

List

Revija za kulturna in druga vprašanja občine Šoštanj in širše.

LETO XI
ŠT. 8
1. SEPTEMBER 2005
300 SIT

ISSN 1581-8373

Stran 18
Porušene domačije
Kresnikova domačija

Stran 26
Intervju
Peter Vidmar

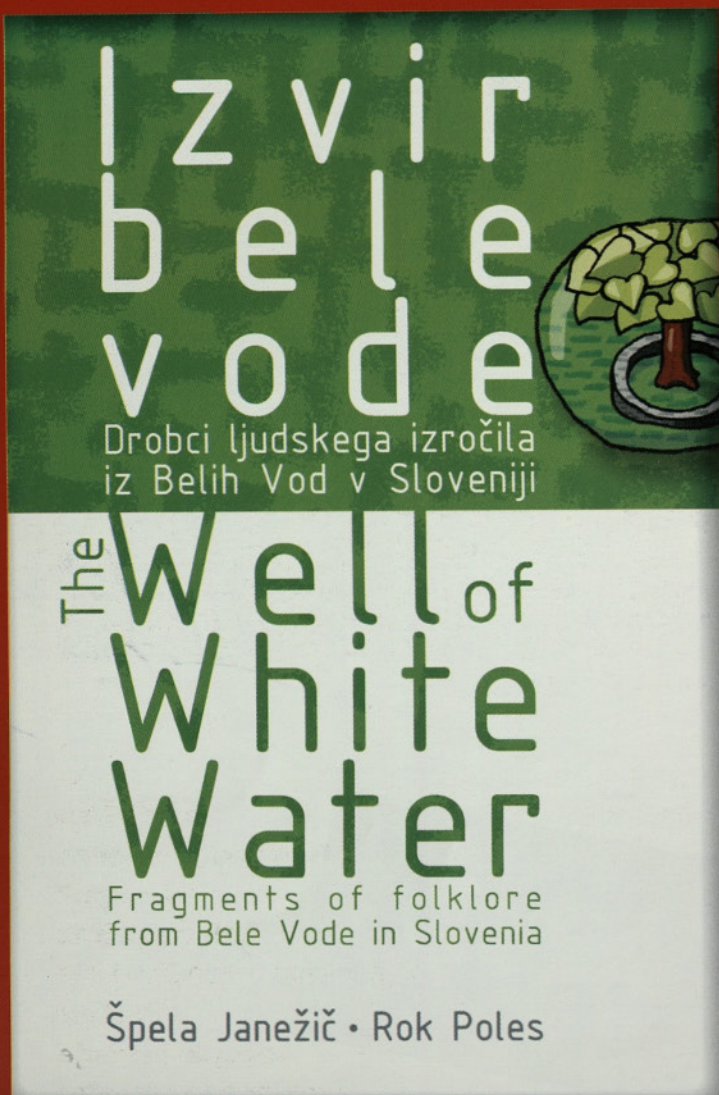

Stran 35
Naša dediščina

Stran 36
Spomini

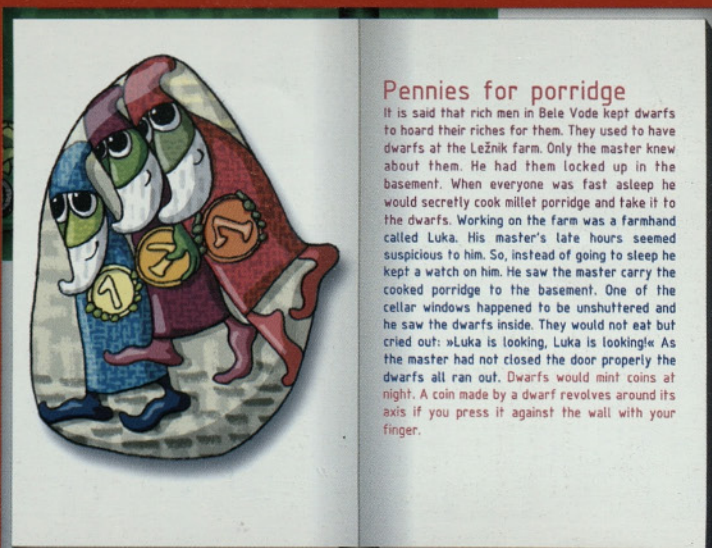

Tik pred izidom

Nova knjiga Izvir bele vode – The Well of White Water

Septembra izide druga knjiga v zbirki Vis Vitalis, avtorjev Špela Janežič in Roka Polesa. Ker je bila prva knjiga Znamenja v Belih Vodah toplo sprejeta in je pošla v dveh mesecih, prinaša nova knjiga izbor najlepših drobcev ohranjenega ljudskega izročila iz Belih Vod ter zemljevid mitoloških bitij in posebnih krajev. 15 pripovedk je zapisanih v slovenščini in v angleškem prevodu **Helene Byrne**; vse so opremljene z

barvnimi ilustracijami. Privoščite si pogled v mitološki svet, kjer škrate kujejo denar, roparji gradijo cerkve, Turki bežijo pred ženicami, se žal žene grejejo v gospodarjevi postelji, nastopajo pa še velikani ajdi, divji mož, divja jaga ... 64 barvnih strani žepnega formata v trdi vezavi. Informacije: **051 240 890**.

List

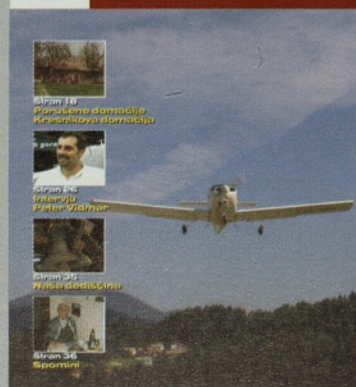
Revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše.

Izdaja

Zavod za Kulturo Šoštanj
Trg Svobode 12, 3325 Šoštanj
zanj Kajetan Čop, direktor
Izdajanje Lista finančno omogoča Občina Šoštanj, zanjo Milan Kopušar, župan.

Uredništvo

Jožica Andrejc, Milojka Komprej, Tjaša Rehar, Peter Rezman in Rafko Srebernjak

Fotografija na naslovnici:

Arhiv aerokluba Lajše

Odgovorni urednik

Peter Rezman

Lektoriranje

Jožica Andrejc
(Za razpise in objave odgovarja naročnik.)

Priprava redakcije

Milojka Komprej

Oblikovanje in prelom

Vinko Pejovnik ml.

Tisk

Grafika Gracer Celje

Natiskano

900 izvodov.

Vse sodelavce prosimo, da prispevke za LIST št. 9 (september 2005), pošljejo ali dostavijo najkasneje do 15. septembra 2005.

ISSN 1581-8373

9 770158 183733

Foto: Arhiv aerokluba Lajše

Mladi jadralci osvojili nebo / Dogodki in ljudje / Stran 15

4
5
6

10
11
16
18

20
21
22
24
26

30
32
33
34
35

36

40
40
41
43

VSEBINA

Fotografija meseca

Uvodnik

Naša občina

Imenovano uredništvo Lista

Politika

Dogodki in ljudje

Prostor za komentar

Porušene domačije

Kresnikova domačija

Utrinki iz življenja cerkve

Fotoreportaža

Sredina

Podoba kulture

Intervju

Pogovor s pilotom Petrom Vidmarjem

Naša naravna dediščina

Iz prejšnjega stoletja

Dobro jutro koš! Lahko noč, koš!

Knjige

Čez Uršljo goro

Naša dediščina

Zvon iz 16. stoletja v Šoštanju

Spomini

Izgnani župan

Svetloba

Horoskop

Križanka

Listnek

Ana Desetnica je v Šoštanju že drugo leto napolnila trg. Tokrat Trg svobode.

Foto: Dejan Tonkli

Gorništvo kot način življenja

Naslov za ta uvodnik sem si sposodil od naše osrednje planinske organizacije, ki skrbi za širok spekter gorniških aktivnosti. Širina gorniškega delovanja najbolj pride do izraza ravno v poletnem času, ko se odvija mnogo različnih aktivnosti, namenjenih skoraj slehernemu izmed nas. Tudi v Šoštanju in za Šoštanjčane. A žal ostajajo te aktivnosti mnogokrat spregledane in minejo brez posebne publicitete. Pa bi si jo zaslužile, saj je gorništvo slovenski nacionalni šport!

V medijih in pri ljudeh dosegajo veliko odmevnost le tisti dogodki iz gorskega sveta, kjer je pod vprašanjem človeško življenje. In v zadnjem času smo imeli takšen dogodek na lokalni in na državni ravni. Za oba pa velja, da sta povezana s Himalajo in da bi bilo bolje, če se sploh ne bi zgodila. A kaj moremo, ko življenje obira svoja pota in se usoda ne pusti motiti pri svojih dejanjih.

To, da je znan šoštanski športnik in podjetnik ter predvsem naš sokrajan za vedno ostal na najvišji gori sveta, Mount Everestu, je odmevalo po dolini Šaleški kar nekaj časa. In skoraj vsi so imeli neko mnenje o tem. A mu je bilo treba? Le zakaj je šel tja gor? A kdor s svojim življenjskim slogom uresničuje v naslovu opisan slogan, si takšna in podobna vprašanja ni postavljal. Mnogi smo razumeli Markovo neustavljivo željo, ki ga je na koncu stala življenja. Življenje resnično včasih obira čudna pota, a Marko je zagotovo bil na pravi poti. To ve vsak, ki je imel čast, da ga je poznal. Namaste, Marko!

Nanga Parbat. Ime gore, ki je bilo v najhujšem času »kislih kumaric« vsakodnevno v vseh vrstah slovenskih medijev in tudi v mnogih tujih. Še večkrat pa se je pojavilo ime Tomaž Humar. Izvrsten slovenski alpinist, ki ga strokovna javnost zaradi fantastičnih dosežkov pozna že kar nekaj časa, je prišel v skoraj vsak slovenski dom in v srca mnogih ljudi. Ujet na neprijazni himalajski gori, ki jo zaradi nečloveških razmer, ki vladajo tam, imenujejo tudi Ubijalska gora, je zbudil občutek solidarnosti mnogih. Tudi takšnih, ki nimajo pojma, kaj pomeni Himalaja, plezanje, bivačkanje, peklenki mraz in plazovi. A dojemanje nevarnosti so nam mediji v prvem pravem resničnostnem

šovu pri nas predstavili na do sedaj neznan način. Tako smo lahko v Sloveniji za računalniškimi zasloni spremljali radijske pogovore v daljni Himalaji med bazo in ujetnikom gore le nekaj minut po koncu pogovora! Da ne govorim o slikah, video posnetkih in tekstualnih novicah. Moderna tehnologija res dela čudeže. Predvsem komunikacijska, ki je tudi osnova medijem. In ravno ta komunikacijska tehnologija, ki napaja medije, je rešila našega Tomaža iz neprijazne stene. Ne dobesedno, a vseeno! Zgodba se je srečno končala in naš vrli alpinist je postal junak tudi v daljni deželi, imenovani Pakistan. Epilog. Velika medijska odmevnost in popularizacija ekstremnega športa. Pozitivna ali negativna - presodite sami. Strokovna javnost pa je Tomaža po njegovi rešitvi tako ali tako raztrgala. Tipično slovensko.

Jasnovidci so nam spomladi napovedovali dolgo vroče poletje. A smo preživeli mokro in mrzlo poletje, ki tudi za gorništvo ni bilo najbolj ustrezno. A kaj moremo, smo pa zato mrzle dni preživeli v vročih debatah ob reševanju Tomaža iz objema Ubijalske gore. Vsaj nekaj za tolažbo.

Da pa naredimo tudi nekaj zase v smislu, razmišljaj globalno, deluj lokalno, obujmo gojzarje in se odpravimo na hišno goro Šoštanjčanov. Peš, se razume! Smrekovec ima že dovolj motoriziranih divjakov, ki menijo, da nam ni potrebno ohraniti vsaj nekaj neokrnjene narave našim otrokom. Jaz bi rad svojemu sinu Tilnu čez nekaj let pripovedoval o divjih petelinah in edinstveni gorski naravi na Smrekovcu v sedanjiku in ne v pretekliku. Upanje ostaja!

Bojan Rotovnik

Imenovano uredništvo Lista

Uredniško redigiran zapisnik 19. redne seje Sveta Občine Šoštanj, ki je bila v ponedeljek, 27. 6. 2005 ob 11. uri v veliki sejni dvorani Občine Šoštanj.

Prisotnih je bilo 17 svetnikov, direktorica občinske uprave ga. Mirjam Povh ter predstavniki medijev. Sejo je vodil župan Milan Kopušar, zapisnik je pisala Suzana Koželjnik.

»Železnina« na prodaj

Po sprejetju predlaganega dnevnega reda je župan predlagal v potrditev zapisnik 18. redne seje Sveta Občine Šoštanj, zapisnik 3. korespondenčne seje Sveta Občine Šoštanj, nato pa so svetniki sprejeli ugotovitveni sklep o prenehanju mandata člana Sveta Občine Šoštanj Vladimirja Malenkoviča. V Svetu Občine Šoštanj ga bo odslej nadomeščal Ivan Urbanc. Oba sta nastopila na kandidatni listi stranke LDS.

Potem pa so svetniki odločali o prodaji nepremičnine v k. o. Šoštanj, in sicer bivše »železnine«. V razpravi se jo oglašil **Marjan Vrtačnik**, ki je opozoril, da naj bi se »železnina« namensko prodajala izključno le za trgovski center. Opozoril tudi, da tisti kupec, ki bo kupil to zemljišče, ne bo oviral tega programa. Občina mora vedeti, kaj želi kupec imeti in kaj bo naredil, ter prodati s tem namenom, da se potem naredi trgovski center.

Vojko Krneža se je pridružil mnenju predhodnega govornika Marjana Vrtačnika. Omenil je problem, da v Šoštanju ni kvalitetne trgovske ponudbe, kar občutijo prebivalci, ki živijo v mestu Šoštanj in okolici. Morali bi se tako usmeriti, da bi v Šoštanj dobili še kakšnega večjega trgovca z boljšo in kvalitetno ponudbo. S prodajo nepremičnin vidi možnost, da se za mesto Šoštanj nekaj naredi z izgradnjo trgovskega centra, ki ga občina potrebuje. Tako mestu Šoštanju damo večjo veljavo.

Ivana Dreva je zanimalo, po kakšni metodologiji je bila narejena cenitev za nepremičnino, da je prišlo do razlike: leta 1999 je znašala okrog 42 MIO SIT. Sedaj pa znaša cenitev 25 MIO SIT. Potem se je navezal na samo prodajo in menil, da Šoštanj potrebuje kvalitetno trgovsko ponudbo in so se tudi v Kmetijski zadrugi odločili, da bodo šli v prodajo nepremičnine, ki bo v korist zadruga, občine in nenazadnje v korist samih občanov Občine Šoštanj, ki bodo koristili ta trgovski center.

Kratko obrazložitev glede cenitve je podala direktorica občinske uprave **Mirjam Povh**. Povedala je, da je cenitev opravil uradni cenilec po novi metodologiji. Nižja pa je, ker se v teh letih v nepremičnino ni ničesar vlagalo. V strokovnost cenitve se ne morejo spuščati.

Župan je iz predlaganega povzel, da se nepremičnina proda nekomu, ki bo opravljal trgovsko dejavnost. Potekal bo javni razpis in bodo prodali najbolj ugodnemu ponudniku. V samem razpisu bodo definirali, za kakšen namen se bo nepremičnina prodajala, ker je tudi v samem prostorskem aktu opredeljeno, da je namenjeno za trgovsko

dejavnost, in bodo na to pozorni, ko bo potekal razpis.

Svetniki so nato potrdili sklep o odprodaji svojega deleža »železnine« in o prodaji solastniškega deleža podstrešja v večstanovanjski hiši na Tekavčevi 13 v Šoštanju.

Novi nadzornik v komunalni uredništvu Lista

Svetniki so v nadaljevanju seje s tajnim glasovanjem za člana Nadzornega sveta javnega komunalnega podjetja Komunalno podjetje Velenje izvolili Viktorja Dreva iz Topolšice in potrdili uredništvo Lista, ki ga je imenoval Svet Zavoda za kulturo Šoštanj v sestavi: Jožica Andrejč, Milojka Komprej, Tjaša Rehar, Peter Rezman in Rafko Srebernjak.

Uredniški odbor se imenuje do konca mandata dobe odgovornega urednika.

V obrazložitvi vzdržanega glasu k takšnemu uredništvu je **Drago Kotnik** apeliral na uredniški odbor Lista, da časopis ne bi izhajal mesečno na določen datum, ker so objavljene stvari, ki so se že zgodile. Omenil je tudi, da je v časopisu Naš čas velikokrat omenjen naš župan in podžupan, ki sta predstavljena v dobri luči, kar za šoštanjski List ne more trditi. Velikokrat so omenjeni župan, podžupan in svetniki, kako slabo delajo za Občino Šoštanj. To ga zelo moti, saj je časopis v bistvu namenjen za realno informacijo občanom Občine Šoštanj. Glede glasovanja pa se bo vzdržal.

Vojko Krneža se je navezal na predhodnega sogovornika, da je to grobo vmešavanje politike v neodvisne medije. Časopis ne more pisati samo lepih stvari. Zavod je sam predlagal uredniški odbor in želi, da bi se končale te polemike, kaj najkdo piše v Listu. Sam pa bo podprl uredniški odbor.

Marjana Vrtačnika je zanimalo, kdo je predlagal uredniški odbor Lista. Sam pa bo podprl uredniški odbor.

Odgovori na pobude in vprašanja svetnikov.

Darko Čepelnik je pripravil pisne odgovore na vprašanja svetnice Erne Obšteter, svetnika Draga Kotnika in Marjana Vrtačnika, ki so jih dobili v gradivu.

Marjan Vrtačnik je povedal, da je odgovor

na vprašanje, ki ga je imel na prejšnji seji Sveta Občine Šoštanj dobil na dom, vendar z odgovorom ni zadovoljen. G. Čepelnik mu je napisal, da so konfini popravljani, vendar se s tem ne more strinjati. Konfini so samo delno popravljani, ker so samo malo poravnani, veliko jih pa tudi manjka. Ker so bili slabo popravljani, so sedaj ti višji od ostalih in te bi bilo potrebno sanirati.

Pobude in vprašanja svetnikov.

Ivan Drev izrazi pobudo, da se na naslednji seji primerja cenitev nepremičnine v k. o. Šoštanj »bivša železnina«, da nam ne bi kdo očital malomarnosti, da svetniki ne skrbimo za naše premoženje, ki ga prodaja občina. Tako bi želel strokovni odgovor, zakaj je prišlo do takšne razlike pri cenitvi.

Na prejšnji seji je vprašanje postavil direktorju komunalnega podjetja g. Jedovnickemu glede kanalizacije za naselje Florjan. Ta mu je odgovoril, da do leta 2017 ni predvidena kanalizacija za to naselje. Menil je, da je to predolga doba, in izrazil pobudo, da je treba k ureditvi kanalizacije pristopiti prej. Želel bi strokovno oceno in odgovor.

Peter Turinek je pričakoval, da bo na seji sodeloval tudi Darko Čepelnik, ki je podal odgovore na vprašanja, ki so bila postavljena na prejšnji seji. Menil je, da se stvari, kar se tiče cest, rešujejo stihsko, podobno kot so se reševali ležeči policaji v Penku. Navede primer v Pohrastrniku v križišču pri »lipi«, kjer je postavljena tabla, ki označuje naselje Florjan, 50 m više pa je postavljen znak z omejitvijo 50 km v dolžini 1000 m. Ve, da so se tam prebivalci pritoževali glede hitrosti prometa, vendar se mu zdi znak 50 km tam nesmiselno postavljen in sprašuje, kako je s tem.

Župan je povedal, da o postavljanju znakov ne odloča Darko Čepelnik in uprava občine, ampak posebna komisija za promet. To bodo preverili in podali odgovor na naslednji seji Sveta Občine Šoštanj.

Marjan Vrtačnik je imel ima vprašanje za svetnika Vikija Dreva glede toplovoda v Metlečah. Vprašal je, zakaj je bil Franc Dobrovnik prikrajšan za toplovod, kdaj ga bo možno priključiti ter na kakšen način.

Župan je odgovoril Marjanu Vrtačniku, da so to vprašanja, na katera bo občinska uprava pripravila odgovore. To je stvar občine in občinske uprave, ki bo pogledala dokumente in pripravila ustrezen odgovor, in ne posameznega svetnika.

Drago Koren je povedal, da je bil projekt križišča Pesje ogrožen za leto 2005, vendar ga je župan poklical v pravem času, da so stvari preverili. Drugače bi križišče Pesje izpadlo iz rebalansa za letošnje leto, ker Načrt razvojnih programov za leto 2006 planira sredstva za pričetek gradnje križišča Pesje v letu 2005.

V poslansko pisarno je dobil različna vprašanja, za katere meni, da jih je potrebno reševati oziroma omeniti na sejah Sveta Občine Šoštanj. Omenil je vprašanje glede neredov v Kajuhovem parku ob vikendih, zaradi katerih upokojeanci ne upajo več iti na sprehod v večernih urah. Upa, da bodo skupaj skušali najti rešitev problema.

Dobil je tudi vprašanje, če ima občina v najemu kakšne prostore v Langusovi hiši in če plačuje najemnino.

Naslednje vprašanje je bilo, kaj bo občina naredila z osnovno šolo Bibe Roecka, ker se govori, da se bodo notri preselili Romi iz velenjske graščine.

Mirjam Povh, direktorica občinske uprave je odgovorila na pobude in vprašanja svetnikom. Ivo Drevu je glede pobude za primerjavo cenitve nepremičnine bivše »železnine« odgovorila, da je pravo primerjavo nemogoče narediti ravno zaradi različne metodologije, po kateri je bila opravljena, ker se niti približno ne da primerjati. Hiša se je v tem času brez vlaganja postarala oziroma je izgubila na sami vrednosti in ocenjen je njen manjši del.

Svetniku Petru Turineku je odgovoril že župan, da bo problem, ki ga je navedel, obravnavala Komisija za promet.

Glede nemirov v Šoštanju pa se strinja s svetniki. Uprava dobro sodeluje s policijo, ki je večkrat prisotna v Šoštanju, vendar so povzročitelji nemirov obveščeni, da prihajajo in se potem skrijejo.

V Langusovi hiši Občina Šoštanj nima ničesar najetega, prav tako nikjer druge.

Kar se pa tiče osnovne šole Bibe Roecka, se bo telovadnica še naprej vzdrževala za iste namene kot sedaj. Verjetno bodo namenili kakšen prostor za pisarne, ki jih društva potrebujejo za svoje namene. Vsekakor pa ti prostori niso namenjeni stanovanjskim potrebam.

Matjaž Cesar je povedal, da so Šoštanjčani preživeli malce umazan praznik dan državnosti, kajti PUP je dal obvestilo o kosovnem zbiranju odpadkov. Na obvestilu so napisali, da jih bodo odstranili do 24. 6. 2005. Ko so imeli v soboto in nedeljo obiske, so se ljudje malce čudili, zakaj takšni kupi smeti v Šoštanju. Vprašal je, če je bil naročnik kosovnih odpadkov Občina Šoštanj, oziroma upa, da občina te akcije ne bo plačala, ker niso pravočasno odstranili odpadke. Tako se ponovno kaže indolenten odnos podjetja do naše občine. Upa, da je prišlo samo do nesporazuma, in pričakuje opravičilo predstavnikov podjetja PUP.

Predlagal je, da državno cesto skozi mesto Šoštanj za čiščenje prevzame Občina Šoštanj. Cesta naj se pomete po zimskem času, saj je nanos peska po cestišču že tako velik, da je že na samem pločniku, predvsem ovinek pri Mravljakovi hiši. Tu so pešci zelo ogroženi, saj vozniki avtobusov in tovornjakov ne vidijo več, kje je konec cestišča. Apelira,

da direkcija za ceste to uredi in počisti. Posledično zaradi tega pa mora občina večkrat očistiti kanale ravno zaradi tega peska.

Glede vandalizma v Šoštanju pa je predlagal, da se uvede policijska postaja v Šoštanju. To je predlagal že leta 1997 kot predsednik Krajevne skupnosti Šoštanj takratnemu županu g. Bogdanu Menihu. Vendar predlog takrat ni bil dovolj argumentiran, čeprav se je v tistem letu zgodilo za približno 4 MIO SIT škode iz naslova vandalizma.

Zanima ga, če občina vodi statistiko, koliko je dodatnih del, ko podjetja ali obrtniki opravljajo tista dela, v katere so že investirali in so nastala prav zaradi vandalizma. Mladina je tako pričela s svojim obnašanjem in v fizičnimi napadi ogrožati naše občane, ki si ne upajo skozi Kajuhov park. Predlaga sklic izredne seje, da svetniki preučijo perečo problematiko in s tem izkažejo zaupanje do volivcev, ki so jim dali svoj glas.

Vojko Krneža je vprašal o izgradnji centralne čistilne naprave, ki jo pripravlja Komunalno podjetje Velenje. Slišal je namreč, da se skladno s tem pripravlja lastninjenje tega zemljišča v last Komunalnega podjetja Velenje. Zanima ga lastništvo teh parcel, na katerih bo ta centralna čistilna naprava stala, in predlaga, da to zemljišče ostane v lasti Občine Šoštanj.

Imel je tudi repliko oziroma dodatno pobudo, ki jo je podal Ivo Drev glede cenitve, in sicer na izjavo direktorice občinske uprave, da ni mogoče ugotoviti vrednosti nepremičnine oziroma primerjalne metodologije vrednosti iz leta 1999 in sedaj. Predlaga, da se po novi metodologiji naredi cenitev iz leta 1999 ali pa se sedanja vrednost obračuna po metodologiji iz leta 1999. Naredi se cenitev po stari ali pa po novi metodologiji in bomo imeli primerjavi narejeni.

Direktorica občinske uprave **Mirjam Povh** je povedala, da Občina Šoštanj ni bila naročnik za odvoz kosovnih odpadkov, ampak podjetje PUP, njih pa je presenetila gora teh kosovnih odpadkov, ki jih potem niso bili sposobni odpeljati, ker je odlagališče odprto samo dopoldne. Glede na to, da je bil v soboto dela prost dan, je bilo fizično nemogoče pobrati vse odpadke, vendar jih bodo pobrani preko dneva.

Župan je povedal primerjavo, da tudi v Avstriji ob praznikih in vikendih večkrat ob cesti stojijo kosovni odpadki, ki jih ne uspejo pobrati. PUP bo moral v prihodnje zbiranje kosovnih odpadkov razdeliti po ulicah ali po naseljih, da jih bodo lahko pravočasno odpeljali.

Kar se tiče čiščenja državne ceste skozi mesto Šoštanj, se je potrebno pri sprejemanju proračuna občine odločiti, kaj bomo naredili s to cesto.

Glede reda v Občini Šoštanj pa izredna seja Sveta Občine Šoštanj prav gotovo ne bo nič pripomogla. Opozarjajo policijo in imajo z njo redne sestanke in pravijo, da ni večjih problemov kot drugod po drugih mestih. Imel je tudi sestanek s stanovalci Trga bratov Mravljak. Otroci, ki delajo hrup in nered, so naši otroci in dokler si bodo starši zatiskali oči, ne bomo ničesar naredili. Z represijo ne bomo naredili nič. Res je tudi, da je sedaj več tega, ker je čas počitnic. To se ne dogaja samo v Šoštanju, am-

pak je enako tudi v Topolšici, Ravnah, Gaberkah in Florjanu. Policijska postaja je prisotna, svetuje ljudem, naj kličejo ob vsakem nemiru, da beležijo klice in ko bodo na policiji kadrovanje dopolnjevali, bo v Šoštanju še kakšen policist več.

Kar se tiče lastništva zemljišča, ki je predvideno za centralno čistilno napravo, komunalno podjetje ni lastnik zemljišča, ampak občina in komunalnemu podjetju je zemljišče dano samo v upravljanje. Na prejšnji seji je Sonja Novak povedala, da so še nekatere investicije v teku, da se prenese lastništvo na Občino Šoštanj.

Davorin Tonkli se je navezal na problematiko vandalizma in nemirov v Občini Šoštanj. Pred kratkim je bil zelo dober predlog g. Marjana Vrtačnika, da se postavijo v Kajuhov park kamere. Predlagal je, da se v park, če že zaradi drugega ne, pa zaradi psihološkega učinka namestijo kamere.

Nato je omenil še šoštanjski List; zanimalo ga je, od kod se financira, ker v treh letih še niso dobili nobenega finančnega poročila. Kot politična stranka so dobili na dom cenik oglaševanja in ga je presenetilo, ker ni bilo prav nič ugodno. In če vsakokrat prešteje vse te reklame, ki so v Listu objavljene, ne verjame, če za te reklame prav vsi plačajo. Potem bi šoštanjski List zelo dobro živel, ker je notri objavljenih zelo veliko reklam. Predlagal je, da Nadzorni svet Občine Šoštanj v prihodnje vzame pod drobnogled časopis List in preveri, kako so se financirali v obdobju zadnjih treh let, in nato poda poročilo na eni od naslednjih sej.

Branko Valič je podal pobudo, da bi se uredila parkirišča za invalide pred zdravstvenim domom v Šoštanju in pred blagovnico. Menil je, da bi o parkirnih prostorih zanje morala razmisliti Komisija za promet, ki deluje v okvirju Občine Šoštanj.

Novi svetnik LDS Ivan Urbanc.

Pred koncem seje je novi svetnik Ivan Urbanc zaprisegel in podpisal zapislogo člana Sveta Občine Šoštanj.

Seja je bila zaključena ob 12.20 uri.

Na podlagi Pravilnika o finančnih intervencijah za ohranjanje in razvoj kmetijstva v Občini Šoštanj (Uradni list Občine Šoštanj št. 03/2004, 20.04.2004) in Odloka o proračunu Občine Šoštanj za leto 2005 (Uradni list Občine Šoštanj 08/2003, 22.12.2003 in 03/2004, 20.04.2004) objavlja Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj

JAVNI RAZPIS ZA DODELJEVANJE SREDSTEV ZA OHRANJANJE IN RAZVOJ KMETIJSTVA V OBČINI ŠOŠTANJ V LETU 2005

I. PREDMET JAVNEGA RAZPISA:

- sofinanciranje stroškov metljivosti,
- sofinanciranje veterinarskih stroškov za cepljenje goveda proti tuberkulozi,
- sofinanciranje uvajanja novih tehnologij v poljedelstvu in travništvu,
- sofinanciranje analize krme in zemlje,
- regresiranje testiranja škroplilnic,
- delovanje društev,
- sofinanciranje tečajev, predavanj, demonstracijskih predstavitev in strokovnih izobraževanj za kmete,
- pomoč ob naravnih nesrečah,
- sofinanciranje nakupa nove tehnološke opreme;

II. UPRAVIČENCI

Upravičenci so pravne in fizične osebe – državljani RS, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo na območju Občine Šoštanj; in društva, krožki, združenja in strokovne službe, ki delujejo na področju kmetijstva v Občini Šoštanj.

III. NAMENI PODPORE:

1. Sofinanciranje stroškov zatiranja metljivosti

Pogoji za pridobitev sredstev: upravičenci so kmetijski pridelovalci na podlagi računa, ki ga izda pooblaščenca organizacija, ki opravlja storitve zdravljenja metljivosti. Upoštevana bodo dokazila za obdobje od 01.12.2004 do 31.10.2005.

Višina sofinanciranja: do 100 % vrednosti opravljene storitve, ki jo opravi pooblaščenca organizacija rejcem živine z območja Občine Šoštanj.

Okvirna višina sredstev: 30.000,00 SIT

Pisne vloge morajo biti v zaprtih ovojnicah, opremljene z naslovom vlagatelja in označene z oznako »Ne odpiraj – Javni razpis – Metljivost«

2. Sofinanciranje veterinarskih stroškov za cepljenje goveda proti tuberkulozi

Pogoji za pridobitev sredstev: račun pooblaščenca organizacije za opravljeno storitev za obdobje od 01.12.2004 do 31.10.2005.

Višina sofinanciranja: do 50 % stroškov računa

Okvirna višina sredstev: 1.200.000,00 SIT

Pisne vloge morajo biti v zaprtih ovojnicah, opremljene z naslovom vlagatelja in označene z oznako »Ne odpiraj – Javni razpis – Veterinarski stroški«

3. Sofinanciranje uvajanja novih tehnologij v poljedelstvu in travništvu

Pogoji za pridobitev sredstev: upravičenci so kmetijski pridelovalci na osnovi računa za obdobje od 01.12.2004 do 31.10.2005, za kupljeno seme krmlnih doševkov, metuljnic in travnega semena.

Višina sofinanciranja: do 20 % vrednosti predloženega računa.

Okvirna višina sredstev: 700.000,00 SIT

Pisne vloge morajo biti v zaprtih ovojnicah, opremljene z naslovom vlagatelja in označene z oznako »Ne odpiraj – Javni razpis – Poljedelstvo«

4. Sofinanciranje analize krme in zemlje

Pogoji za pridobitev sredstev: Kmetijski pridelovalci na podlagi računa, za obdobje od 01.12.2004 do 31.10.2005, ki ga izda pooblaščenca organizacija, ki opravlja storitev analize krme in zemlje za lastnike in najemnike kmetijskih zemljišč z območja Občine Šoštanj.

Višina sofinanciranja: do 50 % vrednosti računa pooblaščenca organizacije za opravljeno storitev.

Okvirna višina sredstev: 600.000,00 SIT

Pisne vloge morajo biti v zaprtih ovojnicah, opremljene z naslovom vlagatelja in označene z oznako »Ne odpiraj – Javni razpis – Analize«

5. Regresiranje testiranja škroplilnic

Pogoji za pridobitev sredstev: Kmetijski proizvajalci z območja Občine Šoštanj na podlagi računa, za obdobje od 01.12.2004 do 31.10.2005, ki ga izda pooblaščenca organizacija, ki opravlja testiranje škroplilnic.

Višina sofinanciranja: do 50 % vrednosti računa pooblaščenca organizacije za opravljeno storitev.

Okvirna višina sredstev: 80.000,00 SIT

Pisne vloge morajo biti v zaprtih ovojnicah, opremljene z naslovom vlagatelja in označene z oznako »Ne odpiraj – Javni razpis – Testiranje škroplilnic«

6. Delovanje društev

Pogoji za pridobitev sredstev: do sredstev so upravičena registrirana društva s področja kmetijstva in gozdarstva, katerih dejavnost poteka na območju Občine Šoštanj, vendar le na podlagi finančno ovrednotenega programa dela.

Višina sofinanciranja: do 10 % finančno ovrednotenega programa

Okvirna višina sredstev: 180.000,00 SIT

Pisne vloge morajo biti v zaprtih ovojnicah, opremljene z naslovom vlagatelja in označene z oznako »Ne odpiraj – Javni razpis – Društva«

7. Sofinanciranje tečajev, predavanj, demonstracijskih predstavitev in strokovnih izobraževanj za kmete

Pogoji za pridobitev sredstev: upravičenci so kmetje na podlagi računa, ki ga izda pooblaščenca organizacija, ki organizira in izvaja izobraževanje za kmetijske pridelovalce z območja občine Šoštanj

- izvajalci in organizatorji izobraževalnih programov na podlagi potrjenih programov izobraževanja s strani KSS

Višina sofinanciranja: do 50 % vrednosti stroškov oziroma največ 50.000,00 SIT, le pri stroških za demonstracijske poskuse se krijejo dejanski materialni stroški.

Okvirna višina sredstev: 140.000,00 SIT

Pisne vloge morajo biti v zaprtih ovojnicah, opremljene z naslovom vlagatelja in označene z oznako »Ne odpiraj – Javni razpis – Strokovno izobraževanje«

8. Pomoč ob naravnih nesrečah

Pogoji za pridobitev sredstev: do pomoči je upravičen oškodovanec, ki se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo v občini Šoštanj in sicer tisti, ki je utrpel večjo škodo zaradi naravnih nesreč.

Upravičenci predložijo naslednjo dokumentacijo:

- vloga prošilca,
- mnenje pristojne strokovne komisije, ki jo imenuje komisija za kmetijstvo pri občini Šoštanj o višini škode in stopnji prizadetosti;

Način pridobitve pomoči: na podlagi predloga strokovne komisije občine Šoštanj sprejme sklep o odobritvi sredstev in njihovi višini komisija za kmetijstvo občine Šoštanj.

Višina sofinanciranja: do 10 % strokovno ugotovljene

škode oziroma največ 200.000,00 SIT

Okvirna višina sredstev: 1.000.000,00 SIT

Pisne vloge morajo biti v zaprtih ovojnicah, opremljene z naslovom vlagatelja in označene z oznako »Ne odpiraj – Javni razpis – Naravne nesreče«

9. Sofinanciranje nakupa nove tehnološke opreme na kmetijah

Pogoji za pridobitev sredstev: do sredstev so upravičeni lastniki in najemniki kmetijskih zemljišč (fizične in pravne osebe), ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo in imajo stalno prebivališče v Občini Šoštanj (velja za fizične osebe), oziroma se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo na območju Občine Šoštanj (velja za pravne osebe). Prosilec mora rediti najmanj 1 GVŽ/ha oziroma mora obdelovati najmanj 1 ha kmetijskih zemljišč. Prosilec za isti namen naslednja tri leta po pridobitvi sredstev ne more ponovno kandidirati. Sredstva se delijo na osnovi računa za obdobje od 01.12.2004 do 31.10.2005.

Višina sofinanciranja: do 20 % vrednosti investicije (računa oz. predračuna) oziroma največ 100.000,00 SIT

Okvirna višina sredstev: 1.070.000,00 SIT

Pisne vloge morajo biti v zaprtih ovojnicah, opremljene z naslovom vlagatelja in v spodnjem desnem kotu označene z oznako »Ne odpiraj – Javni razpis – Tehnološka oprema«

IV. VSEBINA ZAHTEVKA:

Upravičenec mora vložiti vlogo oz. izpolnjen obrazec s predpisanimi prilogami, ki so navedene v Pravilniku oziroma Razpisu.

Razpisna dokumentacija je od dneva objave javnega razpisa do izteka prijavnega roka dosegljiva v prostorih Občine Šoštanj, Trg svobode 12, Šoštanj.

V. DODATNE INFORMACIJE V ZVEZI Z RAZPISOM:

V se dodatne informacije v zvezi z razpisom lahko zainteresirani dobijo na Občini Šoštanj.

VI. OBDOBJE V KATEREM MORAJO BITI VLOGE ODDANE

Vloge prispele po 15.11.2005 bodo zavržene.

VII. ROK DO KATEREGA MORAJO BITI PREDLOŽENE VLOGE ZA DODELITEV SREDSTEV

Vloge se vlagajo najkasneje do 15.11.2005 in morajo biti oddane ali poslani po pošti na naslov Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj;

VIII. OBRAVNAVA VLOG

Pravočasno prispele in pravilno označene vloge za razpisane namene bodo obravnavane skladno s Pravilnikom o finančnih intervencijah za ohranjanje in razvoj kmetijstva v Občini Šoštanj

Opiranje vlog bo 21.11.2005. Odpiranje vlog ne bo javno.

Prepozno prispele oziroma neustrezno opremljene vloge bodo zavržene, neutemeljene pa zavrnjene. Predlagatelja nepopolne vloge bo v roku 5 dni od odpiranja vlog pozvan k dopolnitvi vloge. Rok dopolnitve je 7 dni od prejema obvestila. Vloge, ki jih vlagatelj v roku ne bodo dopolnili, se zavže, neustrezno dopolnjene vloge pa zavrne.

Upravičenci bodo o izidu obveščeni najkasneje v roku 30 dni od odpiranja vlog.

Upravičenec lahko vložijo pritožbo, za preveritev utemeljenosti o dodelitvi sredstev, v roku 8 dni od prejema obvestila in sicer na naslov Občina Šoštanj, Trg svobode 12, Šoštanj. V pritožbi morajo biti natančno opredeljeni razlogi zaradi katerih vlaga pritožbo. Predmet pritožbe ne morejo biti postavljena merila za dodelitev sredstev. O pritožbi odloča župan.

Vreme pokvarilo sezono na bazenu

Zadnji vikend v avgustu je šoštanski bazen zaključil še eno sezono – tri dni prej, kot je bilo prvotno načrtovano, saj vreme v avgustu kopalcem res ni bilo naklonjeno.

Zaradi vremena letos tudi nismo organizirali prvenstva v plavanju in Iger brez meja, na kar smo se že pripravljal in kar je lani naletelo na zelo pozitivne odzive.

Letošnja sezona je sicer znova pokazala, da ljudje ob lepem vremenu še vedno radi pridejo na šoštanski bazen. Ne samo šoštanci, predvsem med vikendi je družina na bazenu precej pestra. Najraje pridejo seveda otroci – predvsem zaradi njih vztrajamo pri odpiranju bazena vsako sezono, čeprav so z njim povezani veliki stroški.

V letošnjem letu po prvih zelo grobih ocenah stroške ocenjujemo na približno sedem milijonov. Treba je poudariti, da se zaradi slabega vremena bistveno zmanjšajo prihodki (teh je bilo za približno en milijon) na bazenu, medtem ko se stroški dosti ne nižajo, saj je potrebno vzdrževati vodo, tudi kadar kopalcev ni. Prav vzdrževanje vode pa predstavlja na bazenu največji strošek.

Čeprav se zavedamo, da ob tako nizkih cenah vstopnic, kakršne imamo na bazenu v Šoštanju, stroškov ne bomo mogli pokriti, že razmišljamo tudi o prihodnji sezoni. Na svidenje na bazenu, torej, prihodnje poletje.

Tjaša Rehar
odnosi z javnostmi Občine Šoštanj

Šola je zaživela!

Počitnic je konec in začelo se je novo šolsko leto. To seveda ni nič novega, vendar je za šoštanske osnovnošolce letošnje šolsko leto nekaj posebnega, saj bodo prvič sedli v klopi nove Osnovne šole Šoštanj.

Za učitelje se je to šolsko leto začelo nekoliko prej kot navadno, saj so imeli odprto konferenco že 17. avgusta. Razveselivo je dejstvo, da so službo na novi šoli ohranili vsi do sedaj zaposleni, ki so izpolnjevali razpisne pogoje.

Upamo, da se bodo v novih prostorih in ob odličnih pogojih dela vsi skupaj dobro počutili. To je bila želja, ki nas je na Občini Šoštanj vodila ves čas gradnje šole, zato smo sedaj, ko slišimo večinoma pozitiven odziv, res zelo veseli. V šolske klopi nove šole je sedlo 756 učencev, skupaj s podružnicami pa je na Osnovni šoli Šoštanj kar 815 otrok.

Dvorana s krajšo zamudo

23. avgusta je bil na šoli opravljen tehnični pregled, v teh dne čakamo na odločbo. Končnega uporabnega dovoljenja (še) ne moremo dobiti, saj se bo zelenje v okolici šole zasadilo šele jeseni, ki je za to najprimernejši čas. Drugih večjih nepravilnosti na tehničnem pregledu ni bilo, tiste manjše pa so že odpravljene.

Dvorana ob šoli bo končana malo kasneje, kot je bilo načrtovano, tako da bo potrebno pri pouku športne vzgoje prvih nekaj dni improvizirati. Kadar ne bo dežja, težav ne bi smelo biti, saj je tartansko igrišče s tekaško stezo in skakališčem že končano.

Razpis za ravnatelja predvidoma v drugi polovici septembra

Znano je, da je marca Svet Občine Šoštanj imenoval župana Milana Kopušarja za vršilca dolžnosti ravnatelja Osnovne šole Šoštanj, ki je skladno z zakonodajo izpeljal statusne spremembe in ostale aktivnosti, potrebne za začetek delovanja novega vzgojno-izobraževalnega zavoda. S 1. septembrom pa je vršilec dolžnosti skupaj s pomočnikom, ki ju je imenoval (oba dosedanja ravnatelja), organizacijski in pedagoški vodja šole.

Že na svoji konstitutivni seji pa bo svet zavoda potrdil in nato objavil razpis za ravnatelja. To bo predvidoma v drugi polovici septembra, pred tem mora tri predstavnike v svet zavoda imenovati svet staršev, tri imenuje lokalna skupnost, pet pa bo predstavnikov zaposlenih. Skupno bo svet zavoda torej štel enajst članov.

Otvoritev šole bo 30. septembra

Izgradnja Osnovne šole Šoštanj je daleč največja investicija v desetletni zgodovini Občine Šoštanj. Vrednost 1. faze izgradnje (šola in zunanja ureditev) je približno milijardo štiristo milijonov tolarjev, izgradnja 2. faze pa nekaj več kot šeststo milijonov tolarjev. Skupno je vrednost investicije torej dobri dve milijardi tolarjev, celotna gradnja pa ne bo trajala niti dve leti.

Z izgradnjo šole je bilo na občini veliko dela, zahtevala je angažiranost praktično celotne občinske uprave. Ob vodilnih županu in direktorici občinske uprave pa ne bi bilo pošteno, če ne bi izpostavili še Alenke Verbič in Darka Čepelnika.

Pripravljamo pa se že tudi na otvoritev šole, ki bo v petek, 30. septembra, ob 16. uri v športni dvorani šole. Vljudno vabljeni, da se nam pridružite!

Tjaša Rehar
odnosi z javnostmi Občine Šoštanj

Nova šola, stare skrbi

Se veselite nove šole?

Vnaprej se opravičujem. Anketa je res majhna, manjša kot sem si jo zasnovala. Priznam, morala bi vanjo vložiti več energije. Anketirati več učencev. Potem bi bili odgovori najbrž bolj različni.

Malo bolj »šinfarski«. Zakaj potem tega nisem naredila? Povem vam! Dva dni sem v dopoldanskem času iskala po Šoštanju otroke, pretaknila igrišča, se ustavila pred vrati praznega bazena, prebrala klopi po parku, pogledala pod koše za smeti in, verjamete ali ne, vsi otroci so se poskrili. Šoštanj je bil očističen otrok. Otrokom v prid so tekle moje misli v smeri »vsi že komaj čakajo pouk in pridno ovijajo zvezke«, čeprav so se usmerjale tudi k temu, da otroci preživljajo svoj prosti čas za računalniki. Še najbolj sem bila vesela dečka v plavi majici, ki mi je s Cankarjeve ulice privozil nasproti in na mojo prošnjo, naj mi odgovori na par vprašanih, povedal čisto naravnost: »Zdele se mi pa res ne lubi!« To je beseda! Prava počitniška.

A šalo na stran. Anketa je kratka, a vseeno upam, da so odgovori anketirancev vsaj približno enaki splošnemu razmišljanju otrok. To pa je, da se veselijo nove šole in pouka v njej.

Žan Vodušek, prvošolec, star 6 let

Grem prvič v šolo. Vesel sem nove šole. Šolo sem si ogledal samo od zunaj, noter še nisem bil. Meni je na novi šoli

vse všeč. Veselim se. Veselim se tudi pouka. Rad rišem.

Polonca Kugovnič

Letos bom obiskovala 4. c razred (lani 3. a Kajuhove

šole). Mislim, da se bomo imeli v novi šoli lepo in bo počutje dobro. Ne moti me, da bo na šoli več otrok. Nova šola se mi zdi lepa zunaj in znotraj. Posebej se veselim predmeta SND, ki je moj najljubši.

Ali Lesnik

Letošnje leto bom obiskoval 8. razred devetletke. Šole se ne veselim preveč, vendar me novega okolja ni strah. Šola se mi zdi tako velika, da se človek kar izgubi v njej. Ogledal sem si jo že med lanskim šolskim letom, saj je bilo gradbišče poleg Kajuhove šole. Najbolj pa se v njej veselim pouka telovadbe.

Jure Ledinek

Lani sem obiskoval 5. razred osemletke na Kajuhovi šoli. Nove šole se veselim, čeprav mi je malo žal za staro. Ker vem, da bom imel iste sošolce, me ni strah niti novega okolja. Upam pa da bodo učitelji kar najboljši. Po novi šoli sem hodil in mi je všeč, ker je velika in svetla in so učilnice tako prijetne.

Kristina Jamnik

Obiskovala bom 8. razred devetletke. Prej sem obiskovala šolo Bibe Roecka. Na novi šoli še nisem bila. Zdi se mi pa velika in lepa. Na njej mi je vse všeč, oblika in barve. Ker bom letos še s starimi sošolci, me ni strah sprememb. Novih učiteljev pa me je strah. Najraje imam športno vzgojo. Upam, da bo telovadnica lepo presenečenje.

Helena Tajnik, upokojena učiteljica

Na Kajuhovi šoli sem učila 33 let. Upokojila sem se pred štirimi leti, ko so se na nek način začele priprave na gradnjo. To, da bo v Šoštanju ena šola, sem iz pedagoškega vidika že takrat sprejela pozitivno. Zdi se mi, daje za majhen kraj takšen objekt čudovit, ker si otroci zaslužijo dobre pogoje. Čeprav ne smem reči, da na prejšnji šoli pogoji niso bili v redu. So bili dokaj v redu. Vendar je zdaj devetletno šolanje, ki zahteva druge pogoje. Z novo šolo jih otroci imajo. Otroci si zaslužijo najboljše. Tudi glede kolektiva, ki bo zdaj združen iz dveh šol, menim, da se bo dalo delati. Mislim pa, da bo potreben ravnatelj, ki bo dober organizator, da jih bo motiviral za skupno delo. Dolga leta sem bila sindikalist in sem čutila pomanjkanje povezanosti kolektivov obeh šol. Na tej šoli je potreben nekdo, ki si bo izbral svojo pot. Šola kot zgradba pa mi je zelo všeč. Čudovito. Je vredno tega denarja. In ni res, da za tak kraj ne bi bilo treba take šole. Mislim, da si jo zaslužimo, še sploh pa si jo zaslužijo naši otroci.

Anketirala Milojka Kompnej

Premier v »naši« elektrarni

Konec junija je Termoelektrarno Šoštanj obiskal visoki gost.

Premier Janez Janša si je skupaj z ministrom za gospodarstvo Andrejem Vizjakom in ministrom za okolje in prostor Janezom Podobnikom ogledal termoelektrarno in obratovanje bloka 4, ki je bil takrat tik pred najboljše-nejšim remontom doslej. Direktor TEŠ Uroš Rotnik je visoke goste seznanil z razvojnimi načrti, katerih cilj je nacionalnemu elektroenergetskemu sistemu zagotoviti dodatno energijo in posledično zmanjšati odvisnost Slovenije od uvoza, beseda pa je tekla tudi o drugih aktualnih zadevah.

Visoki gost je Savinjsko šaleško dolino zapustil po dveh dneh, termoelektrarna pa se ta čas ukvarja z remontom. Tudi o tem bo z direktorjem TEŠ Urošem Rotnikom tekla beseda v naslednji številki Lista.

Foto: Arhiv TEŠ

m

SDS

14. maja 2005 se je na 8. kongresu Slovenske demokratične stranke sestal njen vrh. Kongres je bil v Portorožu v hotelu Bernardin. Dnevni red je bil precej obsežen, saj so delegatke in delegati prejeli gradivo s kar desetimi točkami dnevnega reda. Na kongresu je bilo veliko predstavnikov sorodnih strank iz Hrvaške, Avstrije, Madžarske, Italije, Nemčije, Grčije, Turčije. Med vidnejšimi gosti je bil tudi hrvaški premier Sanader, prišli so tudi predstavniki manjšin v Italiji, Avstriji in na Madžarskem.

Po uvodnih formalnostih se je po izvolitvi delovnih teles kongresa, sprejemu poslovnika kongresa in poročilu organov SDS, pričela razprava po skupinah, in sicer o predlogu političnega programa SDS, o predlogu sprememb statuta SDS in o predlogu resolucij 8. kongresa SDS.

Na vsakem kongresu se tudi razrešijo organi SDS, sprejme se predlog kandidatne liste in volijo se predsednik ter člani izvršilnega odbora in nadzornega sveta SDS. Za predsednika je bil ponovno brez glasu proti izvoljen Janez Janša, podpredsedniki pa so evropska poslanka Romana Jordan Cizelj, šolski minister Milan Zver in minister za zdravstvo Andrej Bručan. Naš predstavnik v izvršilnem odboru je sedaj g. Marjan Golavšek, predsednik OO SDS Prebold, ki je obenem tudi predsednik Savinjsko-Šaleške regije SDS.

Kongres je svoje uspešno delo zaključil v večernih urah.

Foto: Arhiv

Judita Čas Krmeža

V SPOMIN

Mira Videčnik

Mira Videčnik, učiteljica, ravnateljica, sindikalistka, Človek z velikim srcem. Bila je veličina med ljudmi, skromna ambasadorica dela, poštenosti in optimizma. Za njo so ostala plemenita dela, mnoge človeške usode, ki jih je usmerjala k sreči in blagostanju ljudi, ki so se znašli na tleh, ki so ostali brez dela, brez človeškega dostojanstva. Mira Videčnik je zaznamovala delovno okolje v širši Šaleški dolini s pozitivnim predznakom, da je človeku, delavcu potrebno delo najti in ga z njim obdarovati.

Mira Videčnik, pred dobrim letom upokojena sekretarka Območne organizacije Zveze svobodnih sindikatov Slovenije Velenje, učiteljica in nekdanja prva ravnateljica Osnovne šole Gorica, je svojo življenjsko pot začela leta 1945 v Žičah pri Slovenskih Konjicah. Ob študiju na učiteljski šoli v Celju in nato na Pedagoški akademiji v Ljubljani je svoje prve pedagoške izkušnje kot matematik in fizik pridobila v Ločah pri Poljčanah, na Osnovi šoli Antona Aškercarja v Velenju ter nato še na Osnovni šoli Gorica, kjer je bila šest let nadvse uspešna ravnateljica.

Mira je že kmalu po prvi zaposlitvi postala članica sindikata vzgoje, izobraževanja in raziskovalne dejavnosti, neprofesionalno pa je od leta 1971 do 1981 opravljala funkcije predsednice sindikalne organizacije Osnovne šole Antona Aškercarja, predsednice konference sindikata Vzgojno izobraževalnega zavoda Velenje, v letih 1980–1988 pa je bila tudi članica Sveta in Predsedstva občinske organizacije Zveze sindikatov Slovenije Velenje ter predsednica Komisije za izobraževanje in kulturo.

Zelo občutljiva je bila za krivice, ki so jih doživljali drugi, saj jih je močno podoživljala tudi sama. Človeka takšnih vrlin bi bilo težko spregledati, še zlasti v sindikatih, zato je bila leta 1988 izvoljena za predsednico takratne Občinske organizacije Zveze sindikatov Slovenije, po kongresu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije v letu 1991 pa za predsednico Območne organizacije Zveze svobodnih sindikatov Slovenije Velenje. Postala je uspešna sindikalna organizatorica in voditeljica naprednega sindikalnega gibanja. Pogosto je poudarjala in srčno zagovarjala, da so tudi pravice zaposlenih človekove pravice. Zato ni naključje, da je skoraj polovico svoje delovne dobe opravljala odgovorne funkcije v sindikatih na občinski, območni in državni ravni, predvsem kot predsednica in nazadnje kot sekretarka območne organizacije v Velenju.

Svojo zavzetost za sindikalno delo in pravičnost je prenašala na svoje sodelavce in bila pri tem dobra učiteljica in svetovalka. S svojim požrtvovalnim in strokovnim odnosom je veliko prispevala k razvoju in uveljavljanju Svobodnih sindikatov na vseh ravneh organiziranosti.

Bila je tudi neutrudna organizatorica sindikalnih srečanj na Graški Gori in prvih sindikalnih akademij v Velenju.

Za svoje uspešno poklicno, družbeno in sindikalno delovanje je Mira Videčnik prejela pomembna priznanja, priznanje Temeljne izobraževalne skupnosti za kvalitetno in uspešno pedagoško delo v letu 1969, Šilihovo značko v letu 1984, srebrni znak Zveze sindikatov Slovenije 1980, bronasti znak OF, občinsko priznanje Zveze rezervnih vojaških starešin in v letošnjem maju najvišje priznanje v sindikatih, plaketo Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.

Odšla je veliko premlada, z mnogo neuresničenih želja in ciljev.

Bila si luč,
bila si svetel dan,
s Teboj je boljši svet zaznamovan ...
Odšla si, kam ?
(Jože Miklavc)

Prijatelji in Območna organizacija ZSSS Velenje

Spev je vse glasnejši!

Sredi avgusta je bil na Graški Gori 30. festival narodnozabavne glasbe, ki ga je izvedlo Kulturno društvo Graška Gora v sodelovanju z ZKD Velenje in Slovenj Gradec. Festival je že zdavnaj prerasel meje treh občin, saj je v tridesetletni tradiciji znan po vsej Sloveniji. Graška Gora je bila že od nekdaj odskočna deska za mlade ansamble in tudi letos se jih je v prvem delu nastopa predstavilo osem. V drugem delu je nastopalo deset ansamblov, znana imena glasbene scene, med katerimi nedvomno izstopa ansambel Spev.

Foto: M. K.

O fantih ansambla Spev smo na naših straneh že pisali, vendar ni odveč obnoviti že povedano, hkrati pa nanizati njihove nove uspehe, ki potrjujejo, da so fantje resno vzeli svoje delo. Čeprav vedno znova in znova zatrjujejo, da je glasba njihovo razvedrilo in veselje, jim najbrž tudi zmage in izredna popularnost, ki jo dosegajo, dodatno narišejo kakšen nasmešek na njihove mlade obraze.

Naj se zapiše: ansambel Spev v sestavi Marko Berzelak, vokal, Erik Hribernik, harmonikar, vodja sestava, Kristjan Kolenc, bas kitara, vokal, Boštjan Mežnar, kitara, vokal in Edo Rednak, vokal, bariton, se je v srca ljubiteljev narodnozabavne glasbe zapisal na veliko in vsaka nova uspešnica doda še kakšno črko več. Spomnimo se njihovih skromnih začetkov v letu 2002, ko so res bolj za svojo dušo začeli na neki točki druženja, ki jim jo je nudilo petje v priznanem zboru Svoboda. Lepi glasovi jih odlikujejo in razlikujejo od drugih ansamblov še zdaj. Že v letu 2003 je prišla prva nagrada, in sicer za besedilo Pridi pod najino brezo, a fantje so postali opazni in poslušani. Isto leto so se tudi pokazali na največjem zamejskem festivalu Števerjan in v Lenartu. Skladba Vedno nekaj odhaja pa je bila nagrajena za najboljšo besedilo. V letu 2004 so dobesedno preskočili par stopnic in se z Domačo grudo proslavili z naj vižo leta 2004, na Graški Gori pa prejeli zlato priznanje strokovne komisije ter drugo nagrado občinstva z odlično pesmijo Klic ruševca. Njihove pesmi so donele tudi v letošnje leto, ki je sploh uspešno in dokazuje, da fantje vedo, kaj hočejo in kaj pričakujejo ljubitelji domače pesmi. Na Vurbeku 2005 je bilo kar prelepo, da bi bilo res. Nagrada strokovne komisije in plaketa Jožeta Šifrarja za večglasno petje. Na Mariji Reki pa so bili absolutni zmagovalci po mnenju občinstva in strokovne komisije. Potem je prišla 15. avgusta še Graška Gora, od koder so prišli z nazivom absolutnega zmagovalca in s pesmijo Ne vidim več sonca dobili še nagrado za najboljšo besedilo, najboljšo melodijo in seveda nagrado občinstva. Tako po domače povedano: »Že kar preveč!«

Ampak seveda jim uspehe privoščimo in iz srca čestitamo. Njihove pesmi se odlikujejo po odlični izvedbi, lepih besedilih in spevnih melodijah. In ko se njihovi glasovi ujamejo v en glas, ga skoraj ni, ki mu ne bi prišluhnil.

Milojka Komprej

Umetnost združuje

Skupinska razstava Društva ljubljanskih likovnikov

Poletni kulturni utrip je v šoštanski mestni galeriji obogatila razstava društva ljubljanskih likovnikov, katere odprtje je bilo v četrtek, 14. julija 2005. V galeriji so bila do sredine avgusta na ogled dela 21 likovnih ustvarjalcev, ki se predstavljajo v različnih likovnih izrazih. Kulturni dogodek je obogatila flavtistka Larisa Gregorc, razstavo pa je uradno odprl šoštanski podžupan Stefan Szabo.

Predsednik Društva ljubljanskih likovnikov, ki letos praznuje 35. obletnico delovanja, dr. Vanja Vuga, je ob

Foto: Dejan Tonkeli

tej priložnosti poudaril pomembnost delovanja tega društva, ki združuje likovnike iz različnih krajev Slovenije in je v okviru delovanja želo že številne vidne rezultate. Člani so uspešni in prepoznavni avtorji, ki se predstavljajo znotraj in zunaj države. V jeseni so organizatorji Ex tempora v Ljubljani, ki se ga po dosedanjih izkušnjah udeležijo veliko priznanih ustvarjalcev. Dr. Vuga se je zahvalil organizatorjem, Zavodu za kulturo Šoštanj, za vabilo in zaželel nadaljnega dobrega dela in tudi sodelovanja.

Razstavo so si ob odprtju ogledali številni obiskovalci in prijetnemu vzdušju se je pridružila marsikatera pohvalna beseda.

Milojka Komprej

Vaje iz preprostosti

Razstava glinenih reliefov

V Mestni galeriji Šoštanj je bila 11. 8. 005odprta kiparska razstava Nevenke Andoljšek. Avtorica razstave glinenih reliefnih ploskev, barvito obogatjenih, je ena redkih, ki se na slovenskem s tem ukvarja. Njen vzornik in mentor je Vladimir Novak, ki je Andoljškovo popeljal v osnove umetniške keramike in kiparske forme. Na odprtju je umetnica tudi spregovorila o svojem ustvarjanju in poimenovala razstavo »Vaje iz preprostosti.«

Nevenka Andoljšek prihaja v Šoštanj z Gomilkega. Po gimnaziji je obiskovala likovno pedagogiko v Mariboru, kjer se je predvsem ukvarjala z grafiko in tehnikami globokega tiska pod mentorstvom Samuela Grajferja. V zadnjem obdobju se povsem posveča reliefom.

Kot je zanj napisala likovna kritičarka Marlen Premšak, »je Nevenka Andoljšek zadnje leto prav v keramiki našla najučinkovitejši način svojega likovnega izražanja. Prej jo je zanimala predvsem grafika z zahtevnimi tehnikami globokega tiska. Preizkušala se je v jedkanih pa tudi monotipiji, suhi igli, kolagrafiji, ... Andoljškove ne zanimajo uporabni predmeti iz Terakote, njihovo oblikovanje in poslikava, keramične površine so zanj likovne ploskve z zdaj bolj zdaj manj prepoznavnimi motivi, marsikje že na meji abstrakcije, ki jih omogoča kombiniranje obarvanih partij in prostorsko likovno gradnjo v vse bolj izčiščenih in barvno premišljenih odnosih, kjer prihaja do izraza pridobljeno likovno znanje mlade avtorice.«

Milojka Komprej

Stalno med nami

Umetniška pot slikarja samorastnika Draga Šumnika Luka se nadaljuje v nov rod. Tako piše tudi na vabilu na 25. samostojno razstavo, ki je bila 10. avgusta v Lučah ob Savinji. »Moja pot gre v nov rod,« se je nekoliko poetično zapisalo avtorju, a tudi na razstavi je razviden nov pristop in nov način ustvarjanja, ki nam samo potrjuje njegovo rast in napredek. Na otvoritvi je avtor doživel lep sprejem pri predstavnikih lokalne skupnosti in ljubiteljih likovne umetnosti, slikarju pa so k novemu uspehu čestitali tudi številni prijatelji. Razstavo si lahko ogledate v kulturnem domu na Lučah do začetka septembra.

Drago Šumnik Luka že dvajset let neomajno in s pre-

Foto: Arhiv

pričanjem sledi poti slikarja samorastnika, kljub temu da je član društva celjskih likovnikov. V letu 2005 je tudi končal šolo risanja in slikanja v Celju, kar ga predstavlja kot vedoželjnega in odločenega, da se tudi teoretično seznani s tehnikami slikanja. Če smo si Luka zapomnili po zgodnjih abstrakcijah in kasneje odličnem ciklu slik, narisanih na steklo z religiozno tematiko, nas je tudi pod vtisom prej omenjene šole zdaj presenetil s slikami v tehniki olje in platno, v kateri ga imamo možnost znova spoznati. Ko se je odločil za olje, so se spremenili tudi njegovi motivi in interesi. Pojavila se je spontanost in neposredna eruptivnost ter vedrina in likovna radoživost. Fantazijske oblike mu je uspelo ujeti v bolj čvrste, nadzorovane konture, ravno tako ni naključju prepuš-

čena gradnja ploskve. Kot se je o avtorju zapisalo Marlen Premšak, »je Drago Šumnik eden tistih slovenskih likovnih ljubiteljev, ki ni zadovoljen z doseženim, pač pa je odprt za nove slikarske izzive in raziskovanja. Odprsi si je nov list, na katerem bo lahko uspešno upodabljal še en obraz slovenskega slikarja.«

Milojka Komprej

Stara hiša v novi obleki

Obnova zgradbe Društva upokojencev Šoštanj

Od obljub k dejanjem, bi mirno rekli o zaključku prenove »trške hiše« oziroma doma Društva upokojencev Šoštanj, v katerega lasti je ta objekt. Kot je videti, ima spoštovanja vredna zgradba pravega gospodarja. Pred kratkim je zasijala v novi fasadi in na nek način se je obljuba, ki jo je pred tremi dal predsednik društva upokojencev Leopold Kušar, izpolnila. »Nismo še gotovi, naša želja je urediti tudi kleparski del, pa kakšno mizo zamenjati, ker je pohištvo že staro,« nas je ob naši pohvali prekinil predsednik društva, ki smo ga v času obnove videvali na gradbišču vsak dan.

Trška hiša, zdaj že dolga leta znana kot dom upokojencev, je res potrebovala skrbne roke. V obdobju treh let se je na njej res veliko postorilo. Pleskanje in brušenje parketa, ki je zasijal izpod neuglednega linoleja, obnova ure, ki je v stolpu na strehi doma že leta mirovala, zdaj pa s svojim bitjem razveseljuje Šoštanjčane tudi po zaslugi Vinka Pejovnika. Menjava oken v letošnjem letu,

nove zavese in seveda obnove fasade, ki je pred kratkim zasijala v sveži barvi. Če vse skupaj seštejemo, je to velik zalogaj za društvo, katerega člani bi naj uživali v minulem delu. Kdor pa pozna energičnega in odločnega predsednika društva gospoda Kušarja, pa ve, da je njegov način razmišljanja vedno v smeri razvoja in napredka.

Fasada in vse, kar je bilo povezano s tem, je vredno okoli 9 milijonov, od tega je 1/3 denarja »prisluzilo« Društvo upokojencev Šoštanj, ostalo pa je šlo s postavke občinskega proračuna - spomeniško varstvo.

Veseli smo lahko vsi: upokojenci lepega doma, Šoštanjčani pa obnovljene zgradbe, ki dopolnjuje pre novo Trga bratov Mravljak.

Slovesnost ob zaključku del bo 23. septembra ob 16.00 pred domom. Še posebej vabljeni upokojenci in seveda vsi ostali.

Milojka Komprej

Tretji ravenski »Eurosong«

Za popestritev prvih počitniških dni smo tudi letos ravenski mladinci pripravili festival za mlade.

V ponedeljek, 27. junija 2005, je ob 19. uri pri Marku Potočniku (doma) potekal III. mladinski Evrosong. Na Evrosongu so nastopili naslednji tekmovalci s svojo pesmijo in s svojo državo: Maja Pirnat - Feminem: Call me (Bosna in Hercegovina), Lucija Sovič - Chiara: Angel (Švedska), Špela Sovič - Vanilla Ninja: Cool vibes (Švica), Anja Hraštnik - Laura and the Lovers: Little by little (Litva), Marko Hriberšek - Luminita Anghel and Sistem: Let me try (Romunija), Patricija Sušec - Angelica Agurbash: Love me tonight (Estonija) in lanska zmagovalka Jana Obšteter - B. B. T.: Res verjeti smem tvojim očem (Slovenija).

Nastopili so; od leve proti desni: zadaj: Patricija Sušec, Anja Hraštnik, Jana Obšteter, Maja Pirnat, Maja Sovič in Marko Potočnik; spredaj: Špela Sovič, Lucija Sovič in Marko Hriberšek.

Program sva napovedovala Marko Potočnik in Maja Sovič. Snemala je Jožica Kamenik, tonski tehnik Milan Jelen pa nam je pripravil celotno ozvočenje. Ob sta svoje delo opravila »perfektno«.

Zmagovalca je občinstvo izbralo samo z glasovanjem, in sicer v dveh krogih. V prvem krogu smo slišali vseh 7 pesmi, rezultati so bili sledeči: 1. Špela Sovič (49. točk), 2. Marko Hriberšek (40. točk), 3. Lucija Sovič (39. točk), 4. Maja Pirnat (37. točk), Patricija Sušec (26. točk), 6. Anja Hraštnik (25. točk), 7. Jana Obšteter (24. točk).

Prvi trije so se uvrstili v finalni krog in še enkrat zapeli. Po glasovanju drugega kroga so se rezultati malce spremenili: 1. Lucija Sovič (55. točk), Špela Sovič (49. točk) in Marko Hriberšek (40. točk). Dobili so tudi pokale, ki jih je izdelal Jože Sovič. Če gremo po Evropi, je bila na severu med favoriti Švedska (Lucija Sovič), v srednji Evropi velik, velik favoriti Švica (Špela Sovič) in na jugu morebitna dobra uvrstitev Bosne (Maja Pirnat). Zakaj? Letos je bila tretja obletnica mladinskega Evrosonga in Maja je izbrala pesem popolnoma v stilu Abbe. Maja se je na koncu uvrstila na 4. mesto in zaostala za 3. mestom le za 2 točki, žal! Sicer pa razočaran ni bil nihče. Patricija pravi: »Tekmujem predvsem zaradi zabave, ne zaradi rezultata. Zelo se zabavamo.« Pokal za 1. mesto je v rokah Lucije Sovič, ki ga je bila zelo vesela. Vsi nastopajoči so zapeli zelo dobro, zato lahko rečemo, da so bili vsi zmagovalci. Vsak skriva v sebi nekaj, kar je gotovo bilo komu všeč. Zbrali pa smo tudi nekaj denarja, ki ga bomo zapravili vsi nastopajoči skupaj. Naslednje leto bo torej Evrosong na Švedskem v Stockholmu, verjetno pa na istem odru kot letos.

Se vidimo naslednje leto!

Mokra tekma in mokra veselica

Tradicionalno tekmovanje starih brizgaln v Šoštanju

PGD Šoštanj mesto se lahko med drugimi aktivnostmi pohvali tudi za vsakoletno organizacijo tekmovanja starih ročnih in motornih brizgaln. Kar dvaindvajsetkrat jim je že uspelo povabiti gasilska društva iz različnih krajev in kot je kazalo po letošnji udeležbi tako nastopajočih kot gledalcev, čedalje bolj uspešno.

V soboto, 20. avgusta, je tekmovanje in kasnejšo prireditev sicer motil dež (kdaj pa ne, letošnje poletje?), vendar so jo izpeljali do konca. Poleg tega, da je bila izvedena mokra vaja, je bilo med tekmovalci moč občudovati opremo, uniforme in stare brizgalne, častitljive starosti in izvedbe. Rezultati so bili zato drugotnega pomena, pa vendar na nek način dokaz pripravljenosti gasilcev in njihove opreme. Tudi ženske so se odlično odrezale, lepo je bilo videti njihove obleke in občudovati bojevitost, saj z rezultati niso prav nič zaostajale za moškimi ekipami.

Šoštanjski veterani so tekmovali z motorno in ročno brizgalno vendar izven konkurence. To je že treba povedati, da ne bi mislili, da se niso dobro odrezali ali da sploh niso tekmovali. Ostali rezultati pa so:

Motorne brizgalne - moški

1. PGD Grušovlje
2. PGD Paška vas
3. PGD Pobrežje

Ročne brizgalne - moški

1. PGD Šmarje-Sap
2. PGD Ljubno
3. PGD Letuš

Ročne brizgalne - ženske

1. PGD Ljubno - članice
2. PGD Blanca - članice

Motorne brizgalne - ženske

1. PGD Radmirje - članice

Poleg nagrade za najbolj avtentično skupino, ki so

Foto: Arhiv

Foto: Arhiv

Domači veterani so še vedno postavni »fantje«.

Foto: M. K.

Tudi ženske rade »pumpajo«.

Foto: M. K.

Foto: M. K.

Na prvi pogled je cela reč silno zabavna, a v ohranjanju tehnične dediščine je ta vsakoletna tekma izjemnega pomena.

ga dobili PGD Kapla vas, so podelili nagrado za najbolj oddaljeno desetino, ki se je udeležila tekmovanja, to so bili gasilci iz Šmarja-Sap, ter nagrado za najstarejšega udeleženca, 81-letnega gasilca Alojza Goveka iz PGD Pobrežje.

Tekmovanje se je nadaljevalo z družabnim delom, ki so ga zapolnili odlični fantje ansambla Dori in Nuša Derenda. Kljub temu da je šoštanjskim gasilcem, ki jih vodita predsednik društva Boris Goličnik in poveljnik Aleš Švarc, veselico zmočil dež, jim ni mogel zmočiti dobre volje. Hkrati pa je prinesel izkušnjo več. Za drugo leto in za vsak slučaj bo potrebno postaviti šotor.

Milojka Komprej

Za zdravo zabavo

Igre brez meja po Florjansko

Tekmovanje športno-kulturnih društev naše občine, ki že 9. leto teče v Florjanu, je bilo tudi letos izvedeno brez težav. Tako zaradi skrbnih organi-

zatorjev, športno-kulturnega društva Mačji kamen, kot zaradi obeh sodnikov Frenka Oblaka in Slavka Goloba. Svoje so prispevali tudi tekmovalci, ki so se tekmovanju posvetili z ravno pravnšno mero zavzetosti. Še sonce je sijalo tisto nedeljo, 14. avgusta.

In kakšne so bile igre? Roman Oblak, predsednik društva in tudi glavni organizator, je igram na pot povedal, da gre za srečanje šaljivega značaja, namen pa je spoznavanje in druženje članov podobnih društev Občine Šoštanj. K igram se je letos prijavilo pet ekip, ki so tekmovali v treh disciplinah. Prva disciplina je zahtevala dokaj spretnosti in vožnji žive samokolnice, druga je bila precej mokra in so bile pri lovljenju jabolk iz »lavorja« moker nekatere glave. Pri nošenju banane z usti v parih pa se je izkazalo, da smo ljudje le kakšno stopnjo višje od opic. Tekma je bila zagrizena in je prinesla predvsem veliko smeha. Prva je bila Topolšica, kapetan ekipe je bil Marjan Ledinek, drugo mesto si je priborila ekipa ŠD Pohorščak s kapetanom Vojkom Bricmanom, tretji so bili tekmovalci iz Belih Vod, ki jih je vodil Zdravko Bačovnik, na četrto mesto so se povzpeli Florjančani s kapetanom Petrom Grudnikom, peta je bila ekipa Skornega, vodil jo je Tone Stropnik. Pa ni bilo zaradi uvrstitev nič slabe volje. Dogajanje je popestril še kulturni program, ki so ga pripravili različni domači glasbeni izvajalci. Za zaključek je zbrane nagovoril še predsednik Krajevne skupnosti Skorno - Florjan, dr. Valter Pirtovšek, ki je

Zmagovalci niso imeli strganih hlač ...

Posamezne discipline bomo zaman iskali med olimpijskimi športi.

vsem sodelujočim čestital.

Vse ekipe so prejele priznanja, organizatorji pa se zahvaljujejo vsem, ki so s svojimi prispevki pripomogli k uspešni izvedbi iger.

Milojka Komprej

Francoski skavti v naši občini

V avgusta je potekal v Belih Vodah delovni tabor francoskih skavtov iz Toulousea v Franciji. Skupino je sestavljalo 16 mladih, ki so preko prostovoljnega dela spoznavali domačine, naše kraje in našo kulturo. Na pobudo Občine Šoštanj se je v aktivnosti delovnega tabora vključila tudi NZ Smrekovec in organizirala v četrtek, 11. avgusta 2005 delovno akcijo na Smrekovcu.

Foto: Marija Sodja Kladičnik

Skavtom fizično delo ni tuje.

Foto: M. K.

Francozi so obiskali tudi mesto ter pogostili župana s piškoti.

Naše delo je potekalo v dveh skupinah. Prva je, v dogovoru z lastnico zemljišča, čistila zaraščeni pašnik na Krumpaški planini, kjer se, žal, krči življenjski prostor ruševca. Odstranili smo nekaj dreves s pašnika in razširili gozdni rob ter s tem pripomogli k »mozaičnemu zadrževanju zaraščanja pašnika«. Druga skupina je izvedla čistilno akcijo pobiranja smeti na travniku pod planinsko kočo, kjer obiskovalci še vedno puščajo svoje sledi. V neposredni bližini lokacije smo nabrali kar sedem 50 vreč smeti. Francoski gostje so bili presenečeni nad dejstvom, da v tako lepi naravi obiskovalci še vedno odlagajo smeti.

Delovna akcija je bila zelo uspešna. Glede na rek, »da iz malega raste veliko«, upamo, da bo takih akcij še več. Hvaležni smo prostovoljcem iz Francije za njihovo po-

moč in podporo naravovarstvenim prizadevanjem na Smrekovcu.

Pri delovni akciji so s svojo pomočjo sodelovali tudi oskrbnik Fika, Zavod RS za gozdove, PUP Saubermacher in Komunala Velenje.

Martina Pečnik

Art d' Europe 2005

Gasilska zveza Velenje, v katero je vključenih 14 prostovoljnih gasilskih društev, veliko pozornost namenja delu z mladimi gasilci. Vsako leto se tako organizira več športnih srečanj, pohodov, kvizov in ostalih tekmovanj. Sodelujemo z mladimi iz sosednjih gasilskih zvez, predvsem iz Zgornje Savinjske doline, prav tako pa sodelujemo v mednarodnih projektih. Letos sodi v ta okvir obisk gasilske olimpijade v Varaždinu in sodelovanje v mednarodnem taboru mladih v Savudriji.

V tem projektu, ki je letos potekal od 31. 7. do 12. 8. že četrto leto zapored, sodelujejo mladi iz osmih držav: Slovenije, Avstrije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Srbije, Francije, Italije in Makedonije. Namen projekta je zblizanje mladih, druženje, izmenjava izkušenj na področju dela z mladimi, vzpostavljane stikov z ostalimi državami ter nenazadnje zabava. Iz vsake države se je tabora udeležilo sedem mladih in dva mentorja. Organizacijo, nastanitev, hrano in vse ostalo finančno pokriva Evropska skupnost preko svojih programov dela z mladimi.

Pred odhodom v Savudrijo smo prejeli tudi natančen program delavnic in ostalih dejavnosti v kampu in se seznanili s pravili obnašanja ter bivanja. Naše mlade gasilce smo tako ustrezno pripravili na življenje v tej skupnosti, tako da med bivanjem v kampu ni bilo nobenih problemov.

Program je bil letos posvečen umetnosti, kot že ime projekta pove (Umetnost Evrope). Glavnih delavnic je bilo pet: prva na temo improvizacijskega gledališča, kjer so se mladi v petih dneh skozi različne igre dobro spoznali, si začeli medsebojno zaupati ter sodelovati. Končni izdelek je bil nastop najbolj zainteresiranih udeležencev v improvizacijski igri pred vsemi v kampu. Pomembna je bila tudi glasbena delavnica, kjer so mladi s pomočjo izkušenih glasbenikov sami napisali glasbo ali tekst in to posneli v studiu. Vsi izdelki so bili predstavljeni zadnji večer na zaključnem koncertu. V delavnici projektnega menedžmenta so mladi spoznali osnove priprave in izpeljave raznih projektov, sami pa so kot nalogo izpeljali projekt zaključne zabave. Mladi so imeli možnost sodelovati v delavnici esperanta, v delavnici izdelave glasbila didgeradoo ter v vseh športnih aktivnostih, organiziranih znotraj kampa (nogomet, odbojka, vojaški poligon, igre brez meja, pikado).

Pomemben del tega projekta je dvodnevni izhod iz kampa, na tako imenovano preživljanje, ki je bilo letos na ruševinah gradu Dvigrad. Mladi preživijo dva dni v naravi, drug z drugim, v tesni povezavi in sodelovanju. Za nekatere je bil to najlepši del kampa, za druge pa seveda grozna izkušnja. Del projekta je tudi tako imenovana La festa, kjer se celotnemu kampu predstavi kulinarika določene države udeležence. S ponosom lahko

zatrldimo, da je naš »štrudl« žetretje leto uspel in tako v najlepši luči predstavljal našo državo.

Z namenom, da imajo mladi ves čas kaj početi, smo organizirali tudi gokart tekmo in se udeležili večera talentov, kjer je bil naš Toni s harmoniko med najboljšimi. Ves čas projekta je izhajal tudi dnevni časopis, kjer so bile povzete vse pomembne novice prejšnjega dne in urnik tekočega, v njem pa so se objavljali tudi intervjuji z udeleženci kampa.

Slovenska ekipa se je na projekt dobro pripravila. Izkušnje prejšnjih projektov so nam omogočile dobro pripravo mladih in vsega, kar smo potrebovali. Žal nam je samo, da ob takšni priložnosti nismo mogli bolje predstaviti naših občin in države, saj nismo uspeli pridobiti dovolj promocijskega materiala. Udeležili smo se vseh delavnic, najbolj dejavni pa smo bili na športnem področju (zmaga v gokartu, nogometu) ter na glasbenem (nastop na večeru talentov, lastni glasbeni izdelek). Letos so našo GZ predstavljali Anja, Aleš, Matjaž, Jasmina, Nejc, Klemen, Toni, Andrej in Helena.

Ker bi naj prihodnje leto Slovenija organizirala tabor, že sedaj začenjamo s pripravi in dogovori. Upamo, da bomo našli ustrezno podporo za dobro predstavljane naših krajev, države in ljudi. Posebej se zahvaljujemo Občini Šoštanj za njeno pomoč pri izvedbi projekta in šoštanjskim gasilcem.

V dnevnem časopisu je bil tudi intervju z mladim gasilcem Klemnom iz PGD Šoštanj mesto. V njem Klemen na kratko pove svoje vtise o projektu. »Za projekt sem izvedel preko našega gasilskega društva. Tukaj sem se udeležil gledališke delavnice, glasbene, nogometa kot vratar, vojaškega poligona in gokart dirke. Spoznal sem mnogo prijaznih ljudi, vzpostavil nova poznanstva in ne bi nič spreminjal samega programa. Največ sem se družil z mladimi iz Srbije.«

Andrej Ruprecht

Kaj pomeni dober učitelj

Pred kratkim sem prebirala Savinjske novice, ko mi je oko pritegnil tale zapis: »Za moje slikanje je nedvomno zaslužen moj nekdanji učitelj slikanja Viktor Kojc iz Šoštanja.« Ob tem mi je v glavo šinilo več misli hkrati. Saj poznate tisti pregovor, da nihče ni prerok v svoji vasi. Res smo v Šoštanju na Viktorja Kojca po krivici že kar pozabili, zato sem malo poizvedovala, kako to, da se ga spominjajo v Savinjski dolini.

Besede, ki sem jih navedla v začetku, je novinarju Ediju Mavriču povedala slikarka in pesnica Marjana (Marija) Rihter iz Delc pri Bočni ob odprtju njene samostojne slikarske razstave v galeriji Štekl v Gornjem Gradu. Ni mi dalo miru, zato sem se odpravila k njej na obisk.

Marjana Rihter je bila rojena leta 1952 v Podgorju. Osnovno šolo je najprej obiskovala v Plešivcu in Velenju, nato pa je zadnje tri razrede osemletke obiskovala na šoli Bibe Ročka v Šoštanju. Tu je njene sposobnosti za likovno izražanje opazil učitelj likovne vzgoje Viktor Kojc in jo vzpodbujal. Večkrat ji je rekel, da mora svoj talent neprestano razvijati. Marjana pravi, da takrat niti tega ni vedela, kaj je to talent. Bila pa je svojemu učite-

lju hvaležna, da se je ukvarjal z njo, jo tudi kritiziral in obenem učil, kako naj kaj bolje in lepše ali pravilneje nariše. Njena dela je tudi večkrat izbral za šolske razstave, kar jo je le še potrdilo v prizadevanju.

Po končani šoli se je Marjana zaposlila v Gorenju. Željna zabave je nekoč s prijateljicami obiskala Flosarski bal na Ljubnem in tam spoznala svojega bodočega moža. Ljubezen je storila svoje, Marjana je pustila službo in se poročila na kmetijo blizu Bočne. Kmečko delo ni puščalo časa za razvedrilo, prišla pa sta tudi otroka, sin in hči. Marjana je tako za več let odložila čopič in barve ter se posvetila družini. Otroka sta doštudirala, tako ji je ostalo malo več časa, posebno, ker se s težkim kmečkim delom zaradi nekaj operacij in bolezni ni smela več ukvarjati. Pred kakimi desetimi leti jo je zopet zamikalo, da bi svoja občutja pretila na platno.

»Najraje delam na platno,« pravi Marjana, »zdi se mi, da tako dela ostanejo trajnejša!«

Da njeno slikanje ni ostalo neopaženo, pove dejstvo, da je imela že 22 razstav, med njimi tudi nekaj samostojnih. Vabijo jo na razne likovne akademije, je članica Društva likovnikov Ljubljana.

Marjana je ena tistih, ki so obdarjeni z mnogimi talenti, saj piše tudi pesmi. Je članica literarnega društva Slap, kjer objavlja svoja dela, izdala pa je tudi samostojno zbirko poezije z naslovom Razbiti vrč. Pesniški dar ji je bil položen v zibelko, kot pravi Vinko Šmajš v spremni besedi k njeni knjigi. »Tu ne gre le za potrjevanje osebnosti in njene velike afinitete za vse, kar je lepo. Tu je njena notranja nujna, izpoved, brez katere ne bi bilo sprostitve in ne bi bilo njene velike sreče,« pravi Šmajš.

Naj mi bo dovoljeno, da vam za pokušino predstavim eno izmed njenih stvaritev.

RADA IMAM

Vzemite, nocoj vam dajem ključ,
ključ vseh ključavnic.

Odprite skrbno zaklenjen atelje.

Na platno brez okvirja
v beli barvi smehljala se bo moja duša.

Ne mažite jo s črno barvo.

Rada imam belo in odprta vrata.

(Marjana Rihter)

Poleg slikanja in poezije ima še eno veliko ljubezen, in to je petje. Že dolga leta prepeva v cerkvenem zboru Šmartno ob Dreti, sodeluje v Ženskem pevskem zboru v Bočni in v skupini Ljudske pevke Pušelj.

Marjana pa ni samo umetnica, ampak je človek z velikim srcem, odprtim za potrebe drugih. Uspešno vodi humanitarni delavnici pri združenju za duševno zdravljenje v Celju. V ŠENTU vodi slikarsko in literarno delavnico, v Ozarah pa slikarsko. Pravkar je s svojimi varovanci sodelovala pri čezmejnem literarnem projektu v Celovcu, kjer so poželi veliko priznanje.

Znova se v pogovoru vrneva k njenemu slikanju. »Nimam stojala,« pravi, »pognem kuhinjski pult in štedilnik in slikam stoje. Srečna sem, da sem na svoji poti srečala učitelja, kot je bil pokojni Viktor Kojc, ki si je vzel čas zame in me s svojo vzpodbudo prepričal, da nekaj znam. Njegova dobrota je imela vpliv na vso mojo življenjsko pot in še vedno sem mu hvaležna!« zaključuje.

Marija Lebar

Mirko Meža absolutni zmagovalec Konjic 2005

V Slovenskih Konjicah je bilo v začetku avgusta državno prvenstvo v natančnem letenju, kot pravimo aero rallyu. Mirko Meža iz Pesja, član Aero kluba Gorenje Velenje, je postal absolutni zmagovalec v vseh kategorijah in s tem potrdil uspehe iz preteklih let, ko je bil med zmagovalci na tem tekmovanju leta 2001 in 2002. Meža si med uspehe šteje tudi 8. mesto z zračne olimpiade v Španiji leta 2001.

Foto: Arhiv aerokluba Lajše

Njegova letalska kariera se začne pred 21 leti. Najprej je bil jadralni pilot, nato pa šest let kasneje pilot motornih letal. S tekmovanji se je začel ukvarjati pred osmimi leti in v tem času dosegel zavidljive rezultate.

Državno prvenstvo, ki je vsako leto v Konjicah, zahteva od tekmovalcev dokaz najvišje pripravljenosti. Letos se je pomerilo devet posadk, ki štejejo enega člana. Kategorije tekmovanja pa so: navigacija, časovna točnost in natančnost pristajanja.

Tekmovanje je zelo zahtevno. Od pilota zahteva najprej določitev zemljevida, ki ga bo v zraku uporabljal za pot in hkrati za opazovanje zahtevanih točk tekmovanja. Po fotografijah, ki jih ima s seboj, mora iz zraka razpoznati objekte na zemlji in hkrati kontrolne točke, ki jih po zapazanju označi na zemljevidu. Pot se meri do sekunde natančno in vsakršna odstopanja so minus točke. Ta del je vezan na tekmovanje iz navigacije in časovne točnosti. Pristanek je v 12 metrov širokem in 40 metrov dolgem poligonu, v katerem je nulti pristanek v majhnem območju 3 metrov, vse ostalo pa so seveda nižje ocenitve. Kot že rečeno, je bil Meža v vseh kategorijah najboljši in s tem osvojil tudi naziv absolutnega zmagovalca.

Meža je tudi član državne reprezentance Slovenije v motornem letenju in je pri svojih 39 letih potrjen in hkrati obetajoč pilot motornih letal. Zmage na tekmah mu samo potrjujejo njegovo znanje in usposobljenost.

Milojka Komprej

Mladi jadralci osvobodili nebo

V okviru izobraževanja v Aero klubu Velenje, ki ima sedež na letališču v Lajšah, je v začetku avgusta končalo šolanje pet jadralnih pilotov, ki so si z opravljenimi dvajsetimi samostojnimi starti pridobili pravico letanja pod nadzorom inštruktorjev ali vodje letališča. Tečaj je potekal od aprila, še posebej pa so bili

mladi piloti jadralnega letenja obremenjeni v končnem, praktičnem delu, ko so bili od 20. junija do 2. avgusta na letališču v Lajšah vsak dan. In to od ranih jutranjih ur do poznega večera. Peter Vidmar, strokovni vodja letališča, ki je bil s piloti ves čas usposabljanja, jih je dobro ocenil in tudi sam upa, da bodo fantje, ki so še zelo mladi, v letalstvu vztrajali in naredili še kaj več. David Sevnčnikar, Tadej Berložnik, Jernej Pečnik, Matija Glinšek in Gorazd Brglez so tako pod vodstvom izkušenih inštruktorjev Antona Mirnika in Franca Blažiča najbrž s tem kakšno stopnjo više pri sprejemanju odgovornosti in oblikovanju osebnosti.

Foto: Arhiv aerokluba Lajše

Vemo, da Aero klub Gorenje Velenje deluje že preko trideset let in združuje v svoji dejavnosti več panog. Na letališču vam nudijo možnost panoramskega letenja z motornim letalom tako po Šaleški dolini kot po območju celotne Slovenije, turistične, poslovne ali zasebne polete v tujino na razdalji do 800 km, krajše polete z jadralnim letalom, jadrnanje z jadralnim letalom, akro polete z jadralnim letalom, šolanje jadralnih pilotov ali motornih pilotov in njihovo usposabljanje, organizacijo kakršnega koli drugega letenja ali letalske usluge in tudi najetje letala. Svojo dejavnost bodo v bodoče naredili čim bolj dostopno in jo s tem v zvezi tudi primerno propagirali. Od prvega marca pa je novi strokovni vodja ali upravnik letališča Peter Vidmar, tudi sam odličen pilot, inštruktor in zaprisežen jadrallec.

Milojka Komprej

Številna udeležba za Lukšev memorial

Člani gasilskega društva Mozirje so v soboto popoldne na igrišču pri šoli v Mozirju priredili tradicionalno, tokrat že štirinajsto tekmovanje za Lukšev memorial v konkurenci starejših članov. Udeležilo se ga je kar 18 moških ekip in 6 ekip članic.

Tekmovanje je potekalo v dveh disciplinah, in sicer vaja z odvzemom vode iz hidranta za sedem gasilcev in vaja raznoterosti. Ekipa se so se pripravljale sproti, kot so prihajale. Vsaka si je morala sama pripraviti orodje. Gasilci so se v delovnih oblekah pogumno upirali hudi vročini in vaje izvajali pod budnimi očmi gasilskih sodnikov, ki napak niso oproščali. Pri vsaki vaji šteje čas, odštejejo pa se točke za morebitne napake. Na koncu dodajo še pozitivne točke na starost tekmovalcev.

Gasilska tekmovanja so namenjena vzdrževanju telesne pripravljenosti in vzpodbujanju družabnosti med člani. Žal je bilo, razen gasilcev, gledalcev zelo malo, gasilci so pač bolj zanimivi, kadar gasijo požar.

Mozirski gasilci so tekmovanje odlično izvedli. Zelo so zadovoljni z udeležbo, saj so na tekmovanje prišli celo gasilci iz Bohinja. »Letošnje tekmovanje je znova pokazalo, da je zanimanje za memorial, ki ga prirejamo v počastitev našega dolgoletnega predsednika in izredno dejavnega člana Viktorja Lukša res veliko,« pravi poveljnik PGD Mozirje Pavel Pečnik.

Rezultati pa so bili: v moški konkurenci 1. mesto Oplotnica, 2. mesto Polje, 3. mesto Grosuplje. Veteranke pa so se razvrstile takole: 1. mesto Polje, 2. mesto Gaberke in 3. mesto Šmartno ob Paki. Veterani PGD Šmartno ob Paki so zasedli 8. mesto, veterani Šoštanja pa 10. mesto.

Marija Lebar

Dnevi castinga

Sredi julija je bilo v Šoštanju po dolgem času državno prvenstvo v castingu, ribiški športni disciplini.

Med drugimi smo na zaključku srečali dolgoletnega športnega in tudi nasploh ribiča Bruna Zorka. Kot predsednik casting komisije pri RZ Slovenije je pripovedoval o časih v 80-ih in dalje, ko je bilo prvenstvo v Šoštanju. Domačini in še posebno ribiči se zagotovo spominjajo legendarnega Rudija Mešiča kot organizatorja, predanega ribiča in »duše« šoštanjskih ribičev. Prav gotovo se tudi spominjajo njegovega sina Vlada Mešiča, ki je žel uspehe v svetovnem merilu, skupaj z Francem Rebevškom in prej omenjenim Brunom Zorkom. Bruno Zorko je Koprčan in prijatelj Franca Ravnjaka, zdajšnjega predsednika RD Paka. Še posebej je bil vesel, da se je zaključek letošnjega državnega prvenstva preko Tolmina, Nove Gorice, Kopra in Bleda zgodil ravno v Šoštanju. Po njegovem je v Šoštanju prava ekipa, ki je bila sposobna odlično izvesti prvenstvo, in obstaja možnost, da bo odslej tekmovanje redno v Šoštanju.

Foto: M. K.

O castingu pa nam je povedal, da je to izredno zahtevna športna disciplina, v kateri se tekmuje v petih kategorijah, in da je Slovenija v tem času izredno uspešna, saj sta v lanskem letu kar dva člana dosegla v svetovnem merilu izreden uspeh. Naziv svetovnega prvaka pripada namreč Dušanu Stevanoviču, naslov podprvaka pa Borutu Furlanu. Oba Novogoričana sta bila prisotna tudi v Šoštanju in seveda tudi tu požela odlične rezultate.

Žal je bil zaključek prvenstva moker. Pa ne zaradi zahtevanih disciplin, ampak zaradi dežja, kar pa ni kvarilo vzušja ob Ribiški koči. Predsednik društva si je ob prej omenjenih izjavah samo gladil brado in najbrž že koval načrte za drugo leto.

Milojka Komprej

Informacije v prostoru

Edi Vučina

Hitro, prehitro teče čas počitnic, dopustov in podobnih dni počitka, kaj ne? Če tudi vreme ni kaj prida pripomoglo, so umirjeni avgustovski dnevi pravi balzam za naše od hitrega tempa razdražene duše. Vožnja z vedno hitrejšim vlakom življenja se nadaljuje. Nekateri sicer onemogli izstopijo, drugi ga ne-uspešno lovijo, večina pa se bolj ali manj uspešno trudimo, da bi ...kaj že? V najkrajšem možnem času narediti največ. Biti boljši, hitrejši, cenejši, premagati konkurenco torej. Moto današnjega zahodnega sveta. Kdor ne zmore, ... naj izstopi na naslednji postaji.

Ideologija neoliberalizma prodira tudi v našo deželo, ki se pod pritiskom globalizacije ukvarja

le še z gospodarsko rastjo, privabljanjem kapitala, inflacijo in podobnimi ekonomskimi kategorijami, manj pa je govora, kako izboljšati kvaliteto življenja ljudi. Dejstvo je, da ugodni makroekonomski kazalci še ne pomenijo boljšega življenja za vse. Žal se praviloma le povečajo socialne razlike.

Gospodarska liberalizacija pa tudi v lokalnem okolju ustvarja nove kapitaliste, ki počasi nadomeščajo naloge države in lokalne skupnosti. Kar nekaj premožnejših ljudi v zadnjem času na primer želi graditi stanovanja. Nekaj, za kar je včasih skrbela občina in država torej postaja možnost za koncentracijo kapitala posameznikov. Stanovanja se tako ne gradijo več iz potrebe po stanovanjih, pač pa zaradi dobrega zaslužka. Kaj se zgodi, ko področje gradnje stanovanj, kot enega pomembnih segmentov urejanja mest prepusti trgu, pa lahko opazujemo v drugih mestih. Zasebni investitorji s ciljem po čim večjem dobičku financirajo tudi postopke sprememb obstoječih prostorskih odlokov, ter s tem obvladujejo edini korekcijski faktor, ki ga neka lokalna skupnost še ima. Potem sledi projektiranje in gradnja stanovanj v stilu, kako kupcu prodati čim manj za čim več denarja. Iz take tržne logike gradnje stanovanj se je razvila tudi sprevržena teza, da ljudje raje kupijo manjše stanovanje, pri čemer je cena praviloma vezana na kvadratni meter površine stanovanja. Seveda se kupci obnašajo racionalno in pač ne kupijo radi dragih stanovanj. Najdražje pa se prodajajo prav večja stanovanja, saj prodajalci preprosto zmnožijo površino stanovanja z denarjem in dobijo ceno, ki ne upošteva dejanskih stroškov še manj kvaliteto stanovanja. Stroški gradnje in kvaliteta se namreč ne povečujejo premo sorazmerno s površino. Če bi tak način določitve vrednosti primerjali z avtomobili, bi morala biti cena le tega odvisna na primer le od velikosti kabine. A kako se določi cena avtomobila vsi prav dobro vemo, kaj ne? Vemo, da je odvisna od kvalitete izdelave, zmožljivosti, znamke in nenazadnje od oblike. Žal je zaenkrat avtomobilski trg za razliko od trga stanovanj veliko bolje razvit. Pri gradnji stanovanj smo še na razvojni stopnji, ki je primerljiva s prodajo avtomobilov izdelanih v nekdanji Zastavi iz Kragujevca. Trenutno vsi trgovci stanovanj ponujajo »šlampaste Yugote«, »kvalitetne Mercedese« pa lahko občudujemo le v tujini (mogoče je tu pa tam kakšen v Sloveniji). Pa

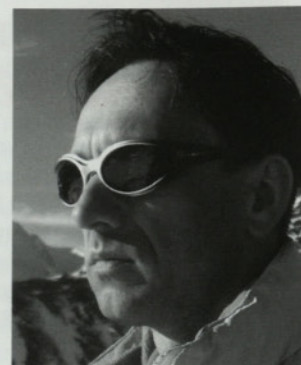
sem prepričan, da bi si veliko ljudi raje privoščili stanovanje v kvalitetnem razredu mercedesa, a ga preprosto ni možno kupiti.

Potem takem se sploh ne gre čuditi, da se je vrednost nekaterih avtomobilov, ki se vozijo po naših cestah, približala ceni stanovanj. Problem je najbrž prav v tem, da stanovanja niso mobilna, (izjema so vedno bolj popularni avtodomi), se ne pripeljejo mimo po cesti kot kakšen dober avto in zato kupci sploh ne vedo, kaj je kvalitetno stanovanje in da sploh obstaja, kaj boljšega od tega, kar nam ponujajo lokalni graditelji oz. nepremičninski posredniki. Ko bo v našem kraju končno kdo uspel zgraditi kakšen objekt v zgornjem kakovostnem razredu (dobra lokacija, vgrajeni odporni, energetske varčni materiali, sožitje z okolico oz. prevodnost notranjega in zunanega prostora, fleksibilnost uporabe, dober design, optimalna cena, ...), bi trenutni trgovci v pisane barve pobarvanih »yugotov« morali dvigniti kvaliteto ponudbe.

V dobro razvitem avtomobilskem trgu vedo, kako pomembna je poleg vseh ostalih kvalitet tudi oblika. Logika avtomobilске industrije prodira tudi na ostala področja, na primer v belo tehniko, kjer še do nedavnega izgled stroja ni bil pomemben. Ni slučajno, da si je Gorenje za preboj na zahtevne tuje trge moralo najeti znanega italijanskega oblikovalca, ki je zaslovel prav z oblikovanjem avtomobilov.

No, kako pa bi lahko ocenili kvaliteto naše pravkar končane stavbe, ki so jo v teh dneh prvič napolnili naši »najmlajši potniki«? Če mene vprašate ima vgrajene nekatere dele iz mercedesa, nekaj delov je še vedno od Yugota, zunanja ureditev in umestitev v prostor pa me spominja na kakšnega prepleksanega ruskega zaporočca. Vzdrževanje pa bo podobno kot pri kakšnem velikem in požrešnem terencu. Tudi pri oblikovanju žal ni zaznati kakšnih prvih italijanskih ali francoskih oblikovalskih mojstrov. No, če bo »šofer« lepo ravnal z njim, se pa mogoče le ne bo preveč kvaril in bo z rednimi servisi nekako zdržal še naslednjih sto let.

Pa še to, kupec je menda pozabil odjaviti staro vozilo. Namesto da bi ga odpeljal na odpad, so ljudje odstranili uporabne dele, karoserijo pa je baje zavrgel v neko okoliško grapo. Ti pacek ti.

Demokra- ti vseh dežel, združite se!

Tanja Jenko

Enosmerna komunikacija

V nedeljo, 25. septembra, se nam obeta referendum o zakonu o RTV. V polemikah okrog tega zakona je bil javni zavod Radiotelevizija Slovenija večkrat po(ne)srečno imenovan »javna hiša«, seveda ne zato, da bi mu kdo s tem izrazom skušal jemati »dobro ime« ali ga primerjati s poslovnimi prostori najstarejše obrti. Do tega je prišlo preprosto zato, ker so nekateri ljudje v njem že tako udomačeni, da ga ljubkovalno imenujejo kar »hiša«. Ko se je ob tej priložnosti še posebej izpostavljalo vprašanje javnosti tega obrata, je z izbranim poudarkom bolj nehoti prišlo do te (ne)ljube primerjave.

V dobi zatona javnosti - politično pa je javno - je nacionalna televizija že naravnost priznana kot edini javni medij, ki ne samo da deluje v javnem interesu, ampak za to, da sploh bi tako delovala, potrebuje po eni strani zakonsko zaščito, po drugi strani pa zakonsko prisilo k takemu delovanju. Ker ni politično zagotovljenega konkretnega javnega prostora, ki bi bil dostopen vsem državljanom kot možnost sodelovanja v skupnih zadevah (ker je to seveda neskladno s koncepti vladanja najrazličnejših -kracij), je nacionalna televizija tista, ki naj bi namesto javno delujočih posameznikov delovala v javnem interesu. Tega pa prvič ni moč definirati, drugič pa je interes sam še vedno privatne narave, ne glede na to, koliko ljudi si ga deli med sabo, čeravno bi bila to cela nacija. Javni interes je nekakšno leseno železo, ki v največjem približku pomeni delovanje v čim večji očiščenosti razpoznavnih interesov. Največ kar premore demokracija, je zakonsko vzpostavljen medij, ki naj bi deloval v javnem interesu. Taka televizija ali televizija kot taka pa ne zmore biti niti branik javnosti, kaj šele javnost sama, saj zmore samo to, da se nekaj ali nekoga na daljavo vidi, pa čeprav na ozemlju vse nacionalne države ali še širše. Ta izrazita enosmernost komunikacije še v tistem manjšem segmentu njenih vsebin, ki pokrivajo tisto, kar naj bi se tikalo vseh, pa ne more biti zadovoljivo nadomestilo za javni prostor, ki mora omogočati simultano participacijo, iz česar pa je pasivni gledalec, ki lahko zgolj vsrkava informacije in reciklirana poročila o dogodkih, vedno izključen. Monološkost njene komunikacije omogoča zgolj proizvodnjo permanentno pravoverno informiranih (beri: vkalupljenih), drug od drugega odtujenih in medsebojno sovražnih družbenih bitij,

Foto: Arhiv

odprtih za zlorabe v bodoče neoviranemu plasiranju privatnih povampirjenih, to je globaliziranih, ekonomskih interesov peščice posameznikov.

Vsekakor je na tem mestu resnega premisleka vreden nasvet nekega mojega profesorja, ki je nekoč dejal: »Tako ali tako pa je treba zmanjšati gledanje televizije za približno 98 procentov!« Predstavljajmo si, kako bi se spremenilo naše življenje, če bi ves tako pridobljeni čas v prijateljskem odnosu do ljudi v naših ožjih skupnostih na nekem javnem prostoru namenili razpravljanju o življenju v mestu in svetu, o rečeh, ki se tičejo nas vseh, ter delovanju v skladu z njim. To bi bilo pravo politično delovanje, ki bi nam omogočalo dobro življenje, v skupnost pa bi vneslo neslutene spremembe, ki bi jih upravičeno imenovali čudeži.

Umetnost

Pjer

Biti izven

Z oznako »I« in dopisom »junij - september 2005«, je na začetku poletja v Velenju izšla revija za poezijo in poetično z imenom »POETIKON«. Uvodničar Ivan Dobnik je v spisu z naslovom Posvetitev poeziji med drugim zapisal, da je »revija odprta vsem možnim poetikom in poetičnim ustvarjanju v slovenskem jeziku« in da želijo »zdrževati najboljše v slovenski poeziji in izhajati iz prvin same poezije in poetičnega«.

Želijo. Kdo? 03-regionalni odbor Društva slovenskih pisateljev, ki je očitno izdal koncesijo za izdajo Poetikona Ustanovi Velenjski knjižni fundaciji.

Še dve razsežnosti revije je mogoče razbrati iz podatkov na zavijkih in iz uvodnika. Šlo naj bi za »čisto« in SAMO poezijo, za območje 03, (kar naj bi bilo »celjsko« - karkoli to pač obsega) in hkrati naj bi šlo za elitno družbo Društva slovenskih pisateljev (s celjskega konca, vključno z Velenjem, seveda). Tako se nam razkrije funkcija šifre »03«. Revija namreč izhaja v Velenju (tudi z »velenjskim« denarjem), zato ustvarjalci niso posegli v bolečo velenjsko majhnost v primerjavi s celjsko veličino. In tako na tej točki revija, narejena izključno za poezijo, zdrkne v polje

politike, ki se ji pač ne more izogniti niti na zadnji strani, kjer se kot mecen enakopravno navajajo Društvo slovenskih pisateljev, Ustanova velenjska knjižna fundacija, Knjižnica Velenje in g. Bojan Kontič, da človeku nehoti uide z jezika vprašanje, kaj ima politik skupnega s poezijo in poetičnim, razen EPP-ja za naslednje lokalne volitve?! Seveda je hvalevredno, da tukajšnji poslanec navrže nekaj cvenka v kulturno malho, a se lahko vprašamo, zakaj ni prispeval ničesar na primer tudi Slavko Gaber (iz Celja - 03), ali Drago Koren (iz Lokovice - 03), ali Jakob Presečnik (iz Mozirja - 03), itd. in ali so jih izdajatelji sploh prosili in če jih niso, zakaj ne, oziroma zakaj »samo« Kontiča ...?

Sicer pa: če lahko politični promociji služi vsaka sv ... procesija, zakaj ne bi tudi poezija? In je tako prekršeno načelo »apolitičnosti« revije, ki se skozi uvodnik skuša utemeljiti z besedami, da je poezija »v vojni z banalno, samozadostno vseenostjo, ki jo ustvarja amerikanizacija Zemlje.«

Kršenje tega načela je po mojem upravičeno. Poezija, kot umetniška zvrst namreč ni izvzeta iz prepletenosti vsakdana, zato je utopičen poskus izolacije v reviji Poetikon, ki bi naj bila »nad tem.«

Kdor vsaj malo pozna ozadje »poetičnega« v območju 03 in tudi pomen nekaterih zabelež na zavijkih Poetikona, ve da je spiritus agens Poetikona Ivo Stropnik, ki je korak proti tej elitistični zasnovi revije izvedel že z urejanjem 15. številke Hotenj leta 2004.

Vprašanje je, zakaj Stropnik ni vztrajal in dosledno izvedel naslednjega razvojnega koraka s Hotenji in jih tudi formalno dvignil na regionalno raven (mislim predvsem finančno!!!)? Zakaj je raje v novo regionalno revijo raje usmeril precej lokalnih sredstev in skušal potegniti ostro ločnico med amaterji in začelniki (v Hotenjih) ter »pravimi« pesniki (v Poetikonu, ki so se večinoma že pojavljali tudi v Hotenjih...)? Ni si mogoče zamisliti, da Ivo Stropnik ne pozna literarnih stvaritev in samih literatov iz Šaleške doline, saj je v svojih »velenjskih« delavnicah prenetel marsikateri tekst, izpilil marsikateri verz in mentoriral ter objavil marsikatero stvaritev pesnikov, ki imajo en sam skupni imenovalec - reko Pako. Zato je njegova sodba o šaleškodolinski poeziji na nek način meritorna - pa naj se arbiter tega zaveda, ali ne - in skozi objave v Poetikonu uničujoča. On sam je namreč edini iz velenjskega konca 03, ki se mu je uspelo prebiti v revijo Poetikon.

Sicer je pa objavljena poezija, proza in tudi dramatika v prvi številki Poetikona odlična in sama po sebi opravičuje porabo (tudi Kontičevega) denarja. Malce neokusno do nas, ostalih ustvarjalcev, ki ne moremo objaviti svoje poetike v Poetikonu, je posredno sporočilo, da je najboljši, kar se na področju poezije trenutno dogaja na območju 03, objavljeno v Poetikonu. Možno je, trditi pa tega ne moremo, ker ne vemo.

Porušene hiše v Gaberkah VII. del

A. Grudnik in Z. Mazej

Kresnikova domačija

Ob omembi Kresnikov nam navadno najprej padeta na misel dva zelo znana gaberška »tišlerja«, Franc Spital in njegov sin Branko. Še do nedavnega sta dolga leta izdelovala kvalitetno stavbno in notranje pohištvo. Franc se je h Kresnikom priženil leta 1950, ko si je za ženo izbral našo sogovornico Milko. Ljudmila oz. bolj poznana kot Kresnikova Milka pravi, da je bilo pri hiši kar »lušno«, saj so bili na samem. Če bi lahko, bi se še enkrat preselila nazaj.

Družina Spital pred svojo hišo z novim Fiatom 850 okrog leta 1970.

Kresnikova hiša je bila zgrajena leta 1927 na zemljišču, ki sta ga zakonca Kresnik Anton (roj. 1893) in Antonija (roj. 1894) kupila od Basistov in Plešejev. Anton je bil zaposlen v Vošnjakovi tovarni usnja kot izučen kurjač (hajcer), Antonija pa je bila gospodinja. V zakonu sta se jima rodila dva otroka, sin Anton leta 1917 in hči Ljudmila leta 1930. Preden je bila nova hiša nared za vselitev, so kot najemniki stanovali v veliki Jermanovi hiši. Anton se je med prvo svetovno vojno z Vošnjakovo pomočjo rešil vpoklica v vojsko, saj ga je ta v svoji tovarni kot dobrega delavca nujno rabil. Vsa leta je tudi kar dobro zaslužil, zato je lahko hitro zgradil hišo. Za hišo je stalo tudi manjše gospodarsko poslopje. Zanimivo je, da od domačih živali pri hiši niso imeli kokoši, ker ob jutranjem kikirikanju in kodakanju Anton po nočnem delu v tovarni ni mogel spati. Redili pa so prašiče in zajce. Zemlje so imeli 66 arov. Prvotno je bila hiša velika 12 x 5 metrov in je bila v zasnovi nežno rumene barve z belimi obrobami. Na sprednji strani je imela štiri okna, eno od teh je bilo slepo. Okna so krasila tudi lesena polkna v rjavi barvi.

Milka je začela leta 1937 hoditi v šolo Bibe Rocka v Šoštanj. Med vojno je slovensko besedo v šolah zamenjala nemška in njena nova

nemška učiteljica Hilda Volk je prišla iz Maribora. Zelo dobro je govorila nemško, tako da so učenci mislili, da je po rodu Nemka. Nekega dne je potem, ko so jo fantje že dodobra razjezili, po »slovensko« zaklela »porka madona«. Fantje so jo »pogrunтали« in z nasmehom je priznala, da je Slovenka. Po končani osnovni šoli je Milka dve leti delala kot hišna pomočnica pri Orelu in Erhartu. Nato pa je dobila službo v Vošnjakovi tovarni usnja kot delavka v skladišču usnja. To delo je opravljala dobra tri leta. Potem pa se je poročila in ostala doma.

Tudi pri Kresniku se je življenje v času 2. sve-

Kresniki skupaj s sosedi pred Kresnikovo hišo, stojijo od leve: Franc in Milka Spital, Terezika Krajnc in njen oče Martin Krajnc, v prvi vrsti od leve: Milena in Branko Spital ter Metka Lukner.

»Hajcerja« na izmeni v kurilnici Vošnjakove tovarne usnja, levi je Anton Kresnik, desni Huber iz Topolšice.

točne vojne spremenilo. Nemci so imeli svojo postojanko v bližnjem Družmirju, zraven cerkve v Slomškovem domu. Z njimi sicer Kresniki nikoli niso imeli težav, saj so imeli premalo, da bi lahko zalagali vojsko. Poleg tega je hiša stala sredi polj, kamor se partizani tudi niso mogli neopaženo približati. Vseeno jih je bilo strah. Tako je neke zime sredi dneva k njim zašel ves prezebel partizan. Ko je prišel v hišo, je šla Milka nazaj po gazi brisati sledi, da jih ne bi Nemci odkrili. Partizane – predvsem »terence« - je naj-

večkrat videla pri Jermanu. Na začetku oče ni bil ravno navdušen nad tem, da bi Milka hodila po mleko k Jermanu, ker se je bal, da bi videla partizane in jih kdaj izdala. Vendar pa se Milka ni pustila kar tako prestrašiti. Ko je nekoč pri Jermanu naletela na »terence«, so ji ti zagrozili, da če jih kje zatoži, jo bodo ostrigli. Pa je Milka skozi vso vojno obdržala svoje lepe lase. Kresniki so iz strahu, da jim vojaki ne bi pobrali še tistega malo, kar so imeli, pri Lomšek skupaj s sosedi v kleti skrivali živila. Svinjsko mast od bližnjih sosedov so Lomški zložili ob zid in vse skupaj zazidali z novim zidom. Le tako je bila mast varna pred stikljivimi »terenci«. Ko so ob

Franc je z lahkoto opravil veterinarski tečaj v vojski in sedaj v beli uniformi sedi na konju.

koncu vojne Nemci odhajali iz naših krajev, so svoje stvari zelo ugodno menjavali za hrano in pijačo. Tako je Milka za liter »šnopsa« dobila plašč iz krzna divje mačke.

Do osnovnih življenjskih potrebščin je bilo med vojno težko priti. Tako sta se nekega dne v letu 1944 Milka in Mlinarjeva Slavka kar peš odpravili v Slovenj Gradec po sladkor, saj je bila takrat železniška proga Velenje-Slovenj Gradec na nekaterih mestih porušena. Pot ju je vodila skozi Velunjski graben in Šmiklavž. Naneslo pa je, da so ravno prejšnjo noč partizani napadli TUŠ in odpeljali usnje. Milka in njena prijateljica sta na poti srečali dva partizana z nahrbtnikoma, polnima usnja. Ker sta enega od njiju poznali - Pskovega Nandija, sta ju zaprosili, naj jima dasta nekaj usnja za nove čevlje. Ta dva pa sta za usnje hotela vsaj cigarete, ki pa jih onidve nista imeli pri sebi. Da pa bi do usnja le prišli, sta obljubili, da bosta cigarete kupili v Slovenj Gradcu in jima jih prinesli. A partizana sta cigarete hotela takoj, tako da s kupčijo ni bilo nič.

Očeta Antona so Nemci proti koncu vojne za tri mesece poslali kopat strelske jarke v Roga-

tec. Milka ga je med tem časom enkrat obiskala in med vračanjem domov je njihov vlak iz zraka napadlo in onespobilo jugoslovansko letalo. Tako so noč preživeli v Celju, naslednji dan pa so jo Milka, Rekovnikova Micka in Kraiderjeva Pepca mahnile peš proti domu. Pot je bila na mnogih mestih ovirana s smrekami, ki so jih partizani podrli na cesto. Milka še danes natančno ve, da je iz Celja do doma treba peš hoditi 8 ur.

Vojne na žalost Milkin 13 let starejši brat Anton ni preživel. Bil je zelo velik in močan fant, zato je bil na veselicah strah in trepet fantom iz sosednjih vasi. V Sarajevu je služil staro jugoslovansko vojsko. Ko se je začela vojna je odšel na delo v Pliberk v tovarno montažnih hiš v Sinčji vasi - Hunsdorf. Ker mu je leta 1942 grozil vpoklic v nemško vojsko, sta se s prijateljem odločila, da bosta s službenim tovarnjakom zbežala v Švico. Vendar so ju tik pred mejo ujeli in zaprli. Prijatelja so ustrelili v Munchnu, njega pa so poslali v Dachau, kjer je umrl. Še tri tedne pred osvoboditvijo je pisal domov.

Foto: Arhiv Spital

Ker pa bi bilo nadaljnje šolanje za veterinarja predrago, se je moral izučiti za mizarja pri Mehu – Franc stoji na levi strani.

Franc Spital, Milkin kasnejši mož, je moral iti na začetku leta 1943 na delovno obveznost v Reicharbeitsdienst (RAD) v kraj Polšnik v Zasavju. Spomladi leta 1944 so ga mobilizirali v nemško vojsko in poslali na Tirolsko. Imel je srečo, da mu nikoli ni bilo potrebno okusiti prve bojne črte, poleg tega pa je vojsko služil blizu doma. Spomladi leta 1945 je ušel in bil en mesec na Pohorju med partizani, nato pa je bil vojne konec. Po vojni je moral iti služiti še jugoslovansko vojsko v Črni Vrh nad Idrijo, v Ajdovščino in v Ljubljano. Tam je opravil tudi tečaj za veterinarja. Ko se je vrnil domov, ga je šoštanjski veterinar Rihterič prepričeval, naj se gre v Ljubljano šolat za veterinarja. Vendar iz tega ni bilo nič, saj njegov oče ni imel denarja za drago šolanje. Franc se je nato izučil za mizarja pri Mizarstvu Meh v Velenju, kjer se je potem tudi zaposlil.

Milko in Franca je na poročni dan z avtom vozil g. Pusovnik iz Šoštanja, eden redkih srečnejšev, ki so že imeli lastni avto. V zakonu sta se jima rodila dva otroka: hči Milena leta 1951 in sin Branko leta 1953. Dve leti po poroki so

hišo prenovili in razširili za tri metre v širino (12 x 8 m). Čez nekaj časa so se zmenili z zidarjem Rudijem Vrčkovnik z Loma, da bi na prenovljeni hiši uredil še fasado in jo prebarval z rumeno barvo. Ruda je fasado popravil, vendar je ni hotel prebarvati na rumeno, ker mu barva ni bila všeč. Njemu so bile namreč všeč rdeče hiše. Rekel jim je, da jim bo naredil rdečo fasado ali pa nič. Na koncu so dosegli kompromis - fasada je bila rdeče barve z rumenimi obrobami.

Leta 1970 so si Kresniki privoščili avto. Kupili so nov rdeč Fiat 850, ki jim je dobro služil kar 21 let. Nato ga je Franc le s težkim srcem prodal, a novi lastnik ga je že v kratkem času razbil in uničil. Franc pa je bil tudi zavzet gasilec, saj je bil predsednik GD Gaberke kar 13 let.

Leta 1975 so izvedeli, da se bodo morali zaradi izkopavanja premoga preseliti. Parcelo za novo hišo so že imeli v Gaberkah, na levem bregu Velunje v bližini cerkve, saj jo je Franc podedoval. Leta 1978 so tu začeli graditi dvodružinsko hišo, v katero so se do leta 1986 tudi vsi vselili. Vsi so komaj čakali selitve v novo hišo, le Milka ne. Konec koncev je bila

Foto: Arhiv Spital

Rušenje hiše se je pričelo, Ferdek pa si ogleduje, kaj bi mu še lahko prišlo prav.

to njena rojstna hiša in nanjo jo je vezalo veliko spominov. Všeč ji je bilo okolje, poleg tega je bila to pritična hiša, v kateri ni bilo potrebno prav pogosto uporabljati stopnic. V novi hiši pa se mora večkrat na dan povzpeti po stopnicah, da lahko pride v svoje bivalne prostore. Milka se kar ni mogla odločiti, kdaj bi se preselila v novo hišo. Potem pa si je poškodovala nogo in odpeljali so jo v bolnišnico. Med tem časom, ko je bila ona v bolnišnici, sta njen mož in sin preselila opremo v novo hišo. Tako je rešilec Milko domov pripeljal v novo hišo. Po Gaberkah še sedaj kroži šala, da so morali Milko v novo hišo preseliti z rešilcem. Staro hišo in gospodarsko poslopje so nato počasi podirali. V izpraznjeni hiši je Milka še vedno večkrat odprla okna, da se je prezračila. Pač stvar navade. Hišo so nato dokončno podrli spomladi leta 1989. In ko hiše že ni bilo več, jo je sin nekoč ob odhodu z rodnega zemljišča vprašal, če je zaprla okna v hiši. Milka pa se je nasmejala in mu rekla, da hiše ni več. Danes tam stoji le še majhna lesena uta, ostalo pa je še tudi sadno drevje.

Zgovorna Milka nama je med pogovorom natresla še nekaj zanimivih zgodbic iz svojega življenja. Ena izmed njih gre takole. Plešeji

so imeli zraven Kresnikove hiše malo večji vrt. Ko je nekega dne Plešejev Franc trosil gnoj, je med gnojem našel star čevljev. Ker je mislil, da je pač priletel od sosedov, ga je malo namazal s svežim gnojem in ga »za hec« vrgel v Kresnikovo kopalnico. Milka ga je našla, ga zavila v papir in nesla pokazat Plešejevi ženi Štefki. Rekla ji je, da čevljev ni njihov in da ni prav, da ga je Franc vrgel v njihovo kopalnico. Ker pa je bila Milka prav nabrita, je Štefko vprašala, če lahko čevljev položi v Francetovo posteljo. Ta je bila takoj za to. Ponavadi je šla Štefka spat pozneje kot Franc, ampak tokrat je bilo ravno obratno. Štefka verjetno ni ravno uživala ob vonjavah, ki so prihajale iz v gnoju namočenega čevlja, a nekako je vse skupaj pretrpela. Čakala je na Francovo reakcijo. Ko je ta zavohal in zagledal smrdljivi čevljev v postelji, ni rekel nič, saj je takoj vedel, koliko je ura. In o tem niso več razpravljali.

Da niso sosedji vedno čisto za vse krivi, pa pove tale zgodbica. Milka je nekoč nesla poln koš koruze k Plešeju, da bi jo zmleli. Čez nekaj dni je bilo delo opravljeno in Milka je prišla po

Foto: Arhiv Spital

Kresniki so še zadnjič zakurili v štedilniku.

koš. Franc ji je pomagal naložiti precej težek koš. Po nekaj metrih je Milka ugotovila, da s tovorom nekaj ni v redu. Vendar koša sama zaradi njegove teže ni mogla sneti. V nekaj minutah ga je komaj prinesla domov, tam pa ji ga je pomagal razložiti njen mož. Ko sta odkrila pregrinjalo, sta v košu našla precej velik kamen. Seveda je sum takoj padel na navihanega Plešejevega Franca. Prve njene maščevalne misli so bile, da bi mu spustila gume na furmanskem vozu. Mož pa ji je rekel, da naj tega ne počne. Oglasila se je pri sosedovi ženi in ji povedala, kaj so ji ušpičili. Štefka ji je povedala, da tokrat glavni krivec ni bil njen mož, je pa za to potegavščino vedel in jo tudi pomagal do konca izpeljati. Težek kamen ji je v koš namreč dal Begov Franc, to pa zato, ker jo je včasih menda rad videl, a ga Milka ni marala. Milka je samo čakala na priložnost, da se mu maščuje. Ta naš ljubosumni Franc se je navadno večkrat oglasil s kolesom pri Plešeju in nekega večera je naletel tudi na maščevalno Milko. Medtem ko se je on veselil v hiši, mu je Milka zunaj še z večjim veseljem spustila zračnice in pobrala ventilčke. Revež je nato moral v trdi temi domov potiskati kolo s praznimi gumami, menda pa naj ne bi nikoli izvedel, kdo mu je pobral ventilčke iz zračnic.

Na romarsko pot na Poljsko

»Premaknili so se na zemlji, z nogami, izruvali so korenine svojih nog in šli na pot, premaknili so se s kolesi svojih voz, s kopiti svojih konj; bili so na zemlji, v tej veliki katedrali, med oltarji hribov in okni neba, med cvetočimi polji in belimi gorami, z nogami na zemlji, s svojimi srci pa visoko zgoraj /.../« S temi besedami povede Drago Jančar v Kelmorajn romarje v zgodbi velikih ljudskih romanj z naslovom Katarina, pav in jezuit. Sodobni romarji smo v marsičem drugačni, a s tistimi iz 18. stoletja nas povezuje skrivnostno občutje, da je romanje prehod čez Rdeče morje, spoved na Sinajski gori, srečanje s puščavo.

Foto: Tekauc

Na pot smo krenili sredi noči, dan pred spominom na rojstvo J. Krstnika. Duhovni voditelj gospod župnik Jože Pribožič je pisano družino na štiri-dnevem romanju povezal z molitvijo in duhovno mislijo pred srečanji s svetimi kraji, gospa Marija in lokalni vodiči pa so nam izčrpno predstavili dolgo in burno zgodovino poljskega naroda, ki je v svoji zlati dobi navdihnila astronoma Nikolaja Kopernika, da je Zemlji pripisal nov položaj v sončnem sistemu, in Wita Stwosza, da je ustvaril izjemen spomenik srednjeveškega rezbarstva, posvečen Devici Mariji.

Dopoldne prvega dne smo preživeli v Olomoucu, starem univerzitetnem mestu ob Moravi na Češkem. Ko smo se s pogledi sprehajali po mogočni Mestni hiši, razgibanih baročnih palačah, v nebo kipečih stolpih z urami, veličastnem znamenju Svete Trojice in pročelju katedrale sv. Vencéslava, ko smo hiteli med vodnjaki in se umikali tramvaju, sem se spomnila, da so pred stoletjem tod odmevali koraki prenekaterega uka željnega slovenskega mladeniča, med njimi Frana Levstika, ki je v olomouškem bogoslovju zaključil tečaj

bogoslovnih študij z odliko in čigar besede, da je »Bog mera in harmonija; če ga hočeš spoznati, ga zgrešiš, če živiš, kakor ti je dano, ga najdeš«, kličejo po premišljevanju.

Mimo jezer rumene oljne repice in modrega lanu smo prispeli v Wadowice, rojstni kraj pokojnega papeža Janeza Pavla II. V župnijski cerkvi, v kateri je bil krščen in pred katero so tla v njegov spomin prekrita s cvetjem in svečami, smo doživeli mašo v poljščini, v rojstni hiši - muzeju - pa ob slikah obnovili njegovo življenjsko pot in oživili spomin na obisk svetega očeta v Sloveniji.

Drugi dan je bil v znamenju Krakova. V zgodnjih jutranjih urah nas je pot vodila po trgu, na katerem so snemali prizore vojne drame Stevena Spielberga Schindlerjev seznam, mimo hiše Hele Rubenstein na judovsko pokopališče. Pokopališča so kot odprte knjige preteklosti, nemi pričevalci življenja prednikov. Na skrbno pokošeni trati kamniti spomeniki s pločevinasto strešico. Na njej kamenček ali dva v spomin na čase, ko so mrtve zagreblji v pesek in nanje zvalili skale, da jih ne bi oskrunili levi, in kot znamenje Postave, zapisane na kamniti plošči. Relievi na spomenikih razkrivajo, ali je bil umrl zdravnik (izklesana kača), rabi (odprta knjiga), filozof (kapa) ... Nato smo stopili v sinagogo.

Ko smo se vrnili na krakovske ulice, se je stolpa Marijine cerkve oglasila trobenta. Tako kot vsako uro od 14. stoletja naprej. V prezbiteriju Marijine bazilike smo obstali pred še eno že stoletja navdušujočo znamenitostjo. Oltar že omenjenega Wita Stwosza iz 15. stoletja predstavlja skrivnosti Marijine radosti od oznanjenja do prihoda Svetega Duha, v osrednjem delu je upodobljen izjemen realističen prizor speče Marije, obkrožene z apostoli, nad njo vnebohod in kronanje, po zaprtju oltarnih kril pa se pokaže dvanajst prizorov Marijinega trpljenja.

Popoldne so se nam odprla vrata v Collegium maius. V eni od vitrin hranijo najstarejši košček čokolade na svetu (mmm?), v drugi kipce (oskar, beneški lev, berlinski medved ...), ki jih je muzeju podaril svetovno znani režiser A. Wajda, v sobi N. Kopernika zaveje duh po instrumentih, ki jih je pri svojem delu uporabljal slavni znanstvenik ... Po sprehodu skozi sobane renesančne graščine Wawel smo se odpravili proti katedrali in se v kapeli za glavnim oltarjem v spokojni tišini posvetili molitvi.

V soboto, na začetku tretjega dne našega romanja, smo se podali v nedrje zemlje, v enega najstarejših rudnikov soli - Wieliczka. Meter za metrom smo se spuščali po rovih, po katerih so nekoč rudarji tovorili na svetlo grude kamene soli. Njihovi spretni prsti so klesali kipe svetih oseb, zgodovinskih junakov, prizore iz posvetnega in verskega življenja ... 135 metrov globoko nas je v Weimarski sobi, pred njo se je dvigal Goethejev kip, objela tema. Ko so se od nekd prikradli zvoki melodije,

sem v njih takoj prepoznala Chopina in v mislih pritrdila O. Wildu, ki je rekel, da se ob predvajanju skladateljevih del »počutim, kakor bi jokal zaradi grehov, ki jih nisem storil, in žaloval zaradi tragedij, ki niso moje«. Naslednja postaja na romarski poti je bila ob vznožju gore Žar, kjer je od 1609. leta romarsko središče. Po maši v kapeli sv. Antona smo si ogledali maketo Kalvarie Zebrzydowske, kompleksa, ki spominja na jeruzalemsko kalvarijo. In naslednja postaja - Oswiecim, Auschwitz. To znamenje nepredstavljive krutosti »nadjudi«, človeškega trpljenja in žrtvovanja je prebudilo v nas občutje, ki smo ga izpeli ob zidu smrti z žalostinko Oljsko goro tiha noč pokriva.

Zvečer je iz naših grl še enkrat zazvenela pesem. Po Zdravljici smo z venčkom narodnih čestitali domovini ob dnevu državnosti.

Nedelja, četrti dan. Začeli smo ga z mašo, tokrat v latinščini, v Čenstohovi, največjem poljskem romarskem središču, ki hrani znamenito ikono Črne Marije iz 14. stoletja. Zostan z nami panie je napis, ki spominja Poljake na obisk njim tako ljubelega papeža Janeza Pavla II. Na Jasni gori, nas pa je pospremil na pot proti domu.

Andreja Gumzej

ŽUPNIJSKA OBVESTILA

4. september - angelska nedelja - svete maše:

- šoštanjaska župnijska cerkev ob 7., 8.30 in 15. uri (srečanje bolnikov in ostarelih),
- šoštanjaska mestna cerkev ob 11. in 19. uri,
- Bele Vode ob 8.30,
- Zavodnje ob 10. uri (srečanje bolnikov in ostarelih),
- Topolišica ob 9.45.

6. september - torek:

- Zavodnje - čaščenje Presvetega Rešnjega Telesa - maša ob 8. in 18. uri.

8. september - Marijino rojstvo - svete maše:

- šoštanjaska župnijska cerkev ob 8.30,
- šoštanjaska mestna cerkev ob 11. in 19. uri,
- Bele Vode ob 8.30,
- Zavodnje ob 10. uri,
- Gaberke ob 17. uri - čaščenje Presvetega Rešnjega Telesa z mašo,
- Topolišica ob 17. uri - čaščenje Presvetega Rešnjega Telesa z mašo.

11. september - 24. navadna nedelja - svete maše:

- šoštanjaska župnijska cerkev ob 7. in 8.30,
- šoštanjaska mestna cerkev ob 11. in 19. uri,
- Sv. Križ ob 9. in 10.30 - romarski shod - praznik povišanje Sv. Križa (mašuje škof dr. Anton Stres),
- Zavodnje ob 10. uri,
- Gaberke ob 9.45,
- Šoštanj - Mihaelov dom - blagoslov veroučnih učilnic ob 15. uri (slovesnost vodi škof dr. Anton Stres).

Zavodnje, lepa nedelja s telovsko procesijo / Foto: Špela Janežič

Sredina

NAPOVEDNIK PRIREDITEV
september 2005

KDAJ		KAJ	KJE	VABI VAS
1. teden				
sobota, 3.9. ob 15:00	bridge	4. odprto prvenstvo v bridžu za pokal Mesta Šoštanj	Restavracija Rednak	Šaleški bridge klub Velenje
nedelja, 4.9. ob 10:00	delavnica	Ustvarjalna delavnica (izdelovanje pikapolonic in čebelic)	Mestna galerija Šoštanj	Občina Šoštanj
nedelja, 4.9. ob 16:00	lutke	Male nočne zgodbe lutkovna predstava gledališča Papilu	Kulturni dom Šoštanj	Zavod za kulturo
2. teden				
torek,6.9. ob 17:00	delavnica	Torkova peta: ustvarjalna delavnica za otroke in starše	Kulturni dom Šoštanj	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
četrtek, 8.9.	izlet	Izlet v Primorje	Primorje	Društvo upokojencev Šoštanj
četrtek, 8.9. ob 18:30	založništvo	Predstavitve knjige Kruh je moje življenje	Mestna galerija Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
petek, 9. 9. ob 19:30	koncert	Zambijska pevka Lindiwa	Kulturni dom Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj MePZ Svoboda Šoštanj
petek, 9.9. ob 18:00	košarka	2. memorial Matjaža Natka (zaključek v soboto, 10.9. zvečer)	Športna dvorana Šoštanj	Košarkarski klub Elektra s soorganizatorji
nedelja, 11.9. ob 10:00	delavnica	Ustvarjalna delavnica (izdelovanje lovilca sanj)	Mestna galerija Šoštanj	Občina Šoštanj
3. teden				
sreda, 14.9. ob 8:00	pohodništvo	Izlet na Sieme in Smrekovec 1577 m (lahka pot)	Šentvid in Bele Vode	Društvo upokojencev Šoštanj pohodniška sekcija
četrtek, 15.9. ob 19:00	razstava	Otvoritev razstave ob 130. letnici smrti Petra Mussija	Mestna galerija Šoštanj	Občina Šoštanj
petek, 16.9	kiparjenje	XXXII. Mala Napotnikova kiparska kolonija (poteka dva dni)	Zavodnje	Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje
sobota, 17.9. ob 15:00	krvodajalstvo	Srečanje krvodajalcev Šaleške doline	Ravne pri Šoštanju	Rdeči križ Velenje
sobota, 17.9.	razstava	Razstava ob 40. obletnici OK Šoštanj Topolšica	Kulturni dom Šoštanj	Odbojkarski klub Šoštanj Topolšica
sobota, 17.9. ob 9:00	tek	Dnevi rekreacije 2005: Dan rekreativnega teka v naravi	Prireditveni prostor ob Družmirskem jezeru	Športno društvo Šoštanj in Športna zveza Šoštanj
sobota, 17.9. ob 10:00	tek	2. šoštanjski tek za otroke in odrasle (Štajersko-koroški pokal)	Prireditveni prostor ob Družmirskem jezeru	Športno društvo Šoštanj
sobota, 17.9. ob 16:00	odbojka	Dnevi rekreacije 2005: Turnir mešanih ekip v odbojki (3+3)	Dom TVD Partizan Šoštanj	Športno društvo Šoštanj in Športna zveza Šoštanj
nedelja, 18.9. ob 10:00	delavnica	Ustvarjalna delavnica (izdelovanje nakita)	Mestna galerija Šoštanj	Občina Šoštanj
4. teden				
ponedeljek, 19.9. ob 16:00	nam. tenis	Dnevi rekreacije 2005: Dan namiznega tenisa	Dom TVD Partizan Šoštanj	Namiznoteniški klub SPIN in Športna zveza Šoštanj
torek, 20.9. ob 16:00	košarka	Dnevi rekreacije 2005: Turnir trojk v košarki	Dom TVD Partizan Šoštanj	Košarkarski klub Elektra in Športna zveza Šoštanj
sreda, 21.9. ob 18:00	jiu-jitsu	Dnevi rekreacije 2005: Dan borilnih veščin (jiu-jitsu)	Dom TVD Partizan Šoštanj	Jiu-jitsu klub Šmartno/Paki in Športna zveza Šoštanj
četrtek, 22.9. ob 18:00	bridge	Dnevi rekreacije 2005: Dan miselnih iger - bridge	Vila Široko Šoštanj	Šaleški bridge klub Velenje
petek, 23.9.	odbojka	Mednarodni odbojkarski turnir ob 40. letnici kluba	Športna dvorana Šoštanj	Odbojkarski klub Šoštanj Topolšica
petek, 23.9. ob 16:00	otvoritev	Slovesnost ob prenovi hiše društva upokojencev (mestne hiše)	Trg bratov Mravljak	Društvo upokojencev Šoštanj
petek, 23.9. ob 16:00	taborništvo	Dnevi rekreacije 2005: Dan taborništva – lokostrelstvo in hoja z A-JI	Prireditveni prostor ob Družmirskem jezeru	Rod Pusti grad Šoštanj in Športna zveza Šoštanj
petek, 23.9. ob 16:00	konjenišтво	Dnevi rekreacije 2005: Dan konjenišťva	Prireditveni prostor ob Družmirskem jezeru	Konjeniški klub Velenje in Športna zveza Šoštanj
sobota, 24.9. ob 8:00	ribištvo	Dnevi rekreacije 2005: Dan ribištva (kasting in športni ribolov)	Prireditveni prostor ob Družmirskem jezeru	Ribiška družina Paka in Športna zveza Šoštanj
sobota, 24.9.	jubilje	Proslava ob 40. obletnici OK Šoštanj Topolšica	Kulturni dom Šoštanj	Odbojkarski klub Šoštanj Topolšica
nedelja, 25.9. ob 8:00	planinstvo	Dnevi rekreacije 2005 in občinski praznik: Pohod na najvišji vrh občine Šoštanj – Smrekovec 1577 m	start in cilj pohoda je pri gostišču Grebenšek	Planinsko društvo Šoštanj, Športna zveza Šoštanj in Občina Šoštanj
nedelja, 25.9. ob 10:00	delavnica	Ustvarjalna delavnica	Mestna galerija Šoštanj	Občina Šoštanj
5. teden				
torek, 27.9. ob 16:00	nogomet	Dnevi rekreacije 2005: Turnir osnovnošolcev v nogometu	Rokometno igrišče Šoštanj	Društvo nog. šola Šoštanj in Športna zveza Šoštanj
sreda, 28.9. ob 16:00	rokomet	Dnevi rekreacije 2005: Turnir veteranov v rokometu	Športna dvorana Šoštanj	Rokometni klub veterani in Športna zveza Šoštanj
četrtek, 29.9, ob 16:00	test	Dnevi rekreacije 2005: Dan zdravja – test vzdržljivosti	Stadion Šoštanj	Športno društvo Šoštanj in Športna zveza Šoštanj
četrtek, 29.9.ob 19:00	proslava	Osrednja slovesnost ob občinskem prazniku s svečano sejo sveta	Kulturni dom Šoštanj	Občina Šoštanj
petek, 30.9. ob 16:00	šolstvo	Otvoritev osnovne šole Šoštanj	Osnovna šola Šoštanj	Občina Šoštanj
petek, 30.9. ob 16:00	modelarstvo	Dnevi rekreacije 2005: Dan modelarstva	Letališče Lajše	Let.-modelarski klub Šoštanj in Športna zveza Šoštanj

Napovednik prireditev pripravljajo in objavljajo: mesečnik LIST, Kabelska televizija Šoštanj (kanal 22) in spletni Portal Šoštanj.info (<http://www.sostanj.info>)

KATEGORIJE PRIREDITEV:

šport

kultura

šolstvo

gospodarstvo

splošno

List

kabelsko razdelilni sistem šoštanj

Šoštanj.info
<http://sostanj.info>

Podoba kulture

Poznati zgodovino - razumeti bodočnost!

Komaj jo čakam! Knjigo o Vošnjakih. Je že spisana, oblikovana in v tisk »djana«. Saj ne, da že ne bi imela priložnost in jo čisto malo spoznati, prebrati vrstico, ali dve. A pustila si bom to pričakovanje, to branje, da dozori na jesen.

Zorela je ta knjiga tudi preko Zavoda za kulturo, ki bo z njeno izdajo pravzaprav začel udeležati založniško dejavnost v smeri, ki si jo je začrtal. Izdaja knjig, ki se navezujejo na zgodovino naših krajev. In pa tudi drugih, seveda!

V oktobru boste torej že lahko dobili novo

knjigo. Prebrali, kar je o družini Vošnjak pa tudi o Šoštanju in na sploh Šaleški dolini iz arhivov izbrskal, med ljudmi nabral in svojega znanja dodal prof. Miran Aplinc. Čestitam mu že zdaj.

Spodaj je samo nekaj odstavkov. Odlomek iz prihajajoče knjige o tem, kako je bil Šoštanj nekoč metropola Šaleške doline. In kako lep je bil.

Sladico si bomo pustili za jesen. Pa dober tek 8. oktobra, ko bo predstavitev knjige v Kulturnem domu Šoštanj.

(Odlomek iz knjige Mirana Aplinca »Vošnjaki - industrialci iz Šoštanja«)

Šoštanj je bil metropola Šaleške doline

Danes je največje mesto Šaleške doline Velenje, nekdanj pa je to bil trg Šoštanj. Josip Vošnjak je Šaleško dolino in svoj rojstni kraj Šoštanj, ponosno opisal kot enega »najlepših, slovenskega Štajerja«. Mladost je preživel v Šoštanju, kasneje pa je zaradi študija, političnega udejstvovanja in različnih delovnih mest, ki jih je dobil kot zdravnik, odšel v svet. Zapisal je, da se je na svoj dom prav rad, vsaj enkrat letno vračal, da bi se umaknil celoletnemu vrvežu in napetostim življenja. V njegovih časih je bil glavni kraj Šaleške doline »prijazni« trg Šoštanj, ki se je v spodnjem koncu doline razprostiral na obeh straneh reke Pake, preden ta zavije v sotesko Penk. Nad mestom je cerkva sv. Mohorja in Fortunata, še višje v hribu nad mestom pa stoji opuščeni Pusti grad, do polovice porušen stolp nekdanjega šoštanjkega gradu, novi grad so kasneje pozidali malo nižje.

Trg Šoštanj je bil v 19. stoletju v mnogočem podoben trgom po slovenskih deželah in je predstavljal majhno gručo hiš z maloštevilnim prebivalstvom, ki se je ukvarjalo s kmetijstvom in tudi obrtno dejavnostjo. Sami tržani se niso mogli preživljati z obrtjo in so morali obdelovati zemljo, ki so jo imeli zunaj trga. Tržanov je bilo malo, zato so se mogli preživljati samo tako, da

so svoje izdelke prodajali okoliškemu mnogo številnejšemu kmetiskemu prebivalstvu.

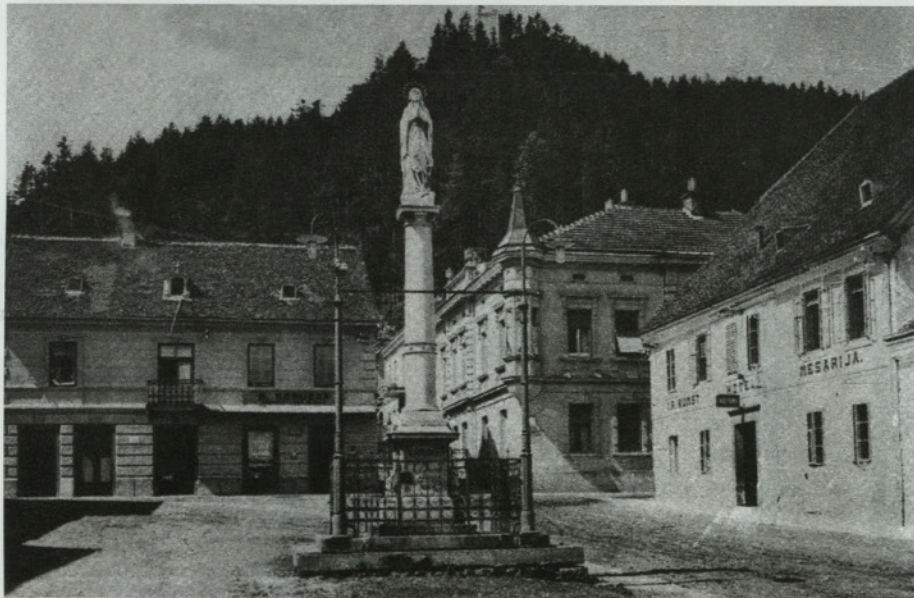
Na razvoj Šaleške doline so prav gotovo vplivali stabilni elementi okolja, kot tudi spremenljivi družbeni elementi, ki so nastali v dolini sami ali pa so tja prišli iz okoliških pokrajin. Na agrarno strukturo doline je vplival industrijski razvoj, ki je vplival tako na naseljenost doline kot tudi socialno strukturo tipično agrarnega proletariata. Gospodarski razvoj ima korenine v tehničnem napredku v prometu, rudarstvu, fužinarstvu, premogovništvu, usnjarstvu in lesarstvu.

Kljub uspešnemu razvoju industrije na Slovenskem je bila gospodarska politika druge polovice 19. stoletja za večji del slovenskega ozemlja neugodna, saj se je industrija razvijala na severu države, promet pa se je preselil na železnice. Finančni in industrijski centri so nastali na Dunaju, Trstu in večjih mestih, v katerih Slovenci niso imeli pomembnejših deležev. K temu je doprinesla tudi južna železnica, zaradi katere je propadlo prevoznništvo in z njim povezane dejavnosti. Zato so bile kasneje zelo pomembne za gospodarstvo lokalne železniške proge, saj so obstoječe industrijske centre povezale z južno železnico in jim omogočile nadaljnji razvoj. V Šaleški dolini je tako prišlo do velikih sprememb, ki so bile spodbujale najbolj vidne v takrat še trgu Šoštanj.

Železniška proga do Velenja je bila zgrajena leta 1891, leta 1899 pa so dokončali povezavo med Velenjem in Dravogradom. Železniške komunikacije so bile na Spodnjem Štajerskem zgrajene precej pozno in so posledica industrializacije. V Šaleški dolini sta bili ob koncu devetnajstega stoletja dve večji podjetji, premogovnik lastnika Daniela Lappa in Woschnaggova tovarna usnja. Železniška proga je s tem obema podjetjema zelo olajšala transport surovin in gotovih izdelkov.

Trg Šoštanj se je z leti zares zelo »izpremenil«. Samo trško jedro je bilo skoraj takšno, kot pred mnogimi leti, a s to razliko, da je leta 1904 tam že stala tovarna z mnogimi dimniki. Ob Paki pred Šoštanjem je nastala tudi kombinirana elektrarna, ki je med drugim razsvetljevala trg. Napredek je bil opazen. V tem času je bil Šoštanj res glavni in najpomembnejši kraj Šaleške doline. Vošnjak je v Spominih zapisal, da se je vsaj enkrat letno iz »hrupnega javnega delovanja« umaknil v Šaleško dolino, v dom, ki pa je bil zanj ves drugačen kot pred mnogimi leti. V Šoštanj se je pripeljal z vlakom in izstopil na glavnem kolodvoru. Šoštanj je postal prava metropola Šaleške doline s sodiščem, šolo in hotelom Austrija. Čez Pako je bil speljan železni most na Glavni trg, na sredini »okinčan s soho sv. Marije«. V trgu je bil Narodni dom s Posojilnico in Čitalnico ter občinska hiša. Nad mestom pa je še vedno stala cerkva sv. Mohorja in Fortunata in še višje v hribu nad mestom opuščeni Pusti grad in graščina. Šoštanj se je z leti tudi precej povečal, poraslo pa je tudi število prebivalcev.

Josip Vošnjak je v Spominih z zanosom opisal okoliške planine in napredek rodnega kraja,

Ilustrirani Slovenec, leto 7, št 43., 25. oktober 1931, priloga Naša slovenska mesta: Šoštanj metropola šaleške doline.

vendar se iz njemu znanih razlogov ni ukvarjal z vprašanjem, zakaj je Šoštanj postal metropola Šaleške doline. Ali je to danes poznano nam?

Mestna hiša

Dom upokojencev Šoštanj, hiša na Trgu bratov Mravljak 9, ima bogato preteklost in častljivo starost. Glede na svojo lego in kraj, kjer stoji je gotovo ena izmed najstarejših stavb v Šoštanju. Žal nam ni uspelo izbrskati letnice zidave, po eni teoriji je stala že v 17. stoletju in vemo, da je vmes menjala lastnike in namen. Prav gotovo se je za njenimi zidovi v preteklosti dogajalo marsikaj, kar lahko le slutimo. Že podatek, da je bila v njej ubožnica in da je kasneje služila kot sedež oblasti, sodnika, župana, nam dosti zgovorno nakaže, za kakšen objekt gre.

Foto: Dejan Tonkili

V »zraku« pred hišo se žal še vedno razpreda pajčevina kablov. Primerjava s podobo iz leta 1931 pa kaže, da je kip Marije danes umaknjen na rob trga in je zato obrnjen za 90 stopinj glede na originalno postavitev.

Kot najznamenitejšo jo v knjigi Mesto Šoštanj opisuje Jože Hribernik (uredil dr. Tone Ravnikar), kjer jo v 17. in 18. stoletju postavlja v bok gradu, graščini in cerkvi. Takrat je omenjena v zvezi z župnikom Matijem Altenbergom, ki je v njej ustanovil špital. V zvezi s tem obstaja zapis, da so morali ubožci, ki so bili sprejeti v zavod, vsak dan na znak z zvonce dvakrat moliti v oratorij. Ta zvonec je tudi sicer opozarjal k molitvi, zato je bil nameščen na primernem mestu. Najbrž so takrat napravili vrh strehe stolpič in vanj obesili zvonec. (Mestno Šoštanj, Hribernik, str. 163.) (Pri prenovi ure je bil opažen zvonec v stolpiču, ki naj bi nosil letnico 1572, op. avtorice). Tudi v Šaleških razgledih je špital oziroma ubožnica ali hiralnica omenjena že od začetka 18. stoletja. Do takrat je bila v lasti trške občine. Tudi tega ne vemo, do kdaj je špital deloval, hiša je spet prišla v roke »mesta« oziroma trške občine, vemo, da jo je župnijsko predstojništvo med leti 1842 in 1845 poskušalo dobiti zase. (Šaleški razgledi 2, Šoštanijska kronika Jože Hudales, str. 184.) Hiša je kasneje postala mestna, v njej je bila tudi poročna dvorana in trški sodnik. V 20. stoletju je imel v njej sedež župan, na-

zadnje g. Mayer in Družmirčan g. Falk, po vojni pa je imela v njej sedež takratna Občina Šoštanj. Po postavitvi nove občinske zgradbe po letu 1950 (zdajšnji sedež občine), mestna hiša ni več opravljala funkcije sedeža lokalne oblasti. Koristili so jo za druge namene. Društvo upokojencev Šoštanj hrani odločbo iz leta 1978, kjer je na predlog Krajevne konference SZ Šoštanj hiša, ki je bila v lasti Občine Velenje in v upravljanju Dom Velenje, prišla v upravljanje Društva upokojencev Šoštanj, z letošnjim letom pa v njegovo last.

Še malo o zunanjem videzu. Hiša je enonadstropna s strmo dvokapnico, krita pa je z bobrovcem. Orientirana je v smeri trga. Ima triosno členitev in poudarjen rizalit (po vsej dolžini naprej premaknjen del zunanje stene). Po horizontali jo delita mejni in pristrešni zidec. Prilicje in nadstropje imata vodoravno rustiko (zid iz grobo obdelanih kamnitih kvadrov), v nadstropju pa je podudarek na vogalih. Rizalit se nadaljuje v podaljšek, kjer je ura. Na slemenskem stolpiču je prostor za drugo uro.

Vhodna vrata se podaljšujejo v trikotno zaključeno preklado na dveh pilastrih (iz stene izstopajoči pas). Okna so obdana s pilastri in z enotnim okvirjem. (Povzeto iz zbornika Šaleški razgledi 2, Milena Koren Božiček, str.158.)

Fasada je iz druge polovice 19. stoletja in je bila do nedavnega le površno obnovljena. Letos avgusta so končali z zunanjo ureditvijo in hiša je spet vredna svojega imena. V njej je v pritličju pikado klub, prej je bil bife, v nadstropju je sedež društva upokojencev (dve pisarni) in družabni prostori, kamor sodi pevska soba (prej poročna dvorana) in šahovski kotiček ter kotiček ročnih del, nadstropje višje pa je stanovanje, ki ga je prej uporabljala hišnica, zdaj pa so v njem najemniki.

Čisto na vrhu pa je stolpič in zvonček z letnico v njem. Vsake četrte ure nam nežno oznani čas in nas opozarja, kako nam ta mineva. Hiša pa kar stoji.

Spomin na lepe dni, ki jih več ni

Takole se spominja Pepca Skornšek iz Šoštanj dela svoje mladosti in pevovodja Jurčeta Vrežeja, ki je v Šoštanju pred drugo sveto-

Foto: Arhiv

vno vojno vodil zbor Zvonček.

Ko je obiskovala 4. razred osnovne šole (to je zdaj Biba Roeck), jo je sam pevovodja Jurče vprašal, če bi hotela peti v zboru Zvonček, češ da ima

lep glas. To je bila zanjo velika čast, zato je začela hoditi k vajam, ki so bile dvakrat tedensko po šolskem pouku v Sokolskem domu. Na vajah je vladala izredna disciplina. Ne glede na to, da je bil Vreže »zlata duša«, je zahteval od pevcev, da je bila po dvigu rok za znak dirigiranja v zboru popolna tišina in vsi pogledi obrnjeni k njemu. Če ni bilo tako, je padla tudi kakšna klobuta ali, bog ne daj, celo prepoved sodelovanja v zboru.

Zbor Zvonček je pod njegovim vodstvom kmalu prerasel šolske okvire in začel samostojno koncertirati v Šoštanju in okolici.

To so bili drugačni časi. Ni bilo oblek in izbora, kot je sedaj. Vreže je deklicam naročil, naj prosijo starše za denar, s katerim so kupile belo blago. Tega so pri pouku s pomočjo učiteljice Marice Trobej skrojile in sešile, na bluzice pa izvezle narodne motive. Tudi fantje so imeli bele srajce in bili so sploh imenitni.

Zbor je pel tudi himno, ki jo je napisal Avgust Šuligoj, priznani pevovodja iz Trbovelj, tudi Vrežetov prijatelj, ki je s svojo napredno programsko usmeritvijo vplival na razmah mladinskega petja na Slovenskem. Pesem se je glasila:

Mi smo glasniki Šaleške doline,
biseri naših slovenskih planin,
ki ti na straži stojijo vrhovi
Urška, Smrekovec, Mozirske planine.

Pesem je seveda imela še več kitic, a se je, žal, besedilo izgubilo in tako ali drugače utonilo v pozabo. Leta 1936 je zbor v Šoštanju priredil koncert, ki je požel velik aplavz in navdušenje. Tako opogumljeni so pevci zbora gostovali po Sloveniji in od povsod prinesli dobre pohvale in izkušnje. Najbolj je Pepci ostala v spominu tista iz Rogaške Slatine, ko so peli v tako lepi dvorani, da si na vajah niso upali niti ust odpreti. Na koncertu pa jim je seveda šlo kot namazano in Vreže jim je navdušeno čestital. Sledila so gostovanja v Slovenj Gradcu, Celju in seveda Trbovljah.

Kar pa je bilo za tisti čas najbolj nenavadno, je bilo to, da so si pevci od prodanih vstopnic pod vodstvom Jurčeta plačali izlet in bivanje na morju. Pepca ima še vedno pred očmi Bakarski zaliv, kjer so stanovali v hotelu kralja Aleksandra in se vozili z ladjo. Mnogi so takrat videli morje prvič in nekateri, žal, tudi zadnjič.

Življenje se je drastično spremenilo. Prišla je vojna, Vrežeta so zaradi svobodoljubnih misli premestili v Pečico in zbor je razpadel. Utihnili je pesem, ki je razveseljevala tako mlade kot poslušalce in ko so se po vojni zbirali, da bi Zvonček spet zapel, jim, žal, ni uspelo dobiti Vrežeta nazaj v Šoštanj. Kljub temu so ga povabili na obisk in ga pričakali z rdečim nageljnomo na prsih. Vreže je menda imel od ganjenosti solzne oči, a poti so se razšle. Kot vemo, je Vreže še naprej več kot uspešno deloval na glasbenem področju in bil duša Mladinskega pevskega festivala v Celju.

Lepi so ti spomini. In Pepci Jurče Vreže ni bil samo pevovodja, v njeni mladosti ji je bil svetel zgled človeka in pedagoga, zdaj, ko se ozira nazaj, pa spomin na čudovito obdobje njenih mladih dni.

M.K.

Intervju s pilotom Petrom Vidmarjem

Občudujem in spoštujem naravo. Nebo!

Milojka Komprej

Leteti in biti nebo! Ptica razširjenih kril, ki reže svobodo neba po svoji meri. Ni to že pravadna želja človeka? Hotenje, izpričano že preko zapisov jamskega človeka. Nenehna želja obvladovati nebo, ne samo zemljo, je realnost današnjega bivanja. Ali je ta realnost, to obvladovanje višin samo navidezna, bo pokazal čas. Čas bo pokazal tudi, koliko je bil človek sposoben spoštovati zakone narave in jih čuvati v njihovi enkratni biti.

A če pogledamo z drugega vidika, ugotovimo, da so nam stvari, ki so na nek način blizu, vseeno oddaljene. Letala so za marsikoga še vedno vir občudovanja in ljudje, ki upravljajo z njimi, izbranci neba. Izven dosega in razmišljanja povprečnega Zemljana. Morda je tudi zaradi tega letališče, ki je v naši soseski, na nek način izven našega vsakdana. Letališče v Lajšah ima korenine že v letu 1939, ko je Majcen na njem opravil prvi let letala Zoegling, izdelanega v domači jadralno-letalski skupini. Da sploh ne omenjam tega, da sta bila prva graditelja letala Maks Medved in Valter Muhovec že prej. In da so bili na letališču v Lajšah že pred vojno jadralni tečaji.

Današnji dan je letališče v polnem življenju. Z dobro tehnologijo in ljudmi, ki se posvečajo letališki dejavnosti v svojem prostem času. Ali kakor je izjavil Peter Vidmar, vodja letališča Lajše: »Nimam prostega časa oziroma je moj prosti čas nad ali na letališču.«

Peter Vidmar, poznamo vas kot človeka našega okolja.

Jaz se imam za domačina, ker sem že celo življenje doma v Šaleški dolini. Otroštvo sem preživel v Lokovici. Sedaj že štirinajst let živim v Šoštanju, kjer imam družino. Osnovno šolo sem obiskoval v Šoštanju, sem »kajuhovec«, kasneje pa sem bil na to šolo navezan tudi poklicno kot učitelj matematike, fizike in tehnike.

Med osnovno šolo, ki jo omenjate, in kasneje učiteljem matematike, je najbrž del prehojene poti. Bi jo lahko opisali?

Foto: Milojka Komprej

Po osnovni šoli me je pot vodila v srednjo in nato na višjo in visoko šolo. Po poklicu sem diplomirani inženir strojništva. Ta naziv sem dosegel s študijem ob delu, čeprav s statusom rednega študenta. Že zgodaj sem se osamosvojil, kar pomeni, da sem bil po služnji vojaškega roka samostojen, finančno neodvisen od staršev in praktično sam skrbel zase. V pedagoški poklic me je tako zaneslo čisto slučajno najprej zaradi zasluzka, vendar tudi zaradi občutka, da lahko dobro delam. In tako sem ostal kar devet let.

Najbrž se v pedagoškem poklicu ne da delati samo zaradi želje po zaslučku. Verjetno obstaja še kaj več, kar človeka pritegne, da nekaj počne kar devet let.

Od začetne želje po delu sem šele nato videl, da je prosveta lep poklic oziroma poklic z lepim poslanstvom in da mi je največje zadovoljstvo, da sem lahko na videz preproste ali pa tudi težke stvari razložil učencem. To mi je bil izziv in zadovoljstvo hkrati. Zanimivo je, da sem imel na fakulteti kar nekaj težav z matematiko oziroma mi je bilo študirati matematiko na nek način testirati svojo vztrajnost. Na koncu pa se je zgodilo, da sem matematiko poučeval. Pri tem sem si dal eno glavno nalogo, da ne bom ponavljal napak, ki so jih naredili učitelji na meni. To pomeni, da ne bom oster do učencev, jim ne bom posvečal premalo pozornosti, premalo časa, da ne bom brez občutka, kdaj kdo zna. Ne bom zgolj »oddalil svoje« ipd. Skušal sem tudi doseči, da otroci ne bi matematike sovražili, ampak da bi našli v njem tudi prijetne in zanimive trenutke in spoznali, da je lahko to povsem normalen šolski predmet. Zato sem skušal narediti matematiko zanimivo in mislim, da mi je po večini to tudi uspelo. Seveda kolikor se pri takem predmetu to tudi da uresničiti. Ko so se generacije vračale in sem dobival povratne informacije, sem bil zadovoljen, ko so izjavili, da jih »moje« matematike ni bilo strah. Ne vem, ali zaradi mojega pristopa ali mi je »ratalo«, da sem naredil matematiko za na nek način zanimiv in lep predmet. Ko sem sledil tema dvema ciljema, so tudi rezultati prišli. Mislim, da so imeli učenci koristi za naprej. To mi je bilo v večje zadovoljstvo, kot se ponašati z enim ali dvema najboljšima učencema, poskušal sem najti dobro povprečje. Dobri tako najdejo svoj vlogi. Pri slabših se je videlo, da se lahko z malo volje in poslušanja marsikaj doseže. Osnovno vodilo mi je bilo, da sem v posamezniku vedno iskal znanje in ne neznanja. Skratka, nisem nikoli manipuliral z znanjem posameznika po tretjih merilih.

Menjavi službe je potem verjetno botrovala želja po novih izkušnjah.

Po devetih letih v prosveti sem dosegel, kar sem želel. Videl sem, da je to konec te poti oziroma konec neke ustvarjalnosti, da nima smisla, da postanem nek inventar. Bil sem premlad, čutil sem, da je čas za spremembo. Čutil sem, da imam priložnost. Tako sem pristal na občini.

Tu ste že pet let in kolikor vem, vmes končali sedmo stopnjo.

Da, tu opravljam dela na področju okolja in pros-

tora. Sem tudi doštudiral, razmišljam še za naprej, vendar pa na žalost, ko si enkrat v življenjskem in delovnem tempu, moraš dati šolo malo na stran. Vendar če bom le našel kaj rezervnega časa, bom šolanje nadaljeval. Ker je to naložba za starost in hkrati sprotno razgibavanje možganov. Želja in osebni interes sta še vedno zelo močna.

Vsak izmed nas je v resnici ideja Velikega galeba, neomejena ideja svobode ... in natančno letenje je korak k temu, da izrazimo svojo pravo naravo. Vse, kar nas omejuje, moramo pustiti ob strani. Temu so namenjene vse te vaje v veliki hitrosti, pa mala hitrost zračne akrobacije.

(R. Bach.: Jonathan Livingston Galeb, MK str. 72).

O letalstvu kot vaši življenjski »okupaciji« bova spregovorila kasneje. Vas poleg dela, družine, izobraževanja še kaj pritegne?

Letalstvo mi vzame ves prosti čas. Poleg družine in dela namenim ves čas letalstvu, tako na jadralnem in motornem področju, ter s tem povezanim izobraževanjem. Včasih si vzamem čas za planine in gore in potujem skupaj z družino, da na tak način na kratko zamenjamo okolje. Tudi filatelista sem bil neko določeno obdobje, nato sem zadevo dal malo na stran. Bil sem celo 11 let gasilec, ampak kjer koli hočeš poiskati svoj kotiček, to zahteva ves tvoj čas in resen pristop. Tudi potapljanju sem se hotel posvetiti, ampak ta trenutek to ne gre. Ni mi bilo treba dosti premišljevat, ker je nad vsem prevladalo letalstvo.

Vse skupaj pa je povezano z naravo. Resen odnos do narave.

Predvidevam, da je tudi vaš dopust povezan z bivanjem v naravi.

Nič posebnega nisem počel. Z družino sem bil kratke čase na morju. In veliko več na letališču.

Pa sva v zraku. Vi ste pilot, zdaj strokovni vodja letališča ali, kakor ste mi prej povedali, po domače upravnik, na področju letalstva ste dosegli ogromno, začetek pa je bil najbrž neke v vašem ranem bivanju.

Ja, pred dvajsetimi leti. Začel sem s 16 leti v Aero klubu Gorenje Velenje kot jadralni pilot, nato skozi posamezna obdobja napredoval do jadralnega inštruktorja, športnega pilota motornega letala in kasneje do poklicnega pilota motornega letenja, letalskega inštruktorja itd.

Če hočeš kar koli od tega narediti, rabiš željo in ogromno časa, volje in potrpežljivosti ter močan cilj. V današnjem času pa tudi denar. Če tega ni, je to le kratka izkušnja.

Letalstvo vas je skozi leta in izkušnje zaoznilo, kdo pa vas je navdušil?

Že v osnovni šoli sem se spogledoval z letenjem, kasneje sem skušal biti vojaški pilot, vendar mi v tistih časih ni uspelo, takrat so sprejemali v JLA zelo malo Slovencev. Pri šestnajstih letih sem že letel na letališču v Lajšah.

Od začetka, pravite, je bilo jadranje.

Vam jadralno letenje pomeni individualno ali timsko delo?

Letenje je gledano z zemlje timsko delo, samo letenje v zraku pa izključno individualno delo in šport. Čeprav brez zemeljske ekipe zopet ne gre. Vsaka generacija na nek način ustvari svojo zemeljsko skupi-

no in tudi moja je bila takšna. Vsi za enega, eden za vse. Prvi inštruktor je bil Jože Verdev, eden najboljših klubskih jadralcev. Tudi zdaj je zame najresnejši kandidat za visoke naslove na državnem nivoju.

V katero smer pa menite, da bo šel vaš letalski razvoj?

Moj letalski razvoj teče v tej smeri, da bi se z letalstvom ukvarjal profesionalno. Žal so bile razmere v preteklosti vedno nekako proti meni. Kot da nimam sreče oziroma, bi rekel, da nisem bil v pravem času na pravem mestu. Ko sem se že videl poklicno na tej poti, je prišlo do razpada Jugoslavije in posledično do letalske krize. Enkrat je bila pod vprašanjem družina in ve se, da sem se odločil zanjo. Me pa še zmeraj vleče v profesionalizem, ker je že zdaj več kot konjiček.

Kaj pomeni biti strokovni vodja letališča? Je tudi to neka pot k profesionalizmu?

To pomeni, da sem vodja vse letalske dejavnosti v klubu. Vodja šolske dejavnosti, letenja, organizacije letenja. Skratka, vodim in koordiniram. Pripravljam potrebne pogoje letenja, ki se tu odvija, in prevzemam tudi odgovornost za varnost. To pomeni tudi, da moram oceniti sposobnosti ljudi ter jih pripraviti, da je vsak let izvršen brezhibno. To je le en del. Birokracije je še trikrat več, ta je skrita rana vseh pilotov.

K vašemu delu na letališču se bova še vrnila. Zdaj bi se posvetila vašemu letenju. Koliko ur imate v zraku?

Vsak pilot vodi o tem dnevnik, iz katerega lahko dobi te podatke. Tako na pamet okoli 1900 ur letenja, vendar to niso vse ure letenja, ogromno ur kot spremljevalec sploh nimam vpisanih, ker letim na pomožnem sedežu kot pomoč ali samo kot neuradni spremljevalec.

Prej ste omenili vašo pot od jadralnega pilota in dalje. Verjetno vsaka stopnja zahteva nekaj svojega.

Zato da postaneš jadralni pilot, potrebuješ najmanj 35 ur samostojnega naleta, za jadralnega učitelja pa najmanj 100 ur samostojnega letenja in cel kup drugih pogojev. In seveda vse dodatne sposobnosti, ki jih moraš dokazati (slepo letenje, akrobacije, metodika, pristopi ...). Pri tem ne gre zanemariti tudi

pedagoških sposobnosti. Za vsako stopničko najprej je potrebno opraviti teoretični izpit in nato še praktični del.

Za motorno letenje je nekaj podobnega, zanj je potrebnih 45 ur samostojnega letenja, za učitelja pa preko 200 ur naleta ter po novi zakonodaji pridobljena še dodatna poklicna licenca. Tu so še zahtevnejši izpiti. Za poklicnega pilota pa seveda tudi 850-urni teoretični tečaj in praktični izpitni let ter preko 200 ur praktičnega usposabljanja. Končni izpit ni niti slučajno lahek.

Pomeni, da bi lahko upravljali s potniškim letalom?

Po tej zakonodaji in z veljavnimi licencami lahko, do določene kategorije. V prvem koraku samo kot kopilot. Je pa vse odvisno od podjetja, kjer bi se zaposlil, in ali le-ta zahteva še ATPL licenco, to je najvišja stopnja v letalstvu. Načeloma pa bi lahko letel z vsakim potniškim letalom, tudi samostojno.

V teh časih se je nabralo veliko izkušenj in dogodkov takih ali drugačnih. Se spomnite kakšnega posebnega?

Dogodkov je ogromno. To so razni športni rezultati, na evropskem prvenstvu v jadralnem letenju sva leta 1995 s kolegico Bernardo Meža osvojila prvo in drugo mesto. Drugače pa je vsak večji polet ali prelet določena izkušnja in je lepih trenutkov veliko. Tudi manj prijetnih izkušenj je ogromno ali pa je že na začetni stopnji prelomnica, ki marsikaterega mladega pilota zresni in ga spremeni v pogledih na življenje in okolico. Poleg lepih trenutkov, ki so v letenju nad oblaki, uživanju v pokrajini, občudovanju lepote, je žal kar nekaj nesreč kolegov, ki sem jih videl. Ob takem dogodku se ponavadi še bolj ozrem vase. A življenje gre dalje.

Če bi se morali odločiti med jadralnim in motornim letenjem, kakšna bi bila vaša odločitev? In kakšen je vaš odnos do tekmovanja?

Jadralni del letenja zanemarjam, ker nimam toliko časa. Je stvar odločitve. Moj prvi inštruktor je na primer povsem opustil motorno letenje, da se je povsem posvetil jadralnemu letanju. Prav zato je tudi najboljši.

Osebo bi se še vedno najraje odločil za jadralno letenje. Če bi bilo to povsem možno, vendar me vleče tudi na preostale letalske poti. Predvsem zato, ker moraš tam pokazati svoj odnos do narave, gre za preizkus osebne sposobnosti in naravnih pravil. Če ti,

denimo, uspe opraviti 300, 500 km ali še daljši prelet z jadralnim letalom in se v zadnjem zatonu sonca vrneš domov, je to zame najlepši športni in osebni rezultat. Zato si pri jadralnem letenju velikokrat skoraj na tleh, se pripravljaj na zasilni pristanek (za jadralce je to rutina) in je zato treba sprejeti ogromno pravih trenutnih odločitev. Da ob tem ne omenjam povečane adrenalina, napetosti, živčnosti. Vsaka napaka te stane pristanka na kakšni njivi ali v povsem nemogočih razmerah. Sam sem prvič pristal celo v Bočni pri Gornjem Gradu, ob povratku iz slovenskih Alp in Gorenjske. Pri motornem letenju je malce preprosteje. Lahko samo uživaš v naravi, ni ti treba dosti misliti na letalo in letenje. Za zasilni pristanek motornega letala pa je verjetnost ena proti milijon.

Sam sedaj ne tekmujem več. Ni časa da bi se pripravljaj. Tekmovanje v letalstvu tudi nima publicitete. Letenje na najvišjih športnih nivojih pa sploh ni priznано kot šport oz. športna panoga. Delno tudi zaradi nesposobnosti letalske zveze, ki bi ta status uredila. Posledično tako letalci in letalski klubi sploh ne moremo delovati na razpisih za dodelitev sredstev iz športnih dejavnosti.

Pred kratkim je bil v Lajšah nesrečen dogodek. Verjetno je pustilo dogajanje občutek nemoči ali česa podobnega.

Lahko dam samo splošno izjavo, ostalo bo podala preiskovalna komisija. Res je, da sem bil poleg pri pristanku in tudi odletu ponesrečenega letala. Bil sem tudi prvi s kolegi na kraju nesreče. S kolegi smo ome-

jili požar in imeli prvi stik s ponesrečenima pilotoma. Padla sta z višine petdeset metrov v koruzno polje in bila mrtva že ob padcu, kasnejša eksplozija letala pa praktično ni omogočala reševanja. Vzrok za nesrečo lahko ugibamo, vendar bo svoje podala komisija. Predvidevamo, da gre za odpoved moči motorja in izključno za tehnični problem tipa letala. Za vzrok pa, če sem povsem iskren, menim, da ne bomo nikoli točno vedeli. Lahko je preveč vzrokov, predvidevanj, ... in vprašanje bo še dolgo ostalo nerešeno. Pač gledam bolj s strokovnega in pilotskega stališča.

Tudi preminulega inštruktorja sem osebno poznal, skupaj sva se šolala ob pridobitvi poklicne licence in je bil tudi nekaj časa upravnik letališča v Slovenj Gradcu. Izgubiti letalskega kolega, ni majhna stvar. Tudi v vojski sem delal na področju letalstva in tam doživel kar nekaj podobnih primerov. Zato mi ni vseeno ob padcu letala.

Ker že govoriva o letališču v Lajšah, ali poznate njegovo zgodovino?

Klub deluje organizirano že preko trideset let, zametki in želja po letalih in letališču pa so v dolini že stari, segajo daleč nazaj. Poznam zgodovino, a so ljudje, ki jo poznajo še bolj. To so prav gotovo tudi pobudniki g. Milan Valenčak, g. Peter Robida, g. Nestl Žgank in veliko ljudi, ki so imeli vizijo, da so to dejavnost umestili v ta prostor. Morda vseh zanesenjakov in tistih, ki so pripomogli k ustanovitvi tega kluba, sploh ne poznamo dovolj. Tu so še starejši člani g. Tone Topolšek, g. Vilko Kotnik in ostali. Klub bolj poznam v tej organiziranosti in pod imenom Aero klub Gorenje Velenje.

Verjetno sta se program in oprema kluba z leti spreminjala.

Nekaj letal je bilo že na začetku. Najprej je velenjski klub praktično gostoval v Celju, nekaj časa v Slovenj Gradcu, šele kasneje je prišel na območje, kjer je zdaj. Avgusta leta 1978 je bilo letališče takšno, kot je zdaj, dano v uporabo in javno odprto. Zdaj so nepremičnine in premičnine v lasti kluba. To je 8 jadralnih letal in 4 motorna ter seveda celotna letalska infrastruktura in letalska steza. Iz športnega vidika je dobro opremljeno. Na jadralnem področju je del flote malo zastarel, vendar kljub vsemu je za ta nivo vsa flota odlično vzdrževana. Vsa letala motorna letala pa so tako tehnično kot varnostno povsem brezhibna in varna za letenje.

Kakšen pa je bil program kluba?

Postopoma se je razvijala jadralna in motorna dejavnost, počasi je klub pridobil več pooblastil in pogojev, zato sedaj deluje kot letalska šola. Ogromno vrhunskih pilotov Slovenije izhaja prav iz tega kluba, saj je znano, da so bili velenjski piloti med boljšimi tudi na podlagi našega šolanja. Nimamo pa padalske šole. Že od vsega začetka je bilo sicer nekaj poizkusov tudi na tem področju, vendar se le-to zaradi ostalih posebnosti ni uveljavilo. Deloma tudi zaradi same lokacije letališča in njegove tehnične zahtevnosti.

Foto: Milojka Komprej

Kaj pa letalske prireditve, mitingi, ki se jih spomnim tudi sama?

Letalskih mitingov v Lajšah je bilo kar nekaj in bili so zelo priljubljeni. Eden izmed največjih je bil leta 1984, saj je bil najbolj obiskan. Kasneje so bili še kakšni štirje, sedaj pa tega ne načrtujemo. Gre za velik finančni zalogaj, za uspešnost pa je potrebno ogromno sodelovanja z vsemi letalci, klubi, raznimi ministrstvi ipd. In predvsem, pokazati moraš nekaj posebnega. Vedeti je treba, kaj hočejo ljudje in kaj jim lahko pokažemo. Če se tu interesi združijo, bomo v prihodnosti najbrž to tudi organizirali.

Prej sva se že malo pogovarjala o letalskem klubu. Kako je lahko organizirana takšna dejavnost, ki deluje na amaterski ravni, a zahteva toliko profesionalizma?

Velenjski klub ima takšno organizacijsko strukturo: predsednik kluba, 9-članski upravni odbor, desna roka predsednika je upravnik. Sledijo komisije, ki so ravno tako pomembne. Klub je razdeljen na dve sekciji, na jadralno in motorno. Združujemo preko 70 članov in od teh je preko 45 jadralcev, medtem ko so ostali v kombinaciji motornega in jadralnega letalstva.

Namen in cilj kluba je združevanje letalske usposobljenosti pilotov, šolanje pilotov ter delovanje navzven, z namenom približevanja okolici. Tudi dosegljivi smo zelo, čeprav se marsikomu ne zdi tako. Na letališču je načeloma vedno nekdo.

Kako vidite trenutno stanje vi in kakšen je vaš pogled v prihodnost?

Zavedamo se potrebe po razvoju, združevanju interesov, če bomo v prihodnosti želeli preživeti. Vedno so problem finance in s tem povezan seveda razvoj. Pa tudi interesi lokalne skupnosti ali gospodarstva. Letalstvo v taki obliki, kot je sedaj, je razmeroma nepoznana dejavnost, saj med ljudmi ni nekaj vsakdanjega. Kažejo se interesi na gospodarskem področju, vendar kot kaže, še ni pravi čas, da bi se cilji in interesi hitreje uresničevali. Vizijo vidim v tem, da nadaljujemo s športno dejavnostjo in v drugi fazi razvijamo ultra lahko letenje, ki je za zasebni žep veliko bolj dostopno in predstavlja s tem razvoj ostalih dopolnilnih dejavnosti. Potrebno je tudi razširiti kapacitete kluba in ponuditi storitvene dejavnosti, poslovne in panoramske prevoze, intervencijske in vse ostalo. Na vsak način pa ne smemo pozabiti na tesno povezavo z vsemi oblikami turizma v Šaleški dolini in tudi regiji.

Kdor koli pride s kakršnim koli interesom, je dobrodošel in veseli smo ga, seveda, v mejah možnosti. Če se bomo razvijali v taki obliki, bomo po mojem mnenju kot klub tudi preživeli.

Eno je klub, drugo je letališče. Je trenutno stanje v letalstvu naklonjeno letališčem, kot je vaše?

Tudi mi ugotavljamo, da je letališče že dolga desetletja prisotno v tem prostoru, ampak še sredi Šoštanja marsikdo ne ve zanj. Priznam, da je krivda na naši strani, ker smo se v preteklosti premalo odpirali

navzven. Sprememba letalske zakonodaje zahteva reorganizacijo v javna ali zasebna letališča, kar pomeni za letališče Lajše dvojce: ali se razvijemo kot zasebno letališče ali kot javno. To sta dva zelo različna pojma, hkrati povezana z novimi vlaganji, potrebami po obveznem povezovanju in seveda potreba po dodatnih finančnih.

Javno letališče pomeni, da lahko na tem letališču počneš praktično vse, seveda v okviru tehničnih zmožnosti. To vključuje vse dejavnosti, a prinaša tudi obveznosti. V našem konkretnem primeru bi že prvi pogoj in korak ogromno stal. Gre namreč za ogradiitev letališča s kovinsko ograjo, kot zahtevajo predpisi. Da ne govorim o medicinski, reševalni službi itd. Trenutno smo v fazi raznih pogajanj in uskladitev, da bi lahko delovali kot javno letališče, pač z določenimi omejitvami. Res pa je, da zakon že velja in nalaga obveznosti. In tudi klubska letališča v Sloveniji se ne morejo čez noč opremiti v vsem, kar zahtevajo birokrati. Veliko letališč bo zato moralo ukinjati komercialno dejavnost, kar pa pomeni, žal, finančni polom in vprašanje nadaljnjega razvoja in obstoja. Zato se zavedamo, da se moramo odpreti navzven ter ponuditi usluge čim širši okolici. To nam je pot v preživetje. V tej ekipi, ki trenutno vodi letališče, vidim tudi bodočnost. Počasi bo treba prestopiti na profesionalno raven, to bo prinesel tok dogodkov.

dejavnosti, v kateri ne morejo biti prisotni vsi. Vendar sam rad povabim vsakega v tihi svet višin, v drugo perspektivo, da občuti življenje, ki ga na tleh ni.

Toliko je govora o drugem svetu. In kakšen je?

Za mene ni rutina, je občutek sprostitve, prilagoditve, da lahko vse težave pustiš na tleh, je neposredni stik z naravo in naravnimi zakoni. Sam zelo uživam v drugačnih pogledih, občudovanju in spoštovanju narave in tega športa, nenazadnje. S tem se mi spreminja odnos do življenja, ki je zame odgovornost. Do lastnega in življenja drugih.

Ker imate družino, me zanima, če boste svoje otroke navdušili za letenje.

Pokažem jim, imajo vse možnosti, vendar je vse odvisno od njegovih želja.

Na letališču v Lajšah upravljate z različnimi letali. Kakšno pa bi bilo vaše?

Če bi imel svoje letalo, bi imel jadralno letalo, jadralni dvosed, motorna verzija. To je najboljša varianta.

Foto: Milojka Komprej

Menim, da se tudi vi vidite na tem letališču.

Volje in ciljev mi na tem področju ne bo zmanjkalo, imam jih ogromno. Vidim se vsekakor v letalski dejavnosti. Ko bo prava priložnost, bom to vedel in takrat odločitev ne bo pod vprašajem. Imam dovolj energije, da lahko intenzivno delujem v letalstvu na tak način, če pa bo potrebo ali priložnost, pa jo bom vsekakor izkoristil.

In kako se vidite na nebu?

Piloti veljamo za občudovanja vredne posameznike, po drugi strani smo vase zaprti, izolirana manjša družba, kar je na nek način posledica individualne

In kam bi se odpeljali z njim?

Odpeljal pa bi se proti Alpam v smeri proti Italiji, Švici ali proti francoskim Alpam.

Vse lepo se podvoji, če znaš deliti. Tudi vi delite lepe občutke?

Letenje je izziv za vsakega, tako za nas pilote kot za ostale prebivalce. Da smo piloti bolj individualisti, ni naključje, je zelo povezano z občutki in doživetji na nebu, kjer si delimo prostor s pticami. To težko opišemo ali pojasnimo vsakemu, zato vabimo vsakega, ki si to želi, da se nam tako ali drugače pridruži, da vas popeljemo v tako imenovani tihi svet višin.

Naravi prijazen turizem

Martina Pečnik

Poletni čas še vedno predstavlja glavno letne turistične sezone, bilance ob koncu poletja so običajno barometer letnega turističnega uspeha. Zimska sezona je odločilna le v večjih smučarskih središčih. Turizem opredeljujemo kot perspektivno gospodarsko panogo, od nje si veliko obetamo tudi v Sloveniji. Vendar pa se tudi v turizmu, kot marsikje drugje, kaj rado zgodi, da se vse prehitro sprevrže v kratkoročno trženje novega produkta, ki naravnemu okolju in domačim ljudem lahko prinese več težav kot koristi.

Foto: Martina Pečnik

Kmetijstvo je nepogrešljiv partner turizma. Z večanjem kakovosti kmetijskih izdelkov se večja tudi vrednost turističnega območja.

Turizem na razpotju interesov

Med zagovorniki varstva narave in nosilci turističnega razvoja prihaja do navzkrižnih pogledov predvsem v primerih, ko gre za ideje kratkoročnega daha, ki ne upoštevajo danosti in zmogljivosti nekega okolja. Da bi bili konflikti čim manjši, je potrebno sodelovanje obeh strani že pri snovanju same ideje o turističnem razvoju. Odločitve o razvoju in usmeritvah turizma je v današnjem času potrebno sprejemati na čim bolj odprt, javno dostopen način. Posledice turistične dejavnosti, tako pozitivne kot negativne, občutimo namreč vsi člani družbe. Pri razvijanju turizma je pomembno vedeti, kje je meja med rabo in izrabo. Kolikšno bo največje število postelj in kakšne so usmeritve za transport, da se turizem ne bo sprevrgel v obremenitev ljudi in okolja? Primeri presežene zmogljivosti pokrajine so gneča motornih čolnov na turističnih jezerih (nevarnost nesreče, manj kakovostno doživljanje), gneča avtomobilov in zastoji ter naraščanje socialnih in okoljskih stroškov,

kot so npr. oskrba z vodo, čiščenje odpadnih voda, odstranjevanje smeti, gradnja in vzdrževanje cest, spreminjanje podobe vasi, razvrednotenje kulturne identitete, hrup, onesnaženje zraka, ... Pri določenem številu obiskovalcev izgubi turistično območje svojo funkcijo sprostite in takrat postane tudi okoljski problem, ki se rešuje na plečih lokalnega prebivalstva. Da do tega ne bi prišlo, je potrebno premišljeno načrtovanje. Množični turizem in velike investicije v turistično infrastrukturo naj se omejijo in koncentrirajo na tisto območja, ki to prenesejo ali so v nekem smislu že degradirana. Običajno so to območja v bližini večjih mest ali mednarodno poznane turistične destinacije. V ekološko bolj občutljivih, manj po-

Foto: Martina Pečnik

Socio-kulturne animacije, kot so tabori, prostovoljno delo ali druženja mladih zblížujejo obiskovalce z lokalnim okoljem. Pozitivne osebne izkušnje in priporočila prijateljev so glavni vir informacij, ki vplivajo na kasnejše odločitve o izbiri turističnih poti.

seljenih in naravno še ohranjenih območjih pa je turizem mogoč le v skladu z načeli trajnostnega gospodarjenja.

Mehki turizem

Nasprotje industriji zabave in prostega časa je t. i. »mehki turizem«. Izraz zajema tiste oblike turizma, ki se razvijejo na lokalni ravni. Nosilec turizma je lokalno prebivalstvo - večina dobička, ki ga ustvarja turizem, tako ostane v kraju samem. Ker je lokalno prebivalstvo zgodovinsko in eksistenčno vezano na svoj kraj, praviloma razvija turizem, ki okolju ne škodi. Le tako bodo namreč ohranili okolje in dobiček tudi svojim zanamcem. Slednje je bistvena razlika od t. i. »trdega turizma«, ki ga vodi kapital iz drugih območij ali tujine, pri katerem je glavni cilj ekonomski dobiček. Ne ozira se na možne posledice v okolju, saj se je v vsakem trenutku sposoben preseliti na drugo lokacijo. Najbolj »krute« primere trdega turizma najdemo

v azijskih in nekaterih kolonialnih državah, kjer so si tuje korporacije spretno prilastile rodovitno zemljo, pozidale obalo ter razvile množični turizem, od katerega nima lokalno prebivalstvo, razen politikov višjega ranga, nobene koristi. Ravno nasprotno - izguba naravnih dobrin jih je pahnila v še večjo revščino.

Naravi prijazen turizem

Vечно aktualen slogan *nazaj k naravi* postaja vir sprostite in prenove sodobnega človeka. Njegov potrebo zadovoljuje t. i. »naravi prijazen turizem«, v katerem vidimo zagovorniki ohranjanja narave uskladitev interesov turističnega razvoja in varstva narave. Ta oblika turizma odklanja ceneno ponudbo množičnega turizma in gradi na kakovosti, ciljne skupine so individualni gostje in manjše organizirane skupine. Ena od pomembnih razlik od klasičnega turizma je v tem, da svojim gostom poleg oddiha nudi še možnost izobraževanja in osebnostne rasti. Vsekakor je tudi tukaj cilj ustvarjanje dobička, vendar ta ni zgolj ekonomski, marveč ima tudi okoljsko in socialno vrednost. Vzgoja in izobraževanje gostov dviga njihovo okoljsko osveščenost, s tem se naravno okolje obvaruje pred negativnimi vplivi s strani obiskovalcev. Za individualne goste ni potrebna velika turistična infrastruktura, koristijo se obstoječi objekti, ohranja se arhitektura, ki je v skladu s krajino, potrebna so javna prevozna sredstva. Tovrstni gostje iščejo domače vzdušje, lokalno prebivalstvo ima možnost razvijanja kulturnega dialoga, navezave stikov s tujci ter nenazadnje neposredno prodaja svoje izdelke.

Naše perspektive?

Po podatkih slovenske turistične organizacije (analiza 2004) so se pri ocenjevanju podobe Slovenije kot turistične destinacije med prebivalci Avstrije, Italije in Nemčije na prva mesta uvrstile ocene: Slovenija je gostoljubna država, ima odlično hrano in vino, ima lepo ohranjeno naravo. Po anketi bližnje Logarske doline (ZVNKD Celje, 1993-1994) je med vzroki obiska na prvem mestu ohranjenost narava. Na skoraj 30 % ozemlja države imamo naravno okolje evropskega pomena.

Perspektive torej obstajajo. Zaenkrat je njihovo koriščenje še razdrobljeno, žal večkrat ponesrečeno (primeri tipa adrenalinskih parkov). Bolje kot zatekanje k posnemanju turističnih hitov bi bilo spodbujanje tistih oblik turizma, ki pritičejo našemu okolju in ljudem, ki v njem živimo.

»Nov« 71 let star kozolec

V majski izdaji Lista sva v članku z naslovom Tudi Lesjakovega kozolca ni več že nakazala nadaljnjo usodo omenjenega kozolca. Obljubila sva nadaljevanje zgodbe.

Torej potem, ko so člani Kulturnice Gaberke Lesjakov kozolec v Šoštanju razstavili, so njegove dele odpeljali in jih shranili na ozemlju, kjer je nekoč stal stari gasilski dom GD Gaberke. Ta je bil porušen 28. oktobra leta 1990, saj je stal na pridobivalnem območju Premogovnika Velenje.

Parcela, ki leži na levem bregu Velunje, je že kar nekaj časa veljala za primerno novo lokacijo kozolca. Zanimivo je, da segajo začetki izgradnje obeh, tako kozolca, ki ima vklesano letnico postavitve 1934, kot gasilskega doma, katerega betonski temelji so bili zgrajeni leta 1931, v enako časovno obdobje. Na začetku je bil tudi gasilski dom lesen, nato pa so ga z leti pozidali. Gasilskega doma na tej lokaciji že 15 let ni več, saj ga je doletela podobna usoda, kot bi kmalu tudi kozolec, ki je bil prav tako določen za popolno uničenje. Na srečo so se našli člani Kulturnice Gaberke s Francem Štehnarnikom na čelu, ki so se upali spoprijeti s kar zahtevnim in dragim projektom. Priprave za postavitve Lesjakovega kozolca na novi lokaciji so stekle v mesecu juniju. Kozolec je bil v slabem stanju, zato je moral »cimerman« Jože Krk iz Raven izdelati nekaj novih »rezervnih delov«. Potrebna je bila tudi nova streha. Konec junija so v Šoštanju začeli podirati Kajuhovo šolo, na kateri je bil del strešne kritine še v zelo dobrem stanju. In te je bilo ravno dovolj za naš kozolec. Tudi nove temelje je bilo potrebno uliti, saj šest hrastovih nosilnih stebrov pač ne moreš postaviti na mehka in mokra tla. Ko smo imeli temelje in vse sestavne dele kozolca pripravljene in ko smo uskladili

Foto: A. Grudnik

Ko je bil »rušt« postavljen, so možje na vrh pribili še »krenc«.

Foto: A. Grudnik

Na temeljih porušenega gasilskega doma Gaberke je sedaj postavljen nov 71 let star kozolec.

čas Jožeta Krka z lepim vremenom, nam je zopet priskočil na pomoč g. Rogelšek s kamionom, na katerem ima dvigalo, in skupaj smo pričeli sestavljati kozolec. Vreme nam je med sestavljanjem ogrodja kozolca še kar dobro služilo, a bolj ko se je približevalo pokrivanje strehe, slabše je bilo z njim. Pa nam je kljub temu uspelo nekaj minut pred močnim dežjem, ki se je ulil 30. junija zvečer, kozolec pokriti. Zanimivo je to, da so v istem času, ko smo končali pokrivanje strehe kozolca, gasilci v Gaberke pripeljali novo gasilsko cisterno MAN.

Preten bo kozolec pripravljen na otvoritev, bo potrebno na njem še marsikaj postoriti. Morda se nam je na začetku zdela prestavitev kozolca dokaj enostavna stvar, ki bo končana v nekaj dneh. Kasneje pa se je izkazalo, da vse skupaj le ne bo šlo tako hitro. Kozolec je namreč najprej potrebno razstaviti tako, da sestavni deli ostanejo nepoškodovani. Pripraviti je potrebno nove temelje, izdelati nove sestavne dele, ki jih je načel zob časa, dobiti je bilo potrebno večjo količino desk za dno kozolca v dveh etažah ter deske za stene. Nazadnje pa je potrebno najti tudi ljudi, ki so pripravljeni priskočiti na pomoč. Vse to je zelo dobro organiziral in izpeljal predsednik Kulturnice Franc Štehnarnik. A vendar še vedno drži, da je še tako dober vodja brez dobrih pomočnikov brez moči.

Torej, v tem članku je bila razkrita nova lokacija Lesjakovega kozolca. O namembnosti kozolca pa boste več izvedeli v eni izmed naslednjih števil List.

A. Grudnik, Z. Mazej

Praznik žetve in kruha ter prevzem nove gasilske avtocisterne MAN GVC 16/25 v Gaberkah

Gasilci GD Gaberke so letos sredi julija že enajstič organizirali prireditve Praznik žetve in kruha. Pri pripravi prireditve jih je v negotovost spravljalo vreme. Občasno je deževalo, vremenarji pa so za dan prireditve napovedali ogromne količine dežja. Na srečo so se ušeli. Nedelja je bila sončna, nebo je bilo skoraj brez oblaka.

V prvem delu prireditve, ki je bil tekmovalnega značaja, so se med sabo v žetvenih spretnostih pomerile ekipe iz Gaberk, Pristave, Plešivca, Graške Gore, Cirkovc, Škal in Zibike. Ekipe že leta sestavljajo starejše tekmovalke in tekmovalci, ki so potrebne veščine osvojili v svoji mladosti, ko je bil ročno delo na slovenskih kmetijah še v veljavi. Da ni mlajših tekmovalcev v ekipah, pa je med drugim krivo tudi to, da so ekipe bolj ali manj že utečene in se že leta med sabo dajejo za zlato lovriko. Morebitno enoličnost tekmovanja gasilci preprečijo na ta način, da vsako leto poskrbijo za novo disciplino. Letos so se tako ekipe poleg v tradicionalnih disciplinah žetvi s srpom za ženske in vezanje snopov ter postavljanje kopic za moške, pomerili še v hoji po slamnatih balah za mešane ekipe. Še posebno slednja disciplina je med gledalci vzbudila veliko smeha. Pri žetvi so bile

Foto: A. Grudnik

Dandanes na žitnih poljih le redko še ročno žanjejo.

Foto: A. Grudnik

Župan Občine Šoštanj Milan Kopušar uradno predaja ključve nove avtocisterne MAN poveljniku PGD Gaberke Zvonetu Koželjniku.

najspretnejše Plešivčanke, vezanje in postavljanje snopov je najbolje šlo od rok gostom iz Zibike, najhitrejši pri hoji po slamnatih balah pa so bili Pristavčani. Skupno je prvo mesto pripadlo Plešivčanom, sledili so jim Zibičani, tretje mesto pa je šlo v Cirkovce.

Po prvem dejanju pa je prišel na vrsto slavnostni del prireditve. Gaberški gasilci namreč letos obeležujejo 75 let svojega obstoja, prireditev pa so izkoristili tudi za to, da so uradno prevzeli novo 40 milijonov tolarjev vredno gasilsko avtocisterno MAN GVC 16/25. Zanj je daleč največji delež (kar 38 milijonov) prispevala Občina Šoštanj. Ostalo so gasilci zbrali s prireditvami, nekaj pa so prispevali tudi krajan. Tisti najbolj radodarni so bili oklicani za botre in so na prireditvi prejeli rdeč nagelj, pripadel pa jim je tudi sedež v senci s pogledom na novo vozilo, ki se je v svoji živo rdeči barvi bleščalo na soncu. Prevzem avtomobila se je pričel s prihodom gasilske parade s prapori, ki se je postavila ob novo vozilo. Sledil je govor predsednika PGD Gaberke Bogdana Lampreta, predsednika KS Gaberke Pavla Župevca in poveljnika šoštanjkega gasilskega poveljstva Borisa Lambizerja. Župan Občine Šoštanj Milan Kopušar je po svojem govoru predal ključve novega vozila poveljniku PGD Zvonetu Koželjniku, ta pa jih je nato predal soferju Damjanu Borovniku. Dekan Jože Pribožič je novo vozilo blagoslovil, sofer Borovnik pa je dobil dovoljenje za uradni preizkus vozila. Na koncu je sledila še predaja ključev stare gaberske cisterne TAM 130, ki jo je kupilo PGD Temenica. Vsi, ki so si to želeli, pa so si lahko novo cisterno tudi od blizu ogledali.

K prazniku žetve in kruha pa spada tudi ponudba dobrot, narejenih iz moke. Pridne gaberske gospodinje so tudi letos v krušni peči napekle kruh, pripravile pa so tudi raznovrstno pecivo.

A. Grudnik, Z. Mazej

Dobro jutro, koš! Lahko noč, koš!

Zapisala Špela Janežič

V Topolšici se nad zdraviliškim in bolnišničnim kompleksom dviga Lom – strm in razpotegnjen hrib. Razdalja med skrajnima koncema pobočja meri približno 3,5 km, vrh hriba pa dosega 884 m nadmorske višine – dvigne se dobrih 400 m nad dolinsko dno. Lomu pravijo »balkon Topolšice,« saj se od tod nudi razgled po Šaleški dolini in širše. Danes je Lom idiličen zaselek s cesto, vsekano strmo v breg. Nekdaj pa so imeli ljudje na strmini izjemno težko življenje.

Lóm danes pravijo zaselku in tudi celotnemu hribu. Prebivalci so Lómčani. Včasih je veljalo drugače; redki starejši še pomnijo, da se je hrib delil na dva dela. *Lom* so pravili le vrhnjemu, položnejšemu in pretežno gozdnatemu delu s štirimi kmetijami. Spodnji, najbolj strm in kamnit del južnega pobočja pa so imenovali *Gora* in prebivalce (*Rjavi* ali *Rdeči*) *Górmani*. Po eni od razlag so dobili vzdevek *Rjavi*, ker je na izpostavljeni legi rastje zaradi suše pogosto porjavelo. Po drugi razlagi so nadeli Gormanom pridevnik *Rdeči* zaradi rjavo-rdeče ilovnate prsti, ki je značilna za območje Gore (ne pa več za vrh Loma). – Danes imajo nekateri ime Gorman za zbadljivko, zavračajo ga celo mnogi prebivalci samega zaselka. Dejansko pa imeni *Gora* in *Gorman* kažeta na poseben status, ki ga je imelo območje zaradi vinske trte. Z imenom *Gora* so mišljene gorice (vinogradi).

Po ljudskem spominu naj bi Lom včasih pripadal gradu Kacenštajn v Florjanu. Po vsej Gori so se menda davno tegá na izjemno rodovitnih tleh razprostirali vinogradi (samorodne sorte) in nizale vinske kleti. Čeprav je bilo območje zaradi strmine, ilovnate prsti in kamenja težko obdelovati, je bila včasih vsaka ped zemlje skrbno obdelana. Poleg grozdja in sadja so na Lomu pridelali toliko žita, da so presežek lastnih potreb prodajali.

Nekoč (nihče od prednikov, ki so o tem pripovedovali, ni vedel povedati kdaj) so območje prizadele hude vodne ujme. Pravili so, da je dva meseca zapored neprenehoma deževalo. Dež in plazovi so spirali in odnašali zemljo z Loma v Topolšico. V dolini se je menda zato nabralo polno kamenja in ilovice. Ko so kasneje nekje v Topolšici kopali jamo, so našli za moško roko debele korenine vinske trte. Ker so nalivi uničili trse, so vinogradništvo postopno opuščali in po drugi svetovni vojni dokončno opustili. Danes na Lomu le še tuintam vidimo kakšno brajdo.

Še danes je na Vodovnikovi kmetiji na vrhu Loma mogoče videti veliko vrtačo. V njo so davno, še preden so jo zasuli, padli voli, dekla in hlapec. Cokle in volovski rogovi so prišli na plan v izviru Toplice. Pripovedujejo tudi, da je v hribu podzemno jezero s »črnimi, slepimi« ribami.

Lom je pod površjem prepleten s kraškimi jamami, breznimi in votlinami. Ljudje pravijo, da je ves hrib votel in da na nekaterih mestih doni že, če z nogo udariš ob tla. Voda z vrha Loma priteče na površje šele ob vznožju hriba, v Toplici. V sušnih obdobjih so vodo nosili v brentah iz potoka Strmína.

Po ljudskem izročilu naj bi bilo celotno pobočje Gore razdeljeno na enake dele. Vsak je obsegal 1 ha gozda na vrhu hriba, poleg tega pa še 1 do 1,5 ha obdelovalne zemlje, kar je zadoščalo, da so redili kravo in drobnico. Domača imena so se ohranila do danes. Strmo pobočje je dalo pečat tamkajšnjemu življenju. Kmečka opravila so terjala večji napor, še posebej košnja. Pogoje dela je dodatno otežila ilovnata prst, sicer rodovitna, a jo je bilo težko prekopavati. Starejši ljudje so pripovedovali, da so morali vsako jesen tri tedne z motiko okopavati zemljo. Obdelava z živino zaradi strmine ni prišla v poštev.

Cesto so naredili šele po drugi svetovni vojni. Do takrat so uporabljali poti, komajda prevozne z

Pravijo, da so imeli na Lomu namesto prevoznih »prenosna« sredstva. Koše so nosili celo najmlajši. – V družini Janeza Ovčjaka je vsakemu od šestih otrok oče sam naredil koš, prilagojen velikosti in teži, ki jo je lahko otrok prenašal na hrbtu. Nekateri koši so bili preprosti in vsakdanji, drugi (za v trgovino) posebej oplešani z barvnimi vitami.

volovsko vprego, in steze od hiše do hiše. Običajno so stvari pripeljali do vznožja Loma z vozovi, dalje po strmini pa so jih morali domačini sami znositi. Tovor so prevažali z *garami* (samotežnim vozom), najpogosteje pa so si oprtali koš. V koših so nosili pridelke, krmo, seno, dobrine iz trgovine v dolino, otroke k zdravniku v dolino, premog, hlevski gnoj – skratka vse.

Ženske so hodile prat v Topolšico, k termalnemu vrelcu. Oprano in ožeto perilo so v koših nosile nazaj v Goro in ga šele doma osušile. – Pri trosenju gnoja po vinogradih in njivah so si sosedje med seboj pomagali. Razvrstili so se po pobočju in drug do drugega navzgor nosili koše s hlevskim gnojem. Predali so si jih na *stolicah*, ki so bile razporejene na 50 do 80 m. Stolica je imela na enem koncu dve nogi za oporo hlodu, ki je bil vodoravno in približno meter nad tlemi z drugim koncem pristavljen v hrib. Na stolicah so si predali koše, da jih ni bilo treba postavljati na tla in znova dvigati. Ko so koš predali in sestopali po drugega, so si lahko nekoliko oddahnili.

Življenje v Gori ni dopuščalo razlikovanja med moškimi in ženskimi opravili glede fizične zmogljivosti. Ženske, ki so nasploh na Lomu veljale za odpornejše, so nosile v dolino (predvsem v zdravilišče) naprodaj zvrhane koše svežega in suhega sadja, povrtnino in pijačo (vino, mošt, žganje). Stvari so v strnjenih vrstah nosile prodajat tudi rudarjem čez Sleme na Koroško, vse v koših. Koši so Gormane spremljali od rojstva do smrti, iz dneva v dan. Na Lomu je veljalo: »Dobro jutro, koš! Lahko noč, koš!«

O življenju na Lomu je pripovedoval Jože Ovčjak.

Ilustracija: R. Poles

Ilustracija: R. Poles

Knjižne novosti in dogodki v mestni knjižnici Šoštanj

Maja Rezman

Samo še nekaj brezskrbnih dni je pred šolarji, pa vendar je vreme čisto jesensko ... celo listi že rumenijo – preverjeno!

Za vse nove začetke sem izbrala tele knjige.

Najmlajšim v branje - prijazna slikanica z naslovom *Moja sestra Zala* pisateljice in ilustratorke **Gillian Johnson**. Zgodba o Zali bo blizu vsakemu otroku, ki si želi brata ali sestro, a potem presenečen odkrije, da prišlek ni že kar goden in uporaben tovariš pri igri, kot je pričakoval. Žive ilustracije in besedilo Gillian Johnson je navdihnili psička Gracie, ki so jo v njenih zrelih letih našli v pasjem azilu.

Se nekaj besed o pisateljici. Gillian Johnson je odrasčala v Winnipegu. Tekmovala je v hitrostnem drsanju, poučevala plavanje in bila kanuistična inštruktorica. Učila je angleški jezik na Češkoslovaškem in na visoki šoli v Ottawi. Ves čas je tudi risala in pisala. Njena prva knjiga Saranohair je bila nagrajena na bolonjskem knjižnem sejmu. Z možem Nicholasom Shakespearom, ki je prav tako pisatelj, živi v Angliji.

Založba: MIŠ, Dob pri Domžalah

Druga za najmlajše je slikanica z naslovom *Bobek in barčica*. Pravljico je napisala **Anja Štefan**, ilustrirala pa jo je **Polona Lovšin**.

Nekoč je živel Bobek, ki se je silno rad igral ob jezeru. Najraje je bil kapitan, čeprav ni imel niti čolna in niti vesla ... Nekega dne pa se je na vodni gladini kar na lepem pojavil čoln in plul je naravnost proti osuplemu Bobku. Brž je skočil vanj in prijel za vesla, takrat pa ga je z brega ogovorila miška, ki si je tudi že dolgo želela plovbe. Vendar na čolnu do konca zgodbe ne ostaneta sama. Kdo vse se jima še pridruži, pa preverite sami.

Založba: Mladinska knjiga, Ljubljana.

Pred kratkim sem slišala za pisatelja z imenom **Lemony Snicket** in pogledaj šmenta, ena njegovih knjig se je znašla v torbi izposojenih knjig. Tokrat je na vrsti že peta knjiga iz zbirke *Zaporedje nesrečnih prigod*. Naslov knjige je *Grozeča akademija*.

akademija. Naj vas naslov ne prestraši.

Na zadnji strani piše takole:

»Dragi bralec!

Če želiš brati zgodbo o radoživih otrocih, ki uživajo v internatu, poišči takšno zgodbo kje drugje! Violeta, Klaus in Sunny Baudelaire so pametni in iznajdljivi otroci, zato gotovo pričakuješ, da jim šola ne bo delala preglavic. Nikar. Baudelairevi bodo namreč spoznali, da so šolski dnevi samo še ena nesrečna epizoda v njihovem ubogem življenju.

Iskreno povedano, v poglavjih, ki sestavljajo to grozljivo zgodbo, bodo imeli otroci opravka s škripajočimi rakci, strogimi kaznimi, kapljajočo gobo, zahtevnimi izpiti, violinskimi recitali, treningom S.T.O.K in metričnim sistemom. Moja sveta dolžnost je, da ostanem vso noč pokonci in raziskujem ter zapisujem zgodbo o teh nesrečnih otrocih, ti pa se boš verjetno bolje počutil, če se boš lepo naspal. Zato bo najbolje, da si izbereš kakšno drugo knjigo.

Z vsem dolžnim spoštovanjem, Lemony Snicket.

Tako. Zdaj se pa odločite. Boste spali ali ne?

Založba: Tuma, Ljubljana.

Naslednja je že za odrasle bralce.

Avtor knjige je **Vladimir**

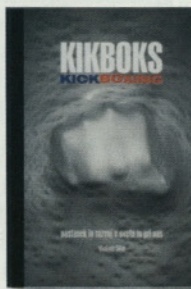
Sitar, naslov pa *Kikboks: nastanek in razvoj v svetu in pri nas*. Knjiga združuje

zanimive informacije o nastanku in razvoju borilnih športov (karate, fukontakt, kikboks), o legendah tega športa, organizacijah, tekmovanjih ... Avtor podrobno razčlenjuje podobnosti med borilnimi športi in jih primerja med seboj po izbranih kriterijih. Svoja stališča in poglede na popularizacijo kikboks kot športa in tekmovalne discipline potrjuje z dejstvi in primeri iz tekmovanj kot selektor državne reprezentance kakor tudi nekdanji uspešen tekmovalec.

Knjiga je posvečena slovenskemu kikboksu, vsem uspešnim tekmovalcem, trenerjem in sodnikom, prav tako tudi vsem tistim, ki so tako ali drugače povezani s tem športom in so v težavnih časih vztrajali ter prispevali svoj delež k razvoju in uveljavitvi te športne discipline.

Prav gotovo bo zanimiva za vse mlade in manj mlade, ki bi želeli bolje spoznati omenjene športne discipline.

Založba: ... aha. Samozaložba, Ptuj.

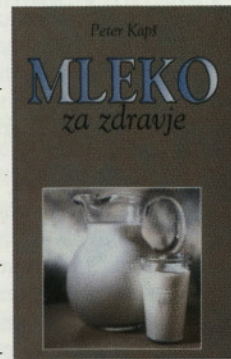
Novost na policah je tudi knjiga z naslovom *Mleko za zdravje*, avtorja **Petra Kapša**.

V knjigi so, kot je že iz naslova razvidno opisane vse mogoče pozitivne lastnosti in učinki tega univerzalnega živila. Delo je strokovno, v tekstu pa se kar naenkrat pojavijo različni recepti in navodila za pripravo mlečnih izdelkov. Posebej zanimivo se mi je zdelo v uvodu poudarjeno dejstvo, da je mleko kot hranilo nujno potrebno predvsem v začetku in proti koncu življenja. V začetnih poglavjih je razložena tudi njegova simbolika skozi zgodovino in pri različnih narodih.

»Kot vsi simbolični pokazatelji življenja in Spoznanja, razumljeni kot absolutna vrednota, je tudi mleko lunarni simbol, predvsem ženski, in povezan s pomladno obnovo. Zato je tako važno darovati mleko ali žrtvovati darove, ki so beli kot mleko.«

Na zdravje.

Založba: Karantanija, Ljubljana.

Zadnja za odrasle bralce.

Zbirka kratkih zgodb nosi naslov *Steiner ali Kaj smo počeli*, avtor pa je češkega rodu z imenom **Martin Fahrner**. V delu se pisec opira na bogato tradicijo češkega sladko-grenkega humorja, ki zna biti nežen in robot, poetičen in surovo neposreden. Družinska zgodba, stkana iz drobcev različnih generacij, povzema dogajanje v češki družbi zadnjih petdesetih let; da zadeva nikakor ni dolgovozna ali duhamorna, jamči prvoosebni pripovedovalec, odrasčajoč fant, ki se odziva na življenjske preizkušnje in jih po svoje ogleduje in komentira.

Založba: Mladinska knjiga, Ljubljana.

Knjižnica je po novem odprta tudi ob četrtnih (juhu ?), saj je velenjska knjižnica zaradi selitve zaprta. Nov odpiralni čas je sledeči:

Ponedeljek, sredo	12.30–18.00
Torek, četrtek, petek	11.00–16.00

Se vidimo ... na branje! :-)

ČEZ URŠLJO GORO

pripravila Ajda Prislan

Čeprav sem poletje preživila na konstruktivnih počitnicah predvsem v drugih evropskih državah, ne doma na Koroškem, me je vseeno tudi v domačem okolju pritegnilo kar nekaj prireditev. Vseh si seveda ni bilo časa ogledati, zbrala pa sem vtise prijateljev, ki so ostali doma. Poletna koroška kulturna ponudba je bila in bo takšna:

KUD METULJI iz Slovenj Gradca, društvo za razvoj audio in video kulture (www.metulji.com), je ponovno priredilo dvodnevni festival. Dogajalo se je na letališču pri Slovenj Gradcu, 26. in 27. 8. 2005, ko so glasbeniki nastopili na chill-out odru, rock skupine, breakbeat, after breakbeat. Festival Metuljev je gostil tri svetovno znane glasbenike iz Velike Britanije. Prvi večer je nastopil tech-house DJ TERRY FRANCIS, naslednji dan, breakbeat dvojec FUTURE FUNK SQUAD. Dogajanje so podkrepili DOMAČI GLASBENIKI: Bastard & Deni Doom, Arty, Dani, E-Tone, Roya (SLO), Electricutes (SLO), Luke (UK - SLO), O-HA aka Tortillio.

V soboto popoldne so nastopile slovenske rock skupine: Polimorf, Deca Debilane, Hush, Sheeva, Faltan.

Prizorišče dogajanja edinstvenega dogodka te vrste v tem delu Slovenije je bilo v starem hangarju na letališču in na prireditvenem prostoru pred njim. Festival je nudil tudi priložnost za promocijo našega prostora, lepota naših krajev in za manifestacijo in uresničevanje naše pregovorne gostoljubnosti. Več si lahko ogledate na spletni strani www.metulji.com.

Že od konca meseca junija se dogajajo prireditve KOROŠKEGA KULTURNEGA POLETJA. Sodeluje 5 koroških občin: Dravograd, Radlje ob Dravi, Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem in Prevalje. Cilj projekta je povezati lokalne nosilce kulture, ki že delujejo. V program so uvrstili osemindeset različnih kulturnih dogodkov na šestih različnih lokacijah. Vse prireditve so brezplačne. V dveh sklopih se bo dogajalo vse do 15. septembra 2005.

Natisnili so 25000 izvodov knjižice s predstavljenimi dogodki po času dogajanja in ne ločeno po občinah, ki jo je dobilo vsako gospodinjstvo brezplačno. Pripravili so tudi stran na medmrežju.

Spomnili so se 100. obletnice filma na Slovenskem. Zato je bil na ogled film o utripu na premieri filma Vesna, ki je bila v Slovenj Gradcu marca leta 1954. Filmski sklad Republike Slovenije, Slovenska kinoteka in Arhiv Republike Slovenije so namreč organizatorji projekta Potujoči kino, v katerem po Sloveniji predvajajo deset izbranih slovenskih filmov. V Grajskem vrtu na gradu Ravne so vrteli film Boštjana Hladnika Ples v dežju. Dogajal se tudi letni art kino s filmi Frida, Pianist in drugimi.

Skočimo k proslavi 100. obletnice slovenskega filma v Ljubljano. Junija je bila osrednja slavnostna akademija, povezana tudi z začetkom 61. kongresa mednarodne zveze filmskih arhivov in kinotek FIAF v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani. Avtor scenarija in režiser akademije Slavko Hren je v središče svečanosti postavil film sam. Premierno so predstavili desetminutni kratki

film Življenje za film - poklon ustanovitelju Slovenske kinoteke Silvanu Furlanu (1953-2005). Zavrteli so tudi tri prenovljene najstarejše slovenske filme: Odhod od maše v Ljutomeru, Sejem v Ljutomeru in Na domačem vrtu Karola Grossmanna iz let 1905 in 1906. Filmi so bili letos digitalno restavrirani v tujini.

Pa gremo nazaj na Koroško. V Športnem centru v Dravogradu, v parku dvorca Radlje so vrteli celovečerni igrani film Františka Čapa iz leta 1953 Vesna. Slovenski kritiki različnih generacij so ga izbrali za enega od desetih najboljših slovenskih filmov vseh časov.

Pred približno tridesetimi leti so se začeli spraševati, kateri je bil prvi slovenski celovečerni film: V kraljestvu zlatoroga (1931) ali Triglavske strmine (1932). Nekateri so mnenja, da je bil prvi slovenski celovečerni (zvočni) film Na svoji zemlji iz leta 1948. Toda že leta 1905 in 1906 je ljutomerski odvetnik dr. Karol Grossmann posnel prve slovenske filme: Sejem v Ljutomeru, Odhod od maše v Ljutomeru in Na domačem vrtu.

Marcel Štefančič mlajši v časopisu Mladina piše takole: »14. aprila 1895 je Ljubljano udaril potres, ki je bil tako močan, da so ga čutili vse do Dunaja, Splita in Firenc. Dobrega pol leta kasneje sta brata Lumiere pariški publiko zavrtela prve filme. Tudi to je bil potres, ki pa so ga v Sloveniji začutili šele slabo leto kasneje. Tedaj so namreč tudi v Mariboru, Celju in Ljubljani zavrteli prve »živeče fotografije v življenjski velikosti«.

Vokviru Koroškega kulturnega poletja 2005 je v Grajskem vrtu na gradu Ravne nastopil Trobilni ansambel Slovenske filharmonije, pa tudi koroška glasbena skupina Sanskrt. V Družbenem domu na Prevaljah je nastopil Big band Radlje ob Dravi.

V OŠ Prežihovega Voranca na Ravnah je odigral koncert Pihalnega orkestra železarjev Ravne z dirigentom Srečkom Kovačičem; orkester igra že od leta 1902. V tem času je dosegel številne uspehe, med njimi tudi pet zlatih medalj na štirih svetovnih prvenstvih pihalnih orkestrrov. Igrali so celoten program tekmovanja, s katerim so se 29. julija 2005 predstavili na svetovnem prvenstvu pihalnih orkestrrov v mestu Kerkrade na Nizozemskem. V Dravogradu so nastopili tamburaši iz Cirkulan.

V parku dvorca Radlje ob Dravi je nastopila bobnarska skupina Afir Bafir. Igrajo že deseto leto pod mentorstvom bobnarja in tolkalca Nina Mureškiča. Znanje o afriških ritmih je dobil od mojstra Mamadya Keite iz Gvineje, ki je danes eden najbolj renomiranih afriških bobnarjev v svetu. Skupina izvaja svoje, tradicionalne in popularne zahodnoafriške ritme, ki navdušujejo s svojo izvirnostjo in zvokom. Afir Bafir je v našem glasbenem okviru unikatna skupina, ki za ustvarjanje melodije uporablja izključno bobnarski jezik.

V Dravogradu je s koncertom romske glasbe nastopila skupina Amala, ki romski glasbi dodaja tudi pridih klasične glasbe in drugih zvrsti.

Predstavil se je tudi Mladinski kulturni center iz Radelj ob Dravi. Skupine mladih iz koroških mladinskih kulturnih centrov so se pomerile v znanju s področja kulture,

umetnosti, telesnih spretnosti, iznajdljivosti in glasbe. Na prireditvi Pokaži, kaj znaš so se zgodili finalni preobrati na odru kulture. Nato so nastopili priznani kantavtorji pod geslom Pogled na svet, v katerega si pripet.

VKoroški galeriji likovnih umetnosti Slovenj Gradec je na ogled razstava del ROMANA MAKŠETA, DRAGICE ČADEŽ in JIRŽIJA BEZLAJA. To je namreč kiparska razstava, ki nosi tudi naslov Vzoredne kiparske postavitve. Vse poletje so potekale tudi Bernekerjeve ustvarjalnice.

V kulturnem domu v Starem trgu pri Slovenj Gradcu so se zbrali glasbeniki iz Koroške in Prekmurja. Igrali so country, pop, jazz-rock, jazz in komorno glasbo. Koncert je poimenovan Maskafest, kajti organizirajo ga vsako leto v spomin pokojnemu trobentaču iz Slovenj Gradca Primožu Terglavu. Glavni organizator prireditve je Trio Suha južna iz Slovenj Gradca.

Avgusta je bila obletnica rojstva pisatelja LOVRA KUHAJA - PREŽIHOVEGA VORANCA, hkrati je minilo osemdeset let od izida njegove prve zbirke Povesti in stoletnica smrti Prežihove sestre Ane Kuhar. Zato je 10. avgusta Koroški pokrajinski muzej enota Ravne na Koroškem pripravil tradicionalno srečanje na Prežihovi bajti. Kulturni program so sooblikovali: slavistka prof. Bojana Verdinek, folklorna skupina KD Gozdar Črna na Koroškem. Ob tej priložnosti je Ana Kuhar - Prežihova Ančka dobila v biografskem prostoru bajte ob bratih Kuhar svojo informativno ploščo.

Na letališču v Turiški vasi so Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije, Koroški aeroklub Slovenj Gradec in Koroški pokrajinski muzej Slovenj Gradec postavili na ogled fotografije in filme o obnovi letala Polikarpov PO2. 10. julija 2005 so pripravili posebno prireditev, kjer so opravili krstni let letala PO2.

Letalo Koroškega aerokluba je v zadnji fazi obnove prevzel Alojz Tretjak. Dr. zgodovinskih znanosti Sandi Sitar je govoril o tem, kako so bili Slovenci zelo inovativni, kako so si želeli izstopiti iz neke vrste klavstrofobije in je bilo zato letalstvo tukaj množičen pojav. Predstavil je tudi svojo knjigo.

Vnedeljo se je začela že enajsta MEDNARODNA SOLOPEVSKA SOLA HUGO WOLF. Dogaja se v slovenjgraški glasbeni šoli - rojstni hiši skladatelja samospetov Huga Wolfa. Mednarodno solopevsko šolo Hugo Wolf kot vedno organizira Društvo Hugo Wolf Slovenj Gradec. Tudi tokrat jo vodi profesorica Breda Zakotnik iz salzburškega Mozarteuma, pomaga ji profesor klavirja z ljubljanske glasbene akademije Vladimir Mlinarič. Sodeluje deset pevcev in drugih glasbenikov, trije iz Slovenije, ostali iz tujine. Letos študirajo razširjeni program. Na ključnem koncertu bo vsebovana tudi francoščina: Poleg Wolfa bodo predstavili tudi Debussija, Wagnerja in druge. V Hotelu Slovenj Gradec so v posebnem delu kavarne odprli tudi spominsko sobo Huga Wolfa.

Zvon iz 16. stoletja v Šoštanju

Tone Ravnikar

V stolpičku nekdanje trške, oz. kasnejše mestne hiše v Šoštanju visita dva zvana. Manjši se oglasi vsakih petnajst minut, večji pa oznanja vsako polno uro. In ravno ta večji zvon je pravzaprav prava znamenitost, saj je eden najstarejših ohranjenih zvonov v naši dolini. Ta zvon ima namreč v frizu na klobuku vlitno letnico izdelave 1572.

Zvon danes bije polne ure Šoštanju.

V Šaleški dolini so ohranjeni starejši zvonovi le še v podružnični cerkvi sv. Andreja v Šaleku z letnico 1505. Prav tako še gotski (se pravi srednjeveški) napis nosi tudi zvon v farni cerkvi sv. Andreja v Belih Vodah, kjer lahko preberemo LUCAS + MARCUS + IOANNES + MATHEUS + O REX + GLORIE + VENIT, žal brez letnice, tako da ga lahko datiramo samo na splošno v začetek 16. stoletja. Srednjeveških oz. gotskih zvonov je bilo sicer še več, kot nam poroča marljivi cerkveni zgodovinar Ignaz Orožen leta 1884, vendar jih je večino vzela prva svetovna vojna, kar nekaj pa tudi konec 19. stoletja, ko so zamenjali veliko starih zvonov za nove ter takrat stare tudi pretopili. Tako je »naš« zvon prava redkost in znamenitost.

Celoten napis na zvonu se glasi: (LIENHART (GI-ESSER (GOSS) MICH (1572) prevod: Lenart Giesser (Livar) me je vtil leta 1572). Ta napis nam omogoča dva premisleka. Prvi je o livarju Lenartu Giesserju, ki je ta zvon naredil, drugi pa o letnici na njem.

Foto: T. R.

Lenart Giesser je bil ljubljanski livar, ki je deloval med letoma 1544 in 1572. V Ljubljani so pred njim delovali še trije poznani livarji: Jurij Ljubljanski (1467-1468), Matej Ljubljanski (1491) in Blaž Zingiesser, ki je zabeležen kot livar med letoma 1537 in 1543, ko je umrl. Kmalu po njegovi smrti se je njegova vdova Uršula poročila z mladim kositarjem Lenartom, ki je morda kot pomočnik že pred tem delal pri pokojnem Blažu. Z oporoko je vse premoženje zapustila svojemu novemu možu ter kmalu po poroki umrla. Tej oporoki so se uprli Zingiesserjevi otroci, češ, da je mama to oporoko napisala iz strahu in pod prisilo, vendar je sodišče leta 1547 odločilo, da je oporoka veljavna. Lenart Giesser je imel svojo delavnico na Rebri. Poleg zvonov pa je za mesto Ljubljana izdeloval tudi topove. Z njimi je zalagal tudi širšo okolico, saj so pri njem naročali topove tudi v npr. Zagrebu in Karlovcu. V svojem življenju se je Lenart večkrat zapletel v kakšne afere, med katerimi jih je bila večina vezana na njegove pomočnike. Tako so ga 1551 celo izgnali iz zunanjega sveta mesta v katerega je bil 3 leta pred tem izvoljen, ker ni hotel izročiti svojega pomočnika Vahna, ki ga je mesto želelo izgnati. 6. avgusta 1561 je postal tudi mestni orožar ter je to dejavnost opravljal do leta 1572. Ves ta čas pa je seveda izdeloval zvonove, kar je bila njegova osnovna dejavnost. Njegovi zvonovi so tako viseli po cerkvah na Kranjskem in Štajerskem. Na Štajerskem je bil do sedaj poznan njegov zvon v cerkvi sv. Duha v Celju, drugi pa je sedaj zabeležen zvon v Šoštanju. Njegovi zvonovi so po obliki še vedno srednjeveško podolgovati, liv pa je dokaj izboren. Kot okrasje služi širok pas, v katerem je navadno napis. Jezik na njih je skoraj izključno nemški (Lenart je namreč bil protestant ter je bil tudi, tako kot njegova mama pokopan na protestantskem pokopališču pri sv. Petru v Ljubljani). Napisi pa vsebujejo ponavadi le ime in priimek, kraj litja in letnico. Zanimivo je, da pri našem zvonu ni navedena kot kraj litja Ljubljana, kar je pomenilo, da je zvon skoraj gotovo napravil na kraju samem. To pomeni, da je livar šoštanjski zvon izdelal najverjetneje v samem Šoštanju. Poleg tega pa je vredno poudariti še to, da je šoštanjski zvon zadnji poznani zvon, ki ga je izdelal. Do sedaj je namreč veljalo, da je njegov zadnji poznani zvon iz leta 1565, ko je na Notranjskem (Ilirska Bistrica, Stari trg pri Ložu in Pernovo) vtil tri zvonove.

Naslednji premislek pa nam omogoča sama letnica na zvonu, oz. bolje vprašanje, kako in od kje je prišel zvon v stolpiček trške hiše. Tu pa lahko seveda bolj kot ne le ugibamo. Prva hipoteza je, da zvon

izhaja iz grajske kapele. Tej hipotezi bi pritrdjevalo predvsem dejstvo, da je bil Lenart protestant prav tako, kot so to bili šoštanjski graščaki (leta 1572 Žiga Galler). Skoraj namreč ni verjeti, da bi pri protestantskem livarju naročili izdelavo zvana katoliški duhovniki. Seveda pa je možna tudi druga hipoteza, da so izdelavo zvana naročili šoštanjski tržani in da torej zvon že od samega začetka visi v trški hiši. V tem času namreč vemo, da so bili tudi mnogi Šoštanjčani pristaši protestantskega nauka, med njimi pa je še posebej izstopal takratni šoštanjski trški sodnik Andrej Kinde.

Ne more biti nobenega dvoma, da je že v tem času stala trška hiša, neke vrste rotovž, veliko vprašanje pa je ali je stala na istem mestu kot stoji danes in ali je to dejansko tista hiša, ki bi jo morda lahko rekonstruirali iz podobe Šoštanja, ki jo prinaša Georg Matias Vischer leta 1681.

Čeprav pri današnjem vedenju ni mogoče odgovoriti na zastavljeno dilemo o prvotni lokaciji zvana, pa le-ta je in upam še dolgo bo majhen, toda veliko vreden zaklad, ki ga mora čuvati mesto in ne sme biti skrb samo društva upokojencev, ki sicer vzorno bedi nad stavbo in njeno vsebino.

Na zvonu je lep okras – zapis o njegovem nastanku.

Šoštanj leta 1681 (izrez).

Foto: T. R.

Georg Matias Vischer

Izgnani župan

Čebul Danilo, ml.

Spomini na pretekle dogodke spadajo med bolj brane v našem Listu. Prav razveseljivo je, da se vedno več bralcev odloča opisati svoje spomine in jih s tem napraviti neizbrisne, kar bo neprecenljivo za prihodnje generacije. Izpod peresa našega rojaka Janeza Žmavca je izšlo tudi delo Otok Walcheren, v katerem nas pisec popelje v obdobje svoje mladosti, ki jo je preživel v Šoštanju. Ko boste to prebrali, boste začutili nekdanji utrip našega mesta. Tudi sam sem pred leti, ko smo v Šoštanju praznovali 90. obletnico razglasitve mesta, napisal prispevek na temo mesta in dogodkov v preteklosti. Žal, zbornik, ki smo ga ob tem pomembnem dogodku želeli izdati, ni ugledal objave, zato je kar nekaj zanimivih zadev ostalo v predalih. Zaradi pozitivne naravnosti bralcev do rubrike o preteklosti – Spomini – sem se odločil ta članek objaviti v nespremenjeni obliki. Nekaj pa je zraven tudi simbolike, saj je zgodba vezana na dogodke izpred 60 let, ki jih bomo v naši domovini tudi letos različno sprejeli in doumeli.

Hubert Hauke - župan Občine Šoštanj

»Upam, da se bo našemu potomstvu posrečilo storiti srečnejši svet.«

Vojna kot povzročitelj mnogih usod

Mesto oblikujejo meščani in meščane oblikuje mesto. Živijo v medsebojnem sožitju in soodvisnosti. Na tej poti sožitja se mnogi trdno navežejo nanj, skušajo vplivati na njegov razvoj in se v njem počutijo varno in prijetno.

V devetdesetletni zgodovini našega mesta je bilo mnogo dogodkov, ki so botrovali temu, da je mesto raslo, se razvijalo in se je pisalo meščani Šoštanja z veliko začetnico. Preživel je več državnih

ustrojev, dve svetovni vojni, gospodarski vzpon in delni zaton. Po mestu so se sprehajale baronese, ugledni tovarnarji, obrtniki, mladi socialisti, zavedni Slovenci in njihovi nasprotniki. Za mesto so bili to njegovi meščani, ki so s svojimi dejanji pisali njegovo bogato zgodovino. Kljub mnogim medsebojnim nasprotjem so imeli nekaj skupnega, bili so nanj navezani in so se v njem prijetno počutili. In brez teh različno opredeljenih meščanov, ki so si mnogokrat stali na nasprotnih straneh, tudi naše mesto ne bi bilo to, kar je. Pripadati kraju, kjer živiš, ne more biti pogojeno samo z ideološkim načinom razmišljanja ali politično usmeritvijo. Pripadnost pomeni biti vezan na izročila, pripadati mestni arhitekturi, kulturi, tradiciji

in vrednotam.

Zgodovinski tok dogodkov pa mu žal ni šel vedno na roko, saj je zaradi dogodkov v pretekli vojni in po njej mesto izgubilo velik del svojih meščanov, ki so za vedno ostali na bojiščih in v taboriščih od vzhoda do zahoda, na domačih okopih ali so se izselili v neznani svet. Na koncu so bili zmagovalci in poraženci, največji poraženec pa je bilo nedvomno mesto Šoštanj, ki je izgubilo velik del svojih zvestih meščanov.

Vanj so se naselili novi prebivalci, ki so ga bolj ali manj uspešno vodili skozi povojno obdobje. Žal, so bili med njimi tudi nesposobni in pokorni režimski vplivneži, ki so intenzivno delali na zmanjševanju moči in ugleda mesta vse do končnega cilja - njegove degradacije in izgube sedeža občine. V tem trenutku se, žal, ponasamo s statusom demografsko ogroženega mesta, ki na svojevrsten način simbolizira neupravičeno kaznovanje švabskega mesta, kot so se o njem izražali nekateri vplivni politiki Šaleške doline.

Vendar je kljub velikim poizkusom degradacije mesto preživel, doseglo svoje dno in se že spogleduje z izzivi prihodnosti. Zavedamo se, da je nekdanja veljava in moč postala nedosegljiva, lahko pa nam bogata preteklost daje energijo in samospoštovanje pri doseganju naših ciljev. V mestu zopet živijo različno opredeljeni ljudje, različnih narodnosti, verstev in političnih usmeritev, ki se s časom bivanja vedno bolj navezujejo nanj in postajajo Šoštanjčani.

Ko si ogleduješ zgradbe, ki so jih lastniki zapustili pod prisilo, zaradi strahu pred zmagovalci ali upravičenega občutka krivde, se zamisliš ob izredno velikem številu teh objektov, ki jih domačini še vedno imenujejo po nekdanjih lastnikih. Mnogi med njimi so se naskrivaj vračali v mesto, v katerem so pustili del sebe, svoje ustvarjalnosti, svoje prijatelje, čeprav so se zavedali, da jim v njem ne bo več dano živeti. Stvar je postala aktualnejša ob sprožitvi procesa denacionalizacije, ki je mnogim dala upanje in razočaranje nad slabim gospodarjenjem s podržavljenimi objekti, sam postopek pa

se je zavlekel v nedogled.

Zopet so se odprle stare dileme o tem, kaj je bilo prav in kaj narobe. Desetletje po sprožitvi procesa vračanja je lastništvo mnogih objektov še vedno nerešeno, njihova podoba pa vedno bolj zapisana zobu časa slabega gospodarja.

Med pomembne meščane, ki so svojo opredelitev med 2. svetovno vojno plačali z največjo kaznijo, to je zapustitev rojstnega kraja, sodi tudi Hubert Hauke, župan Občine Šoštanj v obdobju 1941 do 1945.

do njegove vloge med vojno. Priznali so mu tudi zavzemanje za izpustitev nekaterih domačinov, ki so jih zaradi njihovega delovanja nemške oblasti zaprle. Čeprav je sprejel nov državni stroj, ki je nastal po zasedbi slovenskega ozemlja, je ohranjal osebno dostojanstvo in je tudi kot župan bil pripravljen uradovati na slovenskem jeziku, če občani niso obvladali nemškega.

Na dogodke je gledal z vidika realne osebne presoje, kar je mnogim v takratnem medvojnem obdobju pomenilo preživetje. V spominu je ostal

javnem sojenju v Slomškovem domu obsodili na smrt. Njegovo ugrabitev so izkoristili predvsem režimski spreobrnjenci, ki so želeli s tem prikriti svojo opredelitev in delovanje v preteklosti. Prav ti so s svojimi medvojnimi izdajami večkrat silil župana Haukeja k težkim odločitvam. Zaradi posredovanja angleške misije so bile oblasti prisiljene Haukeja izpustiti in omogočiti njegovo vrnitev na Avstrijsko Koroško. Zahteva zaveznikov za izpustitev postavlja vprašanje njegove odgovornosti in njegove vloge v medvojnem obdobju.

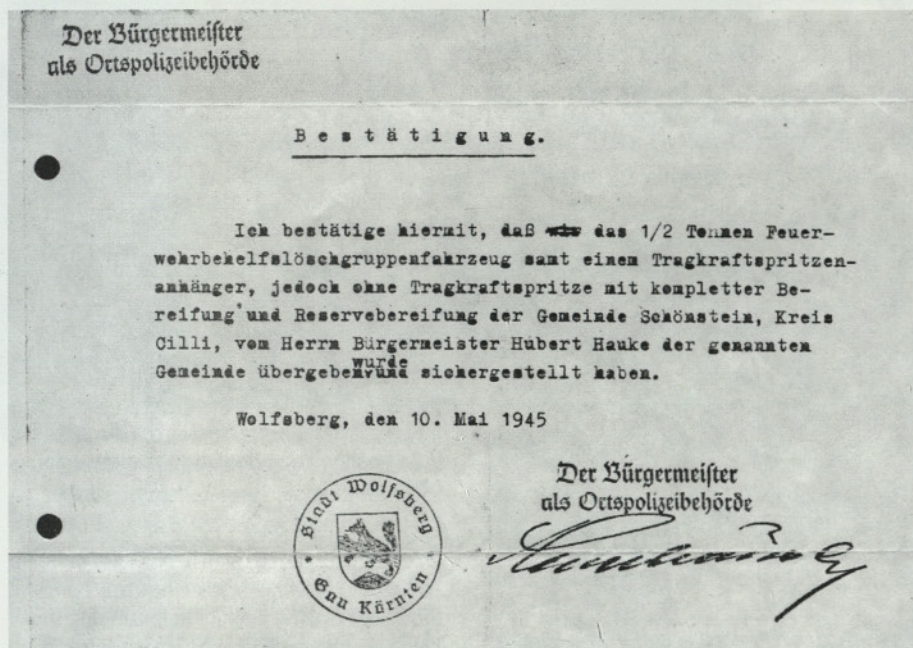
Leta 1989 je Gasilsko društvo Šoštanj - mesto praznovalo 110. jubilej in je ob tej priložnosti pod vodstvom tajnika g. Antona Levarja izdalo Kroniko gasilskega društva, ki je našla krog svojih bralcev tudi med Šoštanjčani, živječimi v tujini. Tako smo leta 1990 na naše veliko presenečenje prejeli pismo iz Šentvida ob Glini (St. Veit An der Glan), ki ga je pisal naš nekdanji poveljnik in župan Hubert Hauke. Po njegovem 45-letnem molku se je prvič javil kakšni javni ustanovi po koncu vojne. V izbrani slovensščini je pojasnil svoje dolgo premišljevanje o tem, ali naj se odzove na napisano kroniko ali ne. Za to se je odločil predvsem zaradi spoštovanja do svojega očeta in lastne časti. Čestital je društvu ob visokem jubileju in se avtorju Kronike g. Levarju zahvalil za opis predaje gasilskega poveljstva ob zlomu avstro-ogrske monarhije, kjer je njegov oče Viktor Hauke 19. septembra 1918 z naslednjimi besedami slovesno predal dolžnost poveljnika tov. Jakobu Volkmu:

Den Hauptmans helm spendire ich ihnen mit Hauptmanspflichten, Sorgen und Verantwortungen. Den Degen aber behalte ich zur Erinnerung an die Feuerwehr.

(Podarjam Vam čelado načelnika z vsemi dolžnostmi, skrbmi in odgovornostjo. Ta meč pa obdržim kot spomin na gasilstvo.)

Jakob Volk je reorganiziral društvo v Prosto-voljno gasilsko društvo Šoštanj, v kateremu so se odprla vrata tudi tistim zavednim Slovencem, ki so bili v času monarhije odrinjeni.

Triindvajset let pozneje, ko je 10. aprila vkorkala nemška vojska v Šoštanj, je župan Novak (po dom. Falk) s solzami v očeh in z barvo poražencev predal Kressovi bojni skupini iz 99. polka planinskih lovcev mesto župana Občine Šoštanj, ki je

Potrnilo policijske uprave Wolfsberg o predaji Gasilskega vozila Opel Blitz z dne 10. maja 1945.

Izhajal je iz ugledne Šoštanske družine Hauke, bil je sin Viktorja, častnega meščana mesta Šoštanj. Premožna družina je imela v lasti gostilno, mesnico, večje kmetijske površine in lesno industrijo Stroing & Hauke. Poroka z Marijo Medi, rojeno Rak iz Velenja, je samo še utrdila njihovo moč in jim jamčila gotovo prihodnost.

Kdor je prisluhnil starejši generaciji Šoštanjčanov, je lahko slišal, da je beseda večkrat nanesla na postavnega župana Haukeja, ki je leta 1945 zaplenil gasilski avto Opel Blitz in se z nekaterimi kulturbundovci umaknil na Avstrijsko Koroško. V osebah, ki so ga poznale, ni bilo zaznati negativnega ali sovražnega odnosa do njega osebno ali

šoštanskim gasilcem po ostrem nastopu, ko jih je okaral zaradi neudeležbe pri gašenju požara na Rudniku Velenje, ki so ga zažgali partizani v noči s 30. aprila na 1. maj leta 1943. Neudeležba pri gašenju je temeljila na predhodni informaciji o organizirani zasedi partizanskih enot v Družmirju, ki so želele preprečiti gašenje. Vendar se zaradi tega ni odločil za sankcije proti vodstvu gasilskega društva.

Po njegovem umiku na Avstrijsko Koroško so se posamezniki iz sestava OZNE, za katere se vojna še ni končala, samoiniciativno odločili za njegovo ugrabitev. Privedli so ga nazaj v Šoštanj, kjer so ga sramotili na Glavnem trgu in ga na

NAROČILNICA

Nepreklicno naročam knjigo
Vošnjaki - industrialci iz Šoštanja.

Plačilo po povzetju. Vpišite število izvodov.

vezava: ☐ mehka 4000 SIT ☐ trda 5500 SIT

Ime:

Prilimek:

Ulica, hišna številka:

Kraj, poštna številka:

Lastnoročni podpis:

Poština
plačana
pri pošti
3325 Šoštanj

Zavod za kulturo Šoštanj
Trg svobode 12

3325 Šoštanj

Resnična zgodba rodbine Vošnjak - od družinske delavnice do največje usnjarne v tem delu Evrope. Zgodba rodbine, ki povzdigne Šoštanj iz trga v mesto, zgodba stremljenja in upanja, spletk in bogastva, ponosa in zvestobe, zavisti in zahrbtnosti. Nacionalni spopad med slovenstvom in nemštvom v času narodnega prebujanja, dramatični vrtnec druge svetovne vojne in brutalno maščevanje novih oblastnikov do »razrednih sovražnikov« po vojni - tragične usode zadnjih lastnikov: zaplenba njihovega premoženja in izgon iz države ... ter propad tovarne po 210 letih. Arhivski podatki, ustna pričevanja in povzetki iz literature so sestavljeni v prepričljivo prvo celostno obravnavo šoštanskih usnjarjev - industrialcev: na 240 straneh formata 18 x 27 cm, z reprodukcijami arhivskih dokumentov in fotografij, v trdi ali mehki vezavi. Prva knjiga v novi šoštanski zbirki »Lapis bellus«.

Vaje gasilcev so bile vedno zanimive za občane.

rekoč ukradel gasilski avto in se z njim umaknil na Koroško. Smatra, da je kot nekdanji poveljnik Gasilskega društva Šoštanj tudi sam doprinesel k nakupu tega vozila, ki pa ga je kot župan rekviriral ob koncu vojne za prevoz ljudi na Avstrijsko Koroško, kjer ga je takoj predal oblastem. Kot dokaz je v prilogi poslal potrdilo policijske uprave Wolfsberg z dne 10. maja 1945.

Čeprav smo se na seji upravnega odbora društva odločili, da na pismo odgovorimo, se je to zgodilo šele leta 1992 s prihodom mlajše generacije, za katero je odpiranje dogodkov iz preteklosti predvsem zanimivo, osebni izziv brez obremenjevanja in manj boleče kot za generacijo, ki je to preživela. V poznejšem dopisovanju, ki sem ga kot tajnik društva opravil z gospodom Haukejem, sem spoznal, da imam opraviti z izrazito bistro in uglašeno osebo, ki se z življenjem v tujini ni nikoli sprijaznil in se je smatral za brezdomca. Življenje v tujini je bilo težko, saj pregnanci in begunci niso

bilo nekaj dni kasneje dodeljeno Hubertu Haukeju. To se je zgodilo po razpustu občinskih odborov 14. aprila in po pooblastilu političnih komisarjev za imenovanje županov.

Prav tako se je v pismu zahvalil za omembo številne udeležbe članov društva na pogrebu nje-

govega očeta leta 1932, kjer so se od svojega nekdanjega člana društva poslovili z vsemi častmi. Pogreba so se udeležili tudi gasilci iz vseh gasilskih društev Šaleške doline. Osebo pa se čuti užaljenega in prizadetega zaradi omembe v kroniki, kjer je v obdobju druge svetovne vojne zapisano, da je župan Hubert Hauke ob koncu vojne tako

USODA TOVARNE

FLORA
VACHELISSE
MARQUE-DEPOSEE

VOŠNJAKI
INDUSTRIALCI
IZ ŠOŠTANJA

uživali nobene privilegiranosti in so morali začeti dobesedno iz nič. Ista usoda je doletela tudi Haukeja, ki se je zaposlil na žagi in na njej delal do predčasne upokojitve. Breme preteklih dogodkov in težke življenjske razmere so botrovale temu, da je kmalu oboel. Predlog za medsebojno srečanje si je štel za veliko čast, vendar se je po pogovoru z zdravnikom za predlagano srečanje zahvalil. Zahvalil se je tudi za priznanje njegovemu deležu v gasilskih vrstah, kjer je bil v letih 1936–38 tudi poveljnik društva. Iskreno je upal, da bodo mlajše generacije ustvarile lepši svet, v katerem ne bo več prostora za medsebojno sovraštvo in vojne. Poslal je tudi nekaj zanimivih fotografij o delu gasilskega društva pred vojno, saj je smatral, da so koristneje shranjene v naših arhivih. S tem je tudi obogatil obdobje društvenega arhiva pred drugo svetovno vojno.

Ko je leta 1995 vstopil v 90. leto starosti in je bilo jasno, da mu življenjske moči pojenjajo, sva se s Hinkom Bolho odločila, da ga obiščeva na njegovem domu. Presenečenje je bilo popolno, obiska se je zelo razveselil, prav tako akvarela našega slikarja Toneta Svetine, ki je upodobil Trg bratov Mravljakov v današnji podobi. Obudil je spomin na dogodke, ki jih je skrival v svojem srcu. Zaradi astmatske bolezni je govoril z veliko težavo in si je pomagal s pisanjem pri orisu svojih pogledov na dogodke in osebe. Mnogi njegovi prijatelji iz mladosti, ki se jih je s ponosom spominjal, so bili pomemben člen oblasti v povojnem času. Pri opisu dogodkov mu je pomagala njegova žena, ki je tudi pojasnila, zakaj se je med vojno odločil opustiti županovanje in je njegovo mesto prevzel Strobl. Za ta korak so se odločili mnogi funkcionarji, ki so prosili deželnega svetnika Dorfmaistra za razrešitev, saj je bilo zaradi razvoja medvojnih dogodkov vedno težje opravljati to nalogo. Na župane so pritiskali tudi aktivisti iz partizanskih enot. Ker novi župan Strobl ni bil kos težki nalogi, saj ni poznal razmer, prav tako jezika, je prosil Haukeja, da ponovno prevzame mesto župana. Pri njegovi odločitvi je bilo odločilno spoznanje, da bo v dani situaciji poskušal storiti to, kar bo najbolj koristilo občanom. To delo je opravljal vse do kapitulacije, ko se je umaknil na avstrijsko ozemlje.

Hubert Hauke je samo eden od mnogih naših rojakov, ki so upravičeno, mnogokrat pa tudi ne, bili prisiljeni zapustiti svoje domove, imetje, znanje in prijatelje.

Umr! je mesec dni po najinem obisku kot brezdomec, v tuji domovini, ki je nikoli ni sprejel za svojo.

Ugotovitev, ali so bili naši rojaki za svoje odločitve in dejanja pravično kaznovani ali ne, tudi ni bil namen tega pisanja in tudi ni v moji pristojnosti. Mnenja bodo tudi v prihodnosti ostala deljena in bodo še naprej izražala različne poglede na pretekle dogodke, ki so bili prelomni v zgodovini marsikaterega naroda.

Najboljši razsodnik je čas, ki danes po mnogih letih odkriva tudi druge poglede na ne več tako črno-bele dogodke naše polpretekle zgodovine.

P S: Danes (v letu 2005) je vedno manj pripadni-

kov generacij, ki lahko kot živi pričevalci opisujejo daljne dogodke. Veliko nekdanjih aktualnih tem se je umaknilo zobu časa. Tudi zadeva Hauke sodi mednje. Prisotni so le še na zaprašenih policah denacionalizacijskih zahtevkov, kjer se potomci zaman trudijo za svojo pravico, lastnino ali želijo oprati čast. Največja ovira pri zaključku postopka je dejstvo, da so bili na strani okupatorja, da so bili Nemci. Primer Hauke tudi ne sodi med tiste, kjer bi se merila moč dveh sosednjih držav kot v primeru Woschnagg, kjer je poraženec že znan.

Ker pa Gasilsko društvo Šoštanj - mesto razpola-ga z zapisniki o delovanju društva v obdobju 1924 do 1938, sem si jih z zanimanjem prebral, saj so dosledni povzetek dogajanja v predvojnem času, ne le v gasilskem društvu, ampak v celotnem mestu. In kaj bi, zahvaljujoč vestnemu delu tajnikov društva Josipa Ravljena, Miloša Volka, Ivana Novaka in Bena Fuksa, lahko še dodatno zapisali o nekdanjemu poveljniku in kasnejšemu županu?

Rojen v Šoštanju leta 1905, državljanstvo jugoslovansko (v Kraljevini SHS).

V desetletju pred pričetkom vojne je opravljal delo podpoveljnika in poveljnika društva. Bil je vodilni človek na področju operative, kjer se je zavzemal za red, disciplino in operativno usposobljenost gasilskega društva. Večkrat je za dosego zastavljenega cilja tudi reorganiziral gasilsko četo. Omeniti je treba, da je po razpadu Avstro-Ogrske, ko je gasilstvo prešlo pod krono Karadžordževićev delovalo brez ustreznega članstva, nekdanjih strogih pravil in vrednot. Tako je Hauke želel dvigniti nivo delovanja društva preko odgovornosti članov do pogostih vaj, samaritanskih tečajev in plinskih vaj. Za obnovo starega gasilskega doma je namenjal lastna materialna sredstva. Zavzemal se je za čiste račune pri organizaciji pogostih prireditvev, ki so jih organizirali v mestu gasilci, tako da je prehrano za gmotno šibke gasilce plačeval iz svojega žepa. Pod njegovim poveljstvom je društvo pridobilo tudi prvi avtomobil - avtobus Opel Blitz. Do finančnih nepravilnosti pri delovanju pogrebnega odseka društva se je odzval z zahtevo po odgovornosti kršitelja, saj je bila s tem dejanjem narejena velika škoda društvu in oblateno njegovo ime. Društvo je v njegovem času delovalo v duhu čaščenja Kraljevine SHS, kamor so sodile vsakoletne komemoracije ob uboju kralja Aleksandra, medsebojne zaprisege ob imenovanju kralja Petra in čaščenje rojstnega dneva princa Tomislava, zaščitnika gasilcev. Gasilci so delovali kot nepolitična organizacija, zato ni nikjer zaslediti nikakršne njegove politične usmerjenosti, razen zvestobe do domovine in Kraljevine SHS.

Prepričan sem, da ga je okupator imenoval za župana tudi zaradi njegove pozitivne vloge in ugleda v mestu in je to nalogo sprejel z vso odgovornostjo in osebno zavzetostjo. Močno pa dvomim, da se je v tistem trenutku lahko zavedal in predvidel kasnejši razvoj dogodkov.

In če sem s priznanjem njegove pozitivne vloge pri razvoju Gasilskega društva Šoštanj - mesto v predvojnem obdobju res ponudil starcu in brezdomcu zadoščenje na stara leta, me to navdaja z osebnim zadovoljstvom.

Muzej usnjarstva povabilo k sodelovanju

V letošnjem letu je Ministrstvo za kulturo RS v Ur. listu 24/05 objavilo Javni razpis za izbor izvajalcev javnih kulturnih projektov na področju premične kulturne dediščine. S tem se je Zavodu za kulturo Občine Šoštanj ponudila priložnost kandidirati na razpis s projektom predstavitve naše bogate usnjarske dediščine.

Zavod za kulturo je priglasi! projekt pod naslovom Vsebinska zasnova Muzeja usnjarstva Slovenije, za kate-rega je strokovno utemeljitev pripravil Tehnični muzej Slovenije, ki prav v Šoštanju vidi najrealnejšo možnost predstavitve te nekdanje tako pomembne gospodarske vrste.

Projekt je bil izbran in pomeni svojevrstno priznanje našemu kraju, saj bo prav tu predstavljena slovenska usnjarska tradicija.

Sestavljena je širša projektna skupina, ki bo pridobivala podatke iz arhivov, popisovala še ohranjeno premično dediščino in kramljala s starimi usnjari o njihovem nekdanjem pomembnem poklicu in življenju.

Ker je pred nami veliko dela, ki ga moramo opraviti še v letošnjem letu, vabimo k sodelovanju vse tiste, ki ste se v življenju na tak ali drugačen način zapisali tradiciji usnjarstva.

Na širšem področju Šaleške doline bodo podatke pridobivali naslednji člani:

dr. Tone Ravnikar,
tel. 031 393 523
E-mail: tone.ravnikar@guest.arnes.si

prof. Miran Aplinc
tel. 041 843 949
E-mail: miran.aplinc@guest.arnes.si

Danilo Čebul
tel. 041 776 432
E-mail: danilo.cebula@te-sostanj.si

Slovensko usnjarstvo izumira. Z vašo pomočjo bomo lahko ohranili dostojen spomin nanj.

Pokličite nas.

Zavod za kulturo Občine Šoštanj,
člani projektne skupine Muzej usnjarstva Slovenije

Svetloba

Meditacija

Ljudje se vse manj pogovarjamo o Bogu in o stvareh, ki so bolj pomembne, kot pa pogovori o zgolj materialnih stvareh. Mnogokrat je slišati o tem, da Bog dela krivico ljudem, da je krut in da odloča nepravilno. Vendar nič od tega ne drži, kajti večje pravice kot jo zmora Bog, je ne premore nihče. Če bi pozorno sledili duhu, ki nas prežema, bi kaj kmalu lahko spoznali, da so vse stvari na svojem mestu. Verstva učijo, da je ta naš svet ustvaril Bog, da vlada in da smo mu pokorni. Vendar svet materije in telesa ni ustvaril Bog, ampak um, ki mu vlada negativna sila. Tako mi živimo v snovnem svetu ujeti v svet materije in intelekta, ki sta popolno nasprotje Boga in dajemo vso energijo na področje, kjer na kraju ostanemo praznih rok. Bog s tem svetom nima nič, ni mu mar za naše molitve in prošnje, kajti ni naravnani na našo dimenzijo. Njegovo edino zanimanje je, kdaj se bomo resnično pripravili izvit iz krempeljev materije, se mu približati, da nam bo lahko pomagal v svobodo. Naša naloga je boj z umom in negativno silo, ki nas drži v rokah trpljenja in uživanja in končnega propada. V tej materiji sami krojimo usodo, ustvarjamo slabe ali dobre stvari, ki nas potem kar naprej tolčejo, da bi nas ob smrtni uri postavile v nevaren položaj. Kdor ni šel zavestno skozi smrt, bo vsekakor šel skozi najstrašnejše

pekle, ki jih ni doživel v času življenja, trpljenje pa bo premo sorazmerno s pristajanjem na materijo in njeno ujetost. Zato je tako pomembna meditacija in duhovni dvig še v času našega življenja, kajti to je edini namen zemeljskega življenja: izvit se iz uma in materije, ali pa propasti v ognjih večnega trpljenja. Tukaj ne bo pomagalo nobeno intelektualno znanje, diplome ali delanje dobrih del. Tukaj to nič ne šteje, šteje samo meditacijsko delo, boj z umom in materijo in seveda volja posameznika, da preseže ujetost tega sveta. Srce moramo odpreti k božji energiji in se izmakniti negativni sili, čeprav le ta postane še bolj dejavna, ko pričnemo z meditacijo. Sila nas nikakor noče izpustiti iz svojih krempeljev in preden ogenj ugasne, ponavadi še bolj zagori. Ko se odpravimo na pot v meditacijo, postane svet materije še bolj ognjevit. Boj je silovit, naša naloga pa je pridobiti našega sovražnika na svojo stran. Um se upira z vso močjo in hoče ostati v poznanem in iluzornem področju. Tega je navajen in storil bo vse, da nas obdrži na starih poteh.

Ko pričnemo z meditacijo je najpomembnejše, da se zavarujemo pred vdorom negativne sile, ki ima moč nad nami. To lahko storimo s pomočjo pravega živečega Mojstra, ki biva na Zemlji in ima vse kompetence o zaščiti in pozna vse višje svetove. Tukaj ne pomaga noben umrlji Mojster iz preteklosti, ne Buda, ne Jezus, ali kdorkoli drug. Samo živeči Mojster lahko pomaga in nas osvobaja iz teme nevednosti in ujetosti čutilnega sveta. Nobena molitev in prošnja človeka ne zadostujeta, kajti zakoni univerzuma so točno določeni. Samo Mojster lahko zadeve spremeni v našo

korist in v korist celote. Zato je izredno pomembno, da spoznamo vse zakone življenja v materiji in v višjih svetovih. To je šele prava šola, ki ima pomen in daje prave rezultate, za razliko od naše vsakodnevne, ki ji dajemo takšen poudarek. Obstoječe šole se ne ukvarjajo direktno z duhom, samo posredno, zato je na svetu toliko gorja in trpljenja. Namesto, da bi se kdo zazrl v otroške oči in videl v njih globino, se otroci namesto, da bi sedeli v meditaciji, mučijo s kupom odvečnega materiala in postajajo pomnilniki in roboti. Namesto, da bi kurili karmična bremena, si nabirajo vedno večje in večje vtise posvetnega sveta, ki jih zavaja v svoj negativni pol.

Samo v človeškem telesu se človek lahko osvobodi trpinčenja negativne sile in vstopi v višje svetove, seveda s pomočjo velike milosti. Če imamo odprto srce, lahko vidimo na milijone ljudi, ki trpijo neznosne bolečine, saj smo sužnji, ujeti v svet minljivosti. Človek sam kot tak je zelo nedolžen, nemočen in za nič kriv, in zato se mora čim prej seznaniti z meditacijo, da se reši vseh bremen tega in še kakšnega življenja. Vse drugo vodi v nadaljevanje agonije, ki traja že neskončno dolgo. Vse kar vam obljublja svetovne avtoritete, tako s področja znanosti kot religije, ne bo obrodilo sadov, kajti niso seznanjeni s pravim znanjem. Pravo znanje leži onkraj atomov, nukleonov, črnih lukenj in izmišljenih bogov. Samo Meditacija in pot v njo vodijo v človekovo rešitev in svobodo, vse drugo je stranpot in veliko trpljenje. Ne pristajajmo na trpljenje, čeprav potujemo skozi njega in se zaradi njega dvigujemo.

Zen AJ

Horoskop za september 2005 // Oona

Oven

September bo v znamenju povečanega obsega dela. Marljivi in delovni boste, dela kar ne bo zmanjkalo. Možne so prehodne zdravstvene težave. Vse bo nekako šlo, le denarnica se bo nezavidljivo tanjšala. Pazite na denar in ne zapravljajte po nepotrebnem.

Bik

Vaše razpoloženje se bo popravilo in ne boste več nervozni in napeti kot prejšnji mesec. Več časa bo za ukvarjanje s svojimi načrti, višek energije pa sprostite pri športu. Pazite le, da se ne poškodujete. Ne bodite preveč ljubosumni in posestniški.

Dvojčka

Čakajo vas važni dogodki v ljubezenskem in družinskem življenju. Idealen mesec za načrte v zvezi z naraščanjem. Možno je, da boste še enkrat odšli na dopust in poskusili nadoknaditi, kar ste zamudili v avgustu. Prijeten mesec in veliko zabav.

Rak

Prijeten mesec. Žareli boste, vedro obnašanje bo pripomoglo k boljšim odnosom z okolico. Obeta se vam potovanje, morda povezano s poslom. Konec meseca se vam obeta nova ljubezenska zveza iz kroga vaših znancev ali prijateljev.

Lev

Začetek meseca je obetajoč v poslovnem in čustvenem smislu. Veselilo vas bo delo in druženje s sodelavci. Od sredine meseca naprej boste postali ljubosumni, ne bo vam več do smeja. Dvomili boste v pravilnost svojih odločitev. Pazite na svoje zdravje.

Devica

Septembra ne bo časa za počitek. Čaka vas veliko dela, vendar ga boste uspešno opravljali in se dobro znašli na vseh področjih. Lahko bi spoznali nekoga, ki vam bo še dolgo buril domišljijo. Mesec je zelo ugoden na vseh področjih, izkoristite ga.

Tehtnica

V prvi polovici meseca bo ljubezen in družina na prvem mestu, kasneje vas čaka veliko dela, predvsem opravila, povezana z investicijami. Če boste kljub vsemu imeli preveč časa, se vpišite na tečaj tujega jezika ali informatike. Koristilo vam bo. Zdravje dobro.

Skorpijon

September prinaša veliko novih poznanstev, nekaterim tudi novo ljubezen. Kovali boste načrte za prihodnost, se ukvarjali s številnimi stvarmi. S poslovnimi partnerji in sodelavci boste veliko sodelovali, vendar pravega uspeha ne bo. Posumili boste, da se vam nekaj plete za hrbtom.

Strelec

Poslovna scena bo zelo dinamična. Veliko časa boste porabili za urejanje poslovnih zadev, z nadrejenimi pa ne bo šlo vse, kot bi moralo. Ljubezenski dogodki bodo tudi povezani s poslom. Dobili boste manjše darilo, ki pa ga boste zelo veselili.

Kozorog

Čas je ugoden za nove posle. Če bo potrebno, se vpišite v tečaj ali specializacijo. Načrti, povezani s tujino ali študijem, se bodo realizirali. V ljubezni bodo dogodki zelo intenzivni, zelo verjetno boste imeli opraviti s partnerjevim ljubosumjem.

Vodnar

Vsakodnevni odnosi bodo zahtevali več prilagajanja, potruditi se boste morali za boljše odnose. Potrebno bo reševati lastninska vprašanja, nove investicije ... Mesec je ugoden za izobraževanje. Doma bi se odnosi lahko nenadoma zaostriili.

Ribi

Nekateri odnosi se bodo znašli na križišču. Napetost in nervoza bosta stalna spremljevalca tega meseca. Več časa boste morali posvetiti poslu. Bodite pazljivi v prometu in v komunikaciji. S partnerjem boste veliko govorili o denarju, prav lahko bi se sprli zaradi tega.

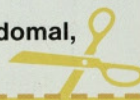
List	ALKOHOLNA PIJAJČA	PERZUČI	ŠPANSKI PEŠNIK, DRAMATIK (FEDERICO)	NEMŠKI IGRALEC (KONSTAN- TIN)	IZDELO- VALEC CEKROV	EDVARD ZAJEC
DEL JEDILNEGA PRIBORA						
PRIPADNIK IROKEZOV						
SODNI TERMIN						
AMER. LIKOVNIK (JEFF)						TRŽIŠČE
	PTIČ PEVEC, DRESKAC					
	KULTURNO DRUŠTVO					
			FIZIK, ENOTA ZA DELO			
			KRAJ PRI LJUBLJANI			
		PRIRED. VEZNIK			JAPON. MESTO NA OTOKU HONSU	MESTO V RUSIJI
		VISOKA IGRAL- NA KARTA				
	KEM. SIMB. ZA SREBRO			KOPER		
	EPSKA PESNITEV			MUSLIMANSKI BOG		
ZNIZANA NOTA E			ZVIŠANA NOTA A			
NORVEŠKA, TALSKA, KAMBOĐA, PORTUGAL			ČEŠKI PESNIK (JOSEF)			
		VEČŠTANOVANJ- SKA ZGRADBA				
		GRŠKA BOGINJA MIRU				
	MUZA LJUBEZ. PESNIŠTVA					
	NEMŠKO INDUST. MESTO					
				A(NIO)N	ODDELEK	ANGLEŠKA IGRALKA (KRISTYN)
ČLAN BEATLESOV (JOHN)						
VERGILOV EP						
NERODNEŽI						

UGANKARSKI SLOVARČEK

AALEN – nemško industrijsko mesto; BRUKNER – češki pesnik (Josef); IKOEREN – nemški igralec (Konstantin); KOONS – ameriški likovnik (Jeff); KSOK – poljska atletinja (Anna); MSTA – reka v Rusiji; NAE – angleška igralka (Kristyn); TOOPS – nizozemski jahalec (Jan).

Izmed pravilnih rešitev križanke bomo izžrebali tri nagrajence, ki bodo prejeli Kajuhovo pesmarico. Izžrebani nagrajenci prejšnje križanke (List 6/7/2005), so: Cecilija Šmon, Ravne 46, 3325 Šoštanj; Marija Hudomal, Ravne 181, 3325 Šoštanj; Zvone Anclin, Skorno pri Šoštanju 34, 3325 Šoštanj.

Nagradna križanka

August 2005

Gesla Križanke:

Ime in priimek:

Naslov:

Izpolnjen kupon pošljite na naš naslov do 15. septembra 2005.

ŠPORTNA ZVEZA ŠOŠTANJ v sodelovanju s športnimi društvi vabi na DNEVE REKREACIJE 2005

Datum	Aktivnost	Lokacija	Ura	Organizator	Vodja
Sobota 17. september	DAN REKREATIVNEGA TEKA V NARAVI	Prireditveni prostor ob Družmiskem jezeru	9h	Športno društvo Šoštanj	Nino Ošlovnik 041/759-435
Sobota 17. september	TURNIR MEŠANIH EKIP V ODBOJKI (3+3)	Dom TVD Partizan Šoštanj	16h	Športno društvo Šoštanj	Nino Ošlovnik 041/759-435
Ponedeljek 19. september	DAN NAMIZNEGA TENISA*	Dom TVD Partizan Šoštanj	16h	Namiznoteniški klub SPIN Šoštanj	Anton Leber 051/336-077
Torek 20. september	TURNIR TROJ V KOŠARKI	Dom TVD Partizan Šoštanj	16h	Košarkarski klub Elektra Šoštanj	Peter Rotovnik 041/687-881
Sreda 21. september	DAN BORILNIH VEŠČIN JIU-JITSU*	Dom TVD Partizan Šoštanj	18h	Jiu jitsu klub Šmartno ob Paki	Kazimir Škraber 03/588-63-33
Četrtek 22. september	DAN MISELNI IGER BRIDŽ*	Vila Široko Šoštanj	18h	Šaleški bridge klub Velenje	Zmagoslav Žibert 040/845-807
Petek 23. september	DAN TABORNIŠTVA (lokostrestvo in hoja z A-JI)	Prireditveni prostor ob Družmiskem jezeru	16h	Društvo tabornikov Rod Pusti grad Šoštanj	Helena Urh 031/663-478
Petek 23. september	DAN KONJENIŠTVA*	Prireditveni prostor ob Družmiskem jezeru	16h	Konjeniški klub Velenje	Janez Jelenko 041/707-724
Sobota 24. september	DAN RIBIŠTVA* (kasting in športni ribolov)	Družmisko jezero Šoštanj	8h	Ribiški družina Paka Šoštanj	Jože Detlbach 041/435-822
Nedelja 25. september	PLANINSKI POHOD na Smrekovec 1577m	Start in cilj pohoda je pri gostišču Grebenšek	8h	Planinsko društvo Šoštanj	Jure Drev 041/776-269
Torek 27. september	TURNIR OSNOVNOŠOLCEV V NOGOMETU	Rokometno igrišče Šoštanj	16h	Društvo nogometna šola Šoštanj	Branko Valič 041/978-678
Sreda 28. september	TURNIR VETERANOV V ROKOMETU	Športna dvorana Šoštanj	16h	Rokometni klub »Veterani« Šoštanj	Samo Korelc 041/751-676
Četrtek 29. september	DAN ZDRAVJA (test vzdržljivosti)	Stadion Šoštanj	16h	Športno društvo Šoštanj	Nino Ošlovnik 041/759-435
Petek 30. september	DAN MODELARSTVA*	Letališče Lajše	16h	Letalsko-modelarski klub Šoštanj	Matej Rozman 041/553-312
Sobota 1. oktober	DAN KEGLJANJA*	Kegljišče TEŠ	9h	Kegljaški klub Šoštanj TEŠ	Ivan Žnidar 041/449-430
Sobota 1. oktober	DAN FITNESA*	Fitness TEŠ	9h	Športno društvo Šoštanj	Nino Ošlovnik 041/759-435
Sobota 1. oktober	DAN PLEZANJA* (otvoritev plezališča)	Plezališče Florjan	16h	Šaleški jamarski klub in Planinsko dr. Šoštanj	Dani Urbanc 041/467-570
Nedelja 2. oktober	DAN MISELNI IGER ŠAH*	Gasilski dom Šoštanj	9h	Šahovski klub Šoštanj	Gregor Rupnik 041/776-476
Nedelja 2. oktober	POHOD PO MEJAH KS GABERKE	Start in cilj pohoda je pri gasilskem domu	14h	Športno društvo Gaberke	Janko Zelcer 041/776-258

* aktivnosti, označene z zvezdico, so namenjene predstavitvi posamezne športne panoge. Organizator bo zagotovil športne pripomočke ter prisotnost primerno usposobljenih demonstratorjev. Na teh aktivnostih bo lahko vsakdo preizkusil športne pripomočke, izvedel nekaj vaj pod nadzorstvom demonstratorjev in spoznal pravila.

Udeležba na vseh aktivnostih je brezplačna, potrebna pa je aktivnosti primerna športna obleka in obutev! Izvedbo Dnevo rekreacije 2005 so finančno podprli: Fundacija za financiranje športnih organizacij v RS, Občina Šoštanj in Krajevna skupnost Šoštanj.

športna zveza 1 ŠOŠTANJ

Športna zveza Šoštanj objavlja

RAZPIS ZA KORIŠČENJE TELOVADNICE DOMA TVD PARTI- ZAN ŠOŠTANJ V SEZONI 2005/06

V telovadnici Doma TVD Partizan Šoštanj se lahko izvaja rekreacija za športna društva in druge organizacije vse dni v tednu in sicer od 26. septembra 2005 do 30. junija 2006. V telovadnici je možno igranje košarke, odbojke, namiznega tenisa, malega nogometa, badmintona ter različne oblike splošne vadbe.

Cena sezonskega najema termina v Domu TVD Partizan je:

- 3.000 SIT/uro oz.

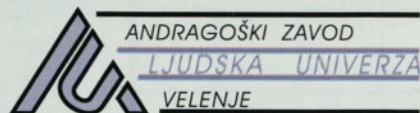
- 2.000 SIT/uro za športna društva, ki so vključena v ŠŽŠ.

Najmanjša enota najema je 1 ura tedensko. V ceno najema je vključeno koriščenje telovadnice skupaj s športnimi rekviziti, ki so na voljo, ter ene garderobe, sanitarij, umivalnice in parkirišča pred domom. Zainteresirana društva in organizacije naj pisno vlogo za najem Doma TVD Partizan v sezoni 2005/06 posredujejo do petka, 9. septembra 2005, na naslov: Športna zveza Šoštanj, Kajuhova cesta 15, 3325 ŠOŠTANJ

el. naslov: info@sportna-zveza-sostanj.si

Na osnovi posredovanih vlog bo ŠŽŠ pripravila urnik koriščenja telovadnice Doma TVD Partizan. Pri pripravi urnika koriščenja bodo imeli prednost najemniki objekta v pretekli sezoni ter športna društva, člani ŠŽŠ. Po pripravljenem urniku koriščenja Doma TVD Partizan se bo z vsemi zainteresiranimi podpisala pogodba o najemu telovadnice Doma TVD Partizan, brez katere ne bo možno uporabljati telovadnice. Pogoji za podpis pogodbe je, da ima posamezno društvo oz. organizacija poravnane vse finančne obveznosti do ŠŽŠ.

V Šoštanju, 16. avgust 2005
Predsednik ŠŽŠ: Bojan Rotovnik

ANDRAGOŠKI ZAVOD
LJUDSKA UNIVERZA
VELENJE

LJUDSKA UNIVERZA VELENJE

PRELISTAJTE KATALOG IZOBRAŽEVALNE PONUDBE ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH, KI STE GA PREJELI NA DOM !

V šolskem letu 2005/2006 vas vabimo v izobraževalne programe:

**OSNOVNA ŠOLA ZA ODRASLE (BREZPLAČNA!)
PRODAJALEC (1., 2., 3. letnik in prekvalifikacija)**

KUHAR-NATAKAR (1., 2., 3. letnik in prekvalifikacija)

VOZNIK (1. letnik in prekvalifikacija)

ADMINISTRATOR (1. letnik)

EKONOMSKI TEHNIK (SSI 1. letnik, PTI 1., 2. letnik)

GOSTINSKO-TURISTIČNI TEHNIK (PTI 1., 2. letnik)

VZGOJITELJ PREDŠOLSKIH OTROK (SSI)

**INFORMATIVNI DAN NA LJUDSKI UNIVERZI
VELENJE bo v sredo, 14. septembra 2005, ob 17. uri.**

ŠTUDIJ NA DALJAVO v višješolskih strokovnih programih POSLOVNI SEKRETAR in KOMERCIALIST (DOBA Maribor) ter visokošolskem strokovnem programu POSLOVNI ASISTENT - NOVOST!

**INFORMATIVNI DAN NA LJUDSKI UNIVERZI
VELENJE bo v torek, 30. avgusta 2005, ob 16. uri.**

POSLOVNA EKONOMIJA -visokošolski strokovni program (EPF Maribor)

**INFORMATIVNI DAN BO NA LJUDSKI UNIVERZI
VELENJE v petek, 26. avgusta 2005, ob 16. uri.**

PRIJAVE do 6. septembra 2005

**INFORMATIVNI DAN ZA VSE PROGRAME BO V
MESTNI GALERIJI ŠOŠTANJ 8. SEPTEMBRA OB 17. URI !**

VSE O IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH-VABLJENI!

Informacije vsak delavnik od 8. do 16. ure osebno ali po telefonu (03) 898-54-50 LU Velenje, Titov trg 2, 3320 Velenje, Spletne strani: www.lu-velenje.si e-pošta: info@lu-velenje.si

POJDI TE PO NAŠI POTI!

Listnek za steljo

Listnek

V soboto, 20. avgusta, so šoštanjski gasilci doživeli smolo. Napovedano tekmovanje starih in motornih brizgaln, ki ima v Šoštanju že dolgoletno tradicijo, je sicer šlo skozi, veselica pa ne. Okoli desete ure zvečer je močan dež pregnal s plesišča tudi tiste plesalce, ki so po taktih ansambla Dori vztrajali na njem pod »marelo«. Nuši Derenda pa je uspelo zapeti samo enkrat. Nič ni pomagalo, da je šef Dorijev prepričeval vreme in prisotne, da je to »božji blagoslov« in da prinaša dež zdravje in dolgo življenje, veselica je bila prekinjena. Pa ne za dolgo. Gasilci se znajdejo v vsaki situaciji in sproti prilagajajo reševanje. Dogajanje so preselili v garažo in ansambel Dori je igral, Nuša Derenda se je kljub kislemu vremenu veselila, se je pa kislica preselila na gasilke nasmeh.

Vreme včeraj, danes, jutri... ?

Dva neidentificirana naročnika v avgustovskem vremenu zaman iščeta avgustovsko številko Lista...

Putko je tokrat pobožala Mila

VOŠNJAKI INDUSTRIALCI

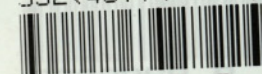
MIRAN APLINC in ZAVOD ZA KULTURO ŠOŠTANJ

Velenje
SP Do 35

LIST

2005

352(497.4 Šoštanj)

9002879.8

KNJIZNICA VELENJE

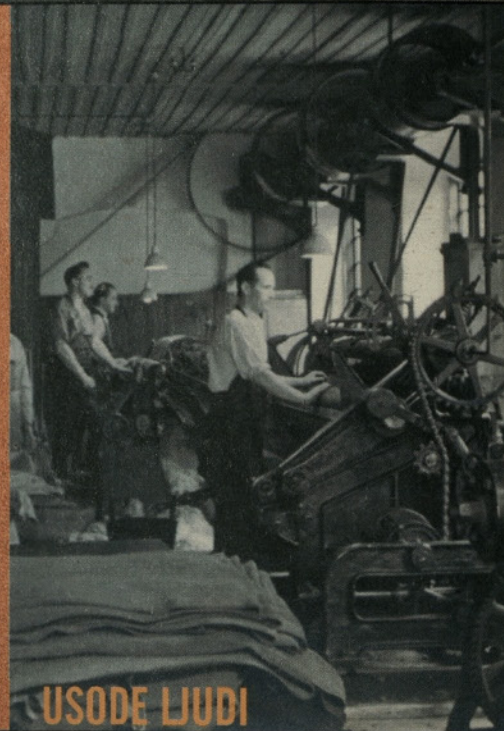
COBISS

Šoštanj

USODA TOVARNE

Resnična zgodba rodbine Vošnjak - od družinske delavnice do največje usnjarne v tem delu Evrope. Zgodba rodbine, ki povzdigne Šoštanj iz trga v mesto, zgodba stremjenja in upanja, spletk in bogastva, ponosa in zvestobe, zavisti in zahrbtnosti. Nacionalni spopad med slovenstvom in nemštvom v času narodnega prebujanja, dramatični vrtinec druge svetovne vojne in brutalno maščevanje novih oblastnikov do »razrednih sovražnikov« po vojni - tragične usode zadnjih lastnikov: zaplemba njihovega premoženja in izgon iz države ... ter propad tovarne po 210 letih. Arhivski podatki, ustna pričevanja in povzetki iz literature so sestavljeni v prepričljivo prvo celostno obravnavo šoštanjskih usnjarjev - industrialcev: na 240 straneh formata 18 x 27 cm, z reprodukcijami arhivskih dokumentov in fotografij, v trdi ali mehki vezavi. Prva knjiga v novi šoštanjski zbirki »Lapis bellus«.

USODE LJUDI

NAROČILNICA

Nepreklicno naročam knjigo
Vošnjaki - industrialci iz Šoštanja.

Plačilo po povzetju. Vpišite število izvodov:

vezava: ☐ mehka 4000 SIT ☐ trda 5500 SIT

Ime:

Priimek:

Ulica, hišna številka:

Kraj, poštna številka:

Lastnoročni podpis:

Naročilnice zbira Zavod za kulturo Šoštanj,
Trg svobode 12, 3325 Šoštanj

